

AFKORTINGEN

AEEA	Afgedankte elektrische en elektronische apparaten
AGIV	Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen
ANB	Afdeling natuur & bos
BBL	Bond Beter Leefmilieu
CSA	Community supported agriculture (door de gemeenschap ondersteunde landbouw)
DIFTAR	Differentiële tarifiering
DO	Duurzame ontwikkeling
DULO	Duurzaam lokaal
EG	Europese gemeenschap
EPC	Energieprestatiecertificaat
FSC	Forest stewardship council
GAS	Gemeentelijke administratieve sancties
GEN	Grote eenheden natuur
GENO	Grote eenheden natuur in ontwikkeling
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGO	Genetisch gemanipuleerde organismen
GNOP	Gemeentelijk natuurontwikkelingsplan
GRIS	Gemeentelijke raad internationale samenwerking
GRS	Gemeentelijke ruimtelijk structuurplan
IBA	Individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IE	Inwonersequivalent
IGO	Intergemeentelijke onderneming
IVON	Integraal verwevings- en ondersteunend netwerk
KGA	Klein gevaarlijk afval
KMO	Kleine of middelgrote onderneming
KWZI	Kleinschalige waterzuiveringsinstallatie
LOGO	Lokaal gezondheidsoverleg
MAR	Milieuvadvisraad
MAT	Managementteam
MBP	Milieubeleidsplan
MINA	Milieu en natuur
MKROS	Milieuklachten registratie- en opvolgingsysteem
MMIS	Milieu management informatie systeem
MMK	Medisch milieukundige
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
NMBS	Nationale maatschappij der Belgische spoorwegen
OVAM	Openbare Vlaamse afvalmaatschappij
PMD	Plastiek, metaal en drankverpakkingen
PRS	Provinciaal ruimtelijk structuurplan
REG	Rationeel energiegebruik
RWA	Regenwaterafvoer
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
STOP	Stappers, trappers, openbaar vervoer en personenwagens
UNIZO	Unie van zelfstandige ondernemers
VELT	Vereniging voor ecologisch leven en telen
VEN	Vlaamse ecologisch netwerk
VIBE	Vlaams Instituut voor Bio-ecologisch bouwen en wonen
VLAREA	Vlaams reglement betreffende de afvalvoorkoming
VLAREM	Vlaamse reglement betreffende de milieuvergunning
VLM	Vlaamse landmaatschappij
VMM	Vlaamse milieumaatschappij
VSDO	Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling

1 INLEIDING

1.1 VLAAMS EN PROVINCIAAL KADER

Het milieubeleid wordt op verschillende bestuurlijke niveaus vastgelegd en uitgevoerd. Internationaal, Europees, Vlaams, provinciaal en gemeentelijk, elk hebben ze een zekere mate van autonomie, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Hierna wordt in het kort ingegaan op het Vlaams en provinciaal niveau.

1.1.1 MINA-plan 3+

Het milieubeleidsplan van de Vlaamse overheid of MINA-plan 3+ zet de krijtlijnen uit voor het milieubeleid in Vlaanderen tot en met 2010 (Besl. VI. Reg. 19 september 2003 en 21 december 2007). Het bepaalt de hoofdlijnen van het milieubeleid voor het Vlaams gewest maar geeft ook richting aan het provinciaal en gemeentelijk milieubeleid. Het MINA-plan 3 gaat uit van een thematische aanpak van de milieuproblemen (bijvoorbeeld verzuring, vermisting, verdroging, ...) en bakent een gebiedgericht en geïntegreerd Vlaams milieubeleid met de nodige aandacht voor de betrokken actoren af (doelgroepen, burgers, maatschappelijke organisaties).

De plandoelstellingen hebben een bindend karakter voor de gemeenten en provincies. In de wijze waarop de gemeente hieraan invulling geeft, is ze vrij. In principe kan de gemeente zelf de structuur van haar milieubeleidsplan bepalen, maar omwille van de coherentie wordt geadviseerd voor de thematische aanpak van de samenwerkingsovereenkomst 2008-2013. Per thema wordt een actieplan uitgewerkt dat in de planperiode van het milieubeleidsplan moet worden uitgevoerd (www.milieubeleidsplan.be).

1.1.2 Samenwerkingsovereenkomst

De samenwerkingsovereenkomst is een vrijwillige overeenkomst die gemeenten en provincies met de Vlaamse overheid kunnen afsluiten. De samenwerkingsovereenkomsten startten in 2002 en zijn de opvolgers van de vroegere milieuconvenanten. Parallel met de planperiode van dit milieubeleidsplan geldt voor de planperiode de tweede generatie samenwerkingsovereenkomsten.

Via de samenwerkingsovereenkomst wil de Vlaamse overheid de lokale besturen stimuleren om hun milieubeleid uit te bouwen en de integratie met aanverwante beleidsdomeinen te bevorderen. De gemeente of provincie kan zelf - binnen zekere marges - kiezen welke onderdelen van de overeenkomst zij wenst te ondertekenen en welk ambitieniveau ze wil behalen. Elk gekozen niveau verplicht het bestuur om acties op verschillende vlakken te ondernemen. Als tegemoetkoming voor het uitvoeren van deze acties krijgt de gemeente financiële en inhoudelijke ondersteuning.

De samenwerkingsovereenkomst is opgebouwd rond thema's. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen thema's die breed doorwerken in verschillende deelaspecten van ons leefmilieu, zoals instrumentarium en duurzame ontwikkeling en thema's die gericht zijn op een deelaspect, de thema's afval, milieuverantwoord productgebruik, water, hinder, energie, mobiliteit, natuur en bodem.

1.1.3 Provinciaal Milieubeleidsplan Vlaams-Brabant

De belangrijkste taak van de provincies, in het globaal milieubeleid in Vlaanderen, is een taak van medebewind. Men kan haar taken onderverdelen in drie luiken

- Medewerking aan de uitvoering van nationale, gemeenschaps- en gewestelijke regelgeving zoals bv. inzake het milieuvergunningenbeleid en het bouwvergunningenbeleid.

- Taken van provinciaal belang voor het welzijn van de bewoners in haar ambtsgebied. Dit kan het voeren van een eigen natuurbeleid, het uitvaardigen van subsidiereglementen, natuur- en milieu-educatie, ... inhouden.
- Het vervullen van een zeer gediversifieerde rol als intermediair bestuursniveau, bv. als informatieknooppunt, het verzamelen, structureren en begeleiden van (inter)lokale problemen, voorbeeldfunctie naar lagere overheden en bevolking, signaalfunctie, doorgeefluik in 2 richtingen, ondersteuning, vorming, vernieuwer, stimulator voor nieuwe initiatieven (mede)financier, beheerder van bovenlokale domeinen en instellingen.

Het provinciale natuur- en milieubeleid initieert of ondersteunt samenwerkingen met of tussen besturen, organisaties en burgers die bijdragen tot een duurzamer leefmilieu in Vlaams-Brabant. Het neemt meer en meer haar groeiende intermediaire rol op om natuurontwikkeling en milieubescherming in Vlaams-Brabant af te stemmen op het welzijn van de inwoers en op de duurzame ontwikkeling van de regio.

In het milieubeleidsplan 2009-2013 worden 8 projecten gedefinieerd rond volgende luiken: landbouw, mobiliteit, economie, wonen, waterlopen, ruimtelijke ordening en provinciedomeinen. Er zijn twee belangrijke nieuwe accenten: duurzame energie en biodiversiteit.

1.2 PROCEDURE

De opmaak- en inspraakprocedure om tot een onderbouwd gemeentelijk milieubeleidsplan te komen, duurt verscheidene maanden en verloopt via een voorontwerp en een openbaar onderzoek. Tijdens het openbaar onderzoek ligt het milieubeleidsplan bij de gemeentelijke diensten en in de bibliotheek ter inzage en kan het via de gemeentelijke website worden geraadpleegd.

Voorontwerp

Ontwerp

Openbaar onderzoek

- voorstelling aan het College van Burgemeester en Schepenen
- vaststelling door het College van Burgemeester en Schepenen
- max. 3 maanden na vaststelling ontwerp
- 60 dagen ter inzage bevolking 28/09/2011 – 25/11/2011
- adviesvraag aan diverse instanties en organisaties (* Bestendige Deputatie van de Provincieraad, OVAM, VMM, Agentschap Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, VLM, Vlaams Energie Agentschap, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, fractievoorzitters gemeenteraad
- opmerkingen verwerken

Definitief plan

- vaststelling door Gemeenteraad binnen 60 dagen na einde openbaar onderzoek
- Bestendige Deputatie heeft 90 dagen om tegenstrijdige bepalingen te vernietigen

1.3 PLANPERIODE

Een milieubeleidsplan wordt opgemaakt voor een periode van vijf jaar. Om de continuïteit te verzekeren en omdat het plan steunt op duurzaamheid worden ook een aantal doelstellingen op middellange termijn geformuleerd.

1.4 OPVOLGING

Binnen de samenwerkingsovereenkomst is het milieujaarprogramma het centrale document waarin de planning en de rapportering van de acties worden opgenomen. Het milieujaarprogramma geeft niet alleen uitvoering aan het milieubeleidsplan maar kan tevens gebruikt worden om het beleidsplan tussentijds te evalueren en indien nodig bij te sturen.

1.5 OPBOUW VAN HET PLAN

Het milieubeleidsplan is als volgt opgebouwd:

In de **inleiding** wordt het kader en het doel geschetst voor het opstellen van een gemeentelijk milieubeleidsplan.

Het **instrumentarium** vormt de basis van het milieubeleid en neemt ook in de samenwerkingsovereenkomst een prominente plaats in. Het bevat bepalingen die te maken hebben met de organisatie van de gemeentelijke diensten, het basismilieubeleid en de basis van inspraak in het gemeentelijk milieubeleid.

Het derde hoofdstuk vormt het grootste onderdeel van het MBP en omvat het **milieubeleid per thema**. De thema's die in het MBP beschreven worden zijn afval, milieuverantwoord productgebruik, water, hinder, energie, mobiliteit, natuur en bodem. De uitwerking van elk thema gebeurt op een gelijkaardige manier:

- Algemene situering en beleidskader: In eerste instantie wordt er een algemene beschrijving gegeven van de inhoud van het thema. Daarnaast wordt een opsomming gegeven van de belangrijkste juridische en beleidsmatige randvoorwaarden, naast acties uit het Vlaams en het provinciaal milieubeleidsplan. Ook de gemeentelijke bevoegdheden, het huidige beleid en het takenpakket komen aan bod.
- Beschrijving van de bestaande toestand: Bij de beschrijving van de bestaande toestand wordt een situatieschets gegeven van het milieuprobleem voor de gemeente. Er wordt zoveel mogelijk getracht om dit ook via cijfer- en kaartmateriaal te doen.
- Knelpuntenanalyse: Concrete knelpunten worden aangegeven, op basis van de bestaande situatie of op basis van bestaande beleidsdocumenten en/of plannen (GNOP, Mobiliteitsplan, ...).
- Doelstellingen: Er wordt een onderscheid gemaakt tussen doelstellingen binnen de planperiode en doelstellingen op lange termijn, waarbij er naar een evenwicht tussen beide wordt gestreefd.
- Actieplan: Per thema wordt een opsomming gegeven van de verschillende acties die voorgesteld worden. Per actie wordt een omschrijving van de actie, de doelgroep(en), de betrokkene(n) en de uitvoeringstermijn opgegeven.

2 INSTRUMENTEN VOOR EEN GEÏNTEGREERD MILIEU- EN NATUURBELEID

2.1 ALGEMENE SITUERING EN BELEIDSKADER

Lokale overheden hebben een cruciale rol te vervullen in het milieubeleid. Over de jaren heen hebben de milieudiensten een zeer breed gamma van taken toebedeeld gekregen. Naast de wettelijk omschreven taken, worden ze vaak aangesproken vanuit openbare instanties met betrekking tot diverse opzoekingen en de opmaak van inventarisaties. Verder komen zowel bedrijven, belangenorganisaties en verenigingen, als particulieren met de meest diverse klachten en vragen bij de milieudienst terecht.

Een goed functionerende milieudienst dient dan ook te beschikken over moderne communicatiemiddelen. Zowel de milieuwetgeving als de diverse milieutechnische aspecten evolueren aan een snel tempo waardoor het actueel houden van informatie zeer belangrijk is. Om zijn controlerende bevoegdheden naar behoren te kunnen uitvoeren, dient de milieuambtenaar te beschikken over voldoende tijdsruimte en over een budget om onderzoeken uit te voeren.

De Vlaamse overheid stimuleert de lokale overheden om een volwaardig eigen milieubeleid te voeren. Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid voorziet in de mogelijkheid voor gemeenten en provincies om milieubeleidsplannen en jaarprogramma's op te stellen.

Door de ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst engageert een gemeente zich om haar administratieve diensten dusdanig te organiseren dat ze in staat zijn minstens volgende taken uit te voeren: milieu- en natuurklachtenbehandeling, natuurbehoud, ecologisch bermenbeheer, integraal waterbeleid, toezicht op en verlenen van adviezen in verband met milieu- en natuurvergunningen, afvalbeheer, milieubeleidsplanning, medewerking aan bovenlokale milieu- en natuuracties, sensibilisatie rond natuur, milieu en duurzaamheidsthema's, uitbouw van een milieuloket en eerstelijnsmilieuzorg, ondersteuning van een lokale adviesraad en handhaving zowel door reactieve als door proactieve acties en de coördinatie ervan door middel van systematisch overleg met betrokken diensten.

2.2 BESCHRIJVING VAN DE BESTAANDE TOESTAND

2.2.1 Milieubeleidsplanning in Bierbeek

Bierbeek wil werk maken van een beter, gezonder leefmilieu en probeert al jaren een zo duurzaam mogelijk beleid te voeren. Hiervoor is een gemeentelijk milieubeleidsplan onontbeerlijk. In dit plan wordt neergeschreven wat de gemeente de komende jaren (in de periode 2011 tot en met 2016) wil doen inzake milieu op haar grondgebied.

Het gemeentelijke milieubeleidsplan wordt opgemaakt met het oog op de bescherming en het beheer van het milieu op het grondgebied van de gemeente. Het beleidsplan is een actiegericht document dat moet worden uitgevoerd, opgevolgd en bijgestuurd. Deze continue evaluatie van het gevoerde milieubeleid wordt gerapporteerd in jaarlijks op te stellen milieujaarprogramma's. In deze milieujaarprogramma's wordt tevens het beleid van opeenvolgende jaren op elkaar afgestemd.

Belangrijk bij de opmaak van het gemeentelijke milieubeleidsplan is het creëren van een breed draagvlak. Een milieubeleid heeft immers pas kans op slagen als het voldoende gekend, aanvaard en erkend wordt.

2.2.2 Gemeentelijke diensten

Bierbeek heeft in het kader van het eerste milieuconvenant een milieudienst opgericht. De milieudienst is als volgt bemand:

Functie		Niveau
Milieuambtenaar	0.80 VTE,	niv. B
Mobiliteits- en duurzaamheidsambtenaar	0.80 VTE,	niv. B

Zelfs voor een kleine gemeente als Bierbeek stellen we vast dat er meer dan werk genoeg is voor twee voltijdse jobs. De taken van de milieudienst worden dan ook steeds omvangrijker en er moet een steeds grotere deskundigheid aan de dag gelegd worden. Zo gaat er steeds meer tijd naar het verrichten van administratief werk, waardoor concrete realisaties op het terrein in het gedrang komen.

Reeds jaren beschikt de milieudienst over een uitgebouwd milieuloket. De burger kan hier met al zijn vragen terecht over milieu, natuur, kapvergunningen, milieuwetgeving, het gemeentelijk afvalbeleid, enz. Sinds 2001 kan de burger ook allerhande informatie inwinnen over duurzaam bouwen, milieuvriendelijke levensstijl, gemeentelijke regelgeving, ... Het verlenen van een goede dienstverlening blijft een belangrijk punt. Lokale besturen zijn het bestuur bij uitstek om flexibel in te spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en om klantgericht diensten te verlenen.

De milieudienst voert, onder meer via de groendienst en andere gemeentelijke diensten, taken uit die te maken hebben met milieubeleidsplanning, milieu- en natuurklachtenbehandeling, natuurbehoud en -ontwikkeling, ecologisch bermbeheer, integraal waterbeleid, milieu- en natuurvergunningen, afvalbeheer, medewerking aan acties van hogere besturen, mobiliteitsbeleid, energieboekhouding, subsidiëring van milieuvriendelijke investeringen, communicatie, sensibilisatie en educatie en integratie van milieuaspecten in andere beleidsdomeinen. Tevens coördineert de dienst de uitbouw van een intern milieuzorgsysteem. De milieuambtenaar voert samen met de lokale politie controles uit op de VLAREM-wetgeving. Hij beschikt over een VLAREM-attest en is derhalve bevoegd voor controles bij klasse 2 en 3 bedrijven conform de bepalingen van artikel 58 1° van VLAREM I. De milieuambtenaar is het aanspreekpunt voor klachten of overtredingen en dit in samenwerking met de (lokale) politie. De gemeente heeft een log-in voor de milieuklachtendatabank MKROS, welke ze systematisch zal aanvullen.

De duurzaamheidsambtenaar staat onder het gezag van de gemeentesecretaris en adviseert het college van burgemeester en schepenen. De duurzaamheidsambtenaar werkt binnen het streven van de gemeente om een duurzaam gemeentelijk beleid uit te bouwen, binnen de uitvoering van de verlengde samenwerkingsovereenkomst "Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling" met het Vlaams gewest. De duurzaamheidsambtenaar werkt rond volgende thema's:

- instrumentarium (o.a. milieubeleidsplan, milieujaarprogramma, milieubarometer, interne milieuzorg, inventarissen & MMIS, integratie, toezicht, samenwerkingsverbanden, milieuraad en participatie),
- water (o.a. integraal waterbeheer, individuele afvalwaterzuivering, vismigratieknelpunten, overwelden van baangrachten, infiltratie, waterbodem, duurzaam watergebruik),
- afvalstoffen (o.a. afvalpreventie, hergebruik, selectieve inzameling, restafval, doelgroepwerking, principe de vervuiler betaalt),
- milieuverantwoord productgebruik (o.a. bestrijdingsmiddelen, duurzaam geëxploiteerd hout, kringlooptuinieren en composteren, breekpuin, kantoormaterialen, cateringproducten, schoonmaakmiddelen, verven en vernissen, doelgroepwerking)

- natuurlijke entiteiten (o.a. inrichting en beheer gemeentelijke eigendommen, kleine landschapselementen, bermbeheer, soortenbescherming, verbreden draagvlak natuurbehoud, landschap, groenvoorziening, streekeigen soorten),
- hinder (o.a. klachtenbehandeling, informatie en sensibilisatie, politiereglementen, bodemverontreiniging, toezicht, bemiddeling, sluikstorten, luchtverontreiniging),
- bodem
- mobiliteit (o.a. informatie en sensibilisatie, milieuvriendelijke voertuigen, natuurvriendelijke infrastructuur, mobiliteitsplan),
- energie (o.a. energiecoördinatie, energieboekhouding, informatie en sensibilisatie, screening, stimuleren gebruik hernieuwbare energie, verlichting, duurzaam bouwen en verbouwen).
- Duurzame ontwikkeling (o.a. sensibilisatie, fairtrade, noord-zuidwerking, educatie)

De duurzaamheidsambtenaar zal in samenwerking met de milieuableider volgende taken uitvoeren:

- verzorgen en onderhouden van contacten met diverse bovenlokale milieudomeinen en de lokale milieufactoren.
- instaan voor de algemene coördinatie van de samenwerkingsovereenkomst.
- mee uitvoering geven aan de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de gemeenten.
- stimuleren van de integratie van de principes van duurzame ontwikkeling in het gemeentelijk beleid.
- communicatie, informatie, educatie en sensibilisatie naar de verschillende doelgroepen.
- (mee) uitbouwen van een intern milieuzorgsysteem.
- mee uitvoeren van de taken van de milieudienst die gerelateerd zijn aan een duurzaam gemeentelijk milieubeleid.

2.2.3 Milieu- en natuurwerkers (MINA-werkers)

De voorbije jaren werd niet meer gewerkt met MiNa-werkers zoals gedefinieerd in de Samenwerkingsovereenkomst. De gemeente heeft inzake groenonderhoud geopteerd voor een eigen groendienst.

De groendienst bestaat uit een ploegbaas en negen arbeiders. Hun taak bestaat uit de aanleg en vervangingen van beplantingen (grondvoorbereiding, aanplantingswerken), het onderhoud van beplantingen (scheren van hagen, snoeien van bomen en struiken, onkruidverdelging onder beplantingen en gieten van beplantingen), de aanleg en het onderhoud van graspleinen (maaien), het ruimen van grachten en waterlopen 3^{de} categorie, onderhoud van individuele waterzuiveringssystemen, ophaling van snoeihout, metaal en kerstsparren, het ledigen van openbare vuilnisbakken, het uitbaten van het containerpark, compostbeheer, het ruimen van afgevallen bladeren, onderhouden van kerkhoven, opruimen van zwerfvuil en sluikstorten, het leveren van compost, snippers en compostbakelementen, bermbeheer, beheer van holle wegen, bosbeheer, onderhoud van wandelpaden en de bestrijding van schadelijke dieren en planten (ratten, distels, onkruidbestrijding met herbiciden en met thermische brander).

2.2.4 Interne milieuzorg

De interne milieuzorg binnen de eigen diensten is erop gericht om via een systematisch, samenhangende en terugkoppelende aanpak de totale milieubelasting van de administratieve activiteiten te beheersen en te beperken. Dit impliceert het stapsgewijs uitwerken van een intern milieuzorgsysteem. Belangrijke pijlers van het milieuzorgsysteem zijn:

- duurzaamheidsprincipe;
- voorbeeldfunctie van de gemeente;
- afval en emissiepreventie.

De gemeente voert acties uit rond de volgende onderwerpen:

- gebruik van gerecycleerd papier;
- gescheiden papierinzameling;
- aankoop van milieuvriendelijk kantoomateriaal en schoonmaakmiddelen.

De bevolking wordt op regelmatige basis geïnformeerd over de interne milieuzorg door middel van het gemeentelijk infoblad en de gemeentelijke website.

2.2.5 Overleg en integratie

Het overleg tussen de verschillende diensten vindt plaats binnen het managementteam. Naast de vaste leden worden de vergaderingen uitgebreid met andere medewerkers indien een specifiek dossier dit vereist. Voor het onderhouden van de contacten met externe diensten en in het kader van permanente bijscholing van het personeel worden er bovengemeentelijke infovergaderingen gevolgd.

2.2.6 Gemeentelijke milieuraad en participatie

De gemeente Bierbeek beschikt over een Gemeentelijke Adviesraad voor Milieu en Natuur, afgekort de “MAR”. De raad voldoet qua samenstelling aan het gemeentedecreet en de Samenwerkingsovereenkomst. In de raad zitten vertegenwoordigers van lokale milieu- en natuurverenigingen, naast vertegenwoordigers uit sociaal-culturele organisaties en beroepsgroepen zoals land- en tuinbouwers en inwoners van de gemeente. De MAR geeft hetzij op eigen initiatief, hetzij op vraag advies aan het college van burgemeester en schepenen of aan de gemeenteraad over het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid. De adviesraad rapporteert over haar werking via een jaarverslag en streeft naar een samenwerking met andere gemeentelijke adviesraden.

2.2.7 Communicatie en sensibilisatie

Bierbeek streeft een actieve communicatie met haar inwoners na. Het doel is om een beleid op te zetten waarbij zowel burgers als elke doelgroep (b.v. bedrijven, landbouw) op een integrale manier benaderd wordt en dit vanuit alle betrokken beleidsdomeinen met een aangepaste mix van instrumenten.

De te voeren communicatie omvat een actieve sensibilisatie waarbij een dialoog met de doelgroepen wordt aangegaan.

Volgende informatiekanalen zijn momenteel voorhanden:

- infoblad: elk nieuw project komt aan bod in het maandelijks gemeentelijk infoblad;
- gemeentelijke website;
- afvalkalender.

2.2.8 Monitoring en gegevensbeheer

Vanuit de milieudienst wordt gestreefd naar een digitale inventaris en het bijhouden van projectgegevens rond afval en milieu. Tot op heden werd het project opgestart rond het milieuklachtenregistratie- en opvolgingsstelsel MKROS.

2.2.9 Prioritaire beleidslijnen

Zowel naar de burgers, naar de huishoudens, de bedrijven als naar de particulieren toe wordt er in de eerste plaats stimulerend en motiverend gehandeld. Pas daarna wordt er repressief

opgetreden. De diverse stimuli zullen consequent door sensibilisatieacties worden ondersteund.

2.2.10 Toelagen en reglementen

Inwoners van de gemeente kunnen gebruik maken van volgende subsidies:

- hemelwatergebruik en infiltratievoorzieningen;
- aanleg en onderhoud van kleine landschapselementen.

Subsidies zijn een nuttig instrument om bepaalde ecologische tendensen te stimuleren.

Bierbeek maakt deel uit van de politiezone Lubbeek. De oorspronkelijke gemeenteraadsbeslissingen van 12 mei 2005 betreffende de vaststelling van een reglement betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) en van 29 juni 2006 betreffende de vaststelling van een politieovergangsreglement inzake de gemeentelijke administratieve sancties werden aangepast naar aanleiding van wijzigingen in het strafrecht door de gemeenteraadsbeslissingen hieromtrent op 31 mei 2007. Het GAS bevat regels met betrekking tot de openbare rust, de openbare veiligheid en vlotte doorgang, reinheid en dieren. Belangrijke milieuaspecten worden geregeld via gemeentelijke en gewestelijke verordeningen.

2.3 KNELPUNTENANALYSE

INS-1: De milieuplanning gebeurt momenteel hoofdzakelijk op korte termijn. Het is zeer moeilijk om de behaalde milieuprestaties te meten aan de hand van indicatoren.

INS-2: Door een gebrek aan tijd onder meer door de rapporteringstaken naar de hogere overheid, dient de milieuambtenaar vooral acuut op te treden en rest er te weinig tijd en budget voor structureel en beleidsmatig handelen. De louter administratieve invulling van het werk dient omgebogen te worden naar een actieve sensibiliserende, educatieve en controlerende functie. De communicatie tussen de verschillende actoren is voor verbetering vatbaar. Monitoring en gegevensbeheer in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst dient nog verder uitgebouwd te worden.

INS-3: Maximale afstemming tussen het milieubeleid en de andere beleidsplanningsprocessen en de opmaak van een globaal kader waarbinnen geïntegreerde acties worden aanbevolen kan pas als gestructureerde overlegplatformen actief zijn.

INS-4: Communicatie met de burger en andere bevoorrechte organisaties en participatie in het gemeentelijk milieubeleid moeten nog verder verbeterd en uitgebreid worden.

INS-5: Het instrumentarium van verordeningen en reglementen is niet volledig en de controle is beperkt en onvoldoende. De milieuambtenaar beschikt over een VLAREM-atteest maar voert zelf weinig controles uit. Bovendien is de bevoegdheid van de milieuambtenaar beperkt tot de activiteiten die ressorteren onder het VLAREM.

2.4 DOELSTELLINGEN

In navolging van de samenwerkingsovereenkomst wenst het gemeentebestuur van Bierbeek de huidige werkwijze van milieubeleidsplanning bij te sturen rekening houdende met het nieuw gewestelijke en provinciale milieubeleidsplannen. Het is niet enkel de bedoeling van het milieubeleidsplan inhoudelijk op de planning van de hogere overheden af te stemmen, maar de inspraak- en terugkoppelingsprocedures verder af te stemmen op de bestaande regelgeving.

Het gemeentebestuur wil haar dienstverlening verder uitbouwen en kwalitatief verbeteren. Bovendien zal het gemeentebestuur de verdere uitbouw van het intern milieuzorgsysteem ondersteunen en promoten door sensibilisatie en ter beschikking stellen van tijd en middelen. Daarnaast zal het maatschappelijk overleg en de participatie verder ondersteund en uitgebreid

worden met het oog op de verbreding van het maatschappelijk draagvlak voor milieu en duurzaamheid.

Tenslotte wenst het gemeentebestuur haar databanken en toegang tot andere bronnen van gegevensbeheer verder uit te bouwen en de praktische bruikbaarheid ervan te verhogen. Bij het uitwerken van acties zal de gemeente ook de invloed op de gezondheid in rekening brengen. Zij zal hiervoor beroep doen op het Lokaal Gezondheidsoverleg. Voor diverse acties in de verschillende thema's beschikt de organisatie over concreet materiaal voor sensibilisatie.

2.5 ACTIEPLAN

INS-1: Opmaak milieubeleidsplan en aanpassen van het inspraak- en terugkoppelingsproces

Omschrijving Om de milieubeleidsplanning in een ruimer tijds kader te zetten zal een vijfjarenplan opgesteld worden in overeenstemming met de bepalingen van de Samenwerkingsovereenkomst. Indicatoren zullen vastgesteld worden om de milieuprestaties meetbaar te maken. Naar de bevolking toe engageert de gemeente zich om de geboekte resultaten betreffende milieu en natuur bekend te maken.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, MAR, adviesverlenende instanties

Termijn 2011-2016

INS-2: Verdere uitbouw van de milieudienst met loket voor eerstelijns milieuzorg

Omschrijving De dienstverlening zal verder uitgebouwd en waar mogelijk verbeterd worden. De uitbouw van de milieudienst moet ook toelaten om een gericht milieuvergunningenbeleid te voeren zowel inzake de voorwaarden als inzake de controle en de handhaving.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst

Termijn 2011-2016

INS-3: Monitoring en gegevensbeheer

Omschrijving Voor een aantal inventarissen is een inhaalbeweging noodzakelijk.

Doelgroep milieudienst

Betrokkenen milieudienst, ict, politie

Termijn 2011-2016

INS-4: Verbeterde communicatie tussen de gemeentediensten, gemeentebestuur en (lokale) politie

Omschrijving Er zal meer systematisch overleg komen tussen de verschillende gemeentediensten, gemeentebestuur, lokale politie en de politiezone Lubbeek. Zowel thema's van algemene aard als typische milieuthema's kunnen aan bod komen. Het managementteam (MAT) vormt het basisoverlegplatform. Daarnaast bestaat er ook een gemeenteoverschrijdend overleg van de milieuambtenaren met de lokale politie. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de integratie binnen de gemeentediensten vrij eenvoudig is door de schaal van de gemeente.

Doelgroep gemeentebestuur

Betrokkenen alle gemeentediensten, gemeentebestuur, politiezone Lubbeek, milieuambtenaar

Termijn 2011-2016

INS-5: Uitbouw van een systeem voor de interne milieuzorg

Omschrijving Bepalen van taakomschrijvingen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden inzake interne milieuzorg. Dit kan via vastgelegde procedures en instructies, die via een volwaardig opleidingsprogramma moeten uitgetest en aangeleerd worden. De gemeente zal deze procedures vaststellen om te waarborgen dat haar medewerkers op alle niveaus gemotiveerd zijn en de nodige opleidingen genieten. Daarnaast is het belangrijk dat de bestaande acties en plannen (bijvoorbeeld pesticidenreductieplan) die kaderen in het milieuzorgsysteem, worden opgenomen.

Doelgroep gemeentepersoneel
Betrokkenen alle gemeentediensten
Termijn 2011 – 2016

INS-6: Opleiding en vorming van het personeel inzake milieu

Omschrijving Er is vandaag een zekere leemte in de kennis omtrent bepaalde milieuonderwerpen. De tijd en middelen ter bevordering van de deskundigheid van het personeel zullen gehandhaafd worden en waar mogelijk uitgebreid.

Doelgroep dienst grondgebiedzaken
Betrokkenen gemeentepersoneel
Termijn 2011-2016

INS-7: Stimulering van participatiekanalen

Omschrijving Stimuleren van participatiekanalen met het oog op de verbreding van het maatschappelijk draagvlak voor milieu en duurzaamheid, zoals beheersovereenkomsten, samenwerkingsprojecten met verenigingen, enzovoort.

Doelgroep verenigingen
Betrokkenen milieudienst, MAR
Termijn 2011-2016

INS-8: Verbeteren externe communicatie en bovengemeentelijke samenwerking

Omschrijving Er zal vaker en actiever worden geparticipeerd in overlegorganen van andere overheidsinstanties zoals bijvoorbeeld, buurgemeenten, projectgroep DULO-waterplan, regionale overlegfora, enzovoort. Op de gemeentelijke website zullen de bestaande en nieuwe milieuprojecten en specifieke acties in de verf gezet worden.

Doelgroep bovengemeentelijke organisaties
Betrokkenen dienst grondgebiedzaken
Termijn 2011-2016

INS-9: Doorgedreven communicatie omtrent de subsidiemogelijkheden voor milieuprojecten

Omschrijving Het succes van subsidies staat of valt met de sensibilisatie-initiatieven die eraan gekoppeld worden. De gemeente zal meer gerichte initiatieven nemen om subsidies beter bekend te maken. Naast de gemeentelijke website en het gemeentelijk infoblad zal samenwerking gezocht worden met beroepsorganisaties en socio-culturele verenigingen.

Doelgroep bevolking, verenigingen
Betrokkenen milieudienst
Termijn 2011-2016

INS-10: Verder uitbouwen van het toezicht

Omschrijving Het intensiever uitvoeren en verscherpen van de toezichtstaken van de milieuableider en blijven investeren in controlecampagnes, staalnames, registratie en opvolging van milieumisdrijven.

Doelgroep bevolking, doelgroepen

Betrokkenen milieudienst

Termijn 2011-2016

INS-11: Verdere uitbouw van het instrumentarium inzake handhaving

Omschrijving Verdere uitwerking van het juridische kader inzake milieuaangelegenheden binnen de bevoegdheidsgrenzen van de gemeente en in samenspraak met de politiezone Lubbeek.

Doelgroep bevolking, verenigingen

Betrokkenen politiezone, dienst grondgebiedzaken

Termijn 2010-2015

3 MILIEUBELEID PER THEMA

3.1 AFVAL

3.1.1 Algemene situering en beleidskader

In onze op consumptie gerichte economie zit de tandem produceren-consumeren in een milieuschadelijke spiraal. Het is duidelijk dat die tendens doorbroken moet worden en de samenleving een meer duurzaam karakter dient na te streven. De visie van de gemeente is gebaseerd op de bestaande beleidsplannen en beslissingen ter zake:

- uitvoeringsplan Huishoudelijke afvalstoffen 2008-2015: bevat doel- en taakstellingen, acties en instrumenten inzake preventie, recuperatie en verwijdering van huishoudelijk afval. Uit dit document vloeien verplichtingen voort voor het afvalstoffenbeleid op gemeentelijk niveau;
- uitvoeringsplan Organisch-Biologische Afvalstoffen;
- uitvoeringsplan Inzameling Bedrijfsafval van KMO's;
- uitvoeringsplan Bouw- en Sloopafval;
- visie en doelstellingen zoals bepaald in het Provinciaal Milieubeleidsplan van Vlaams-Brabant.
- VLAREA;

3.1.2 Beschrijving van de bestaande toestand

ORGANISATIE VAN DE AFVALOPHALING

Volgens de gemeentewet zijn de gemeenten bevoegd voor het huishoudelijk afval. Bierbeek heeft samen met andere gemeenten deze bevoegdheid overgedragen aan de intercommunale Ecowerf. Bierbeek heeft een gemeentelijke demonstratieplaats voor composteren op het containerpark. Dit containerpark is operationeel sinds eind 1992. De uitbating van het containerpark is in eigen beheer. Een bezoek kost € 1.

Fractie	Tarieven	
	<i>Huis-aan-huisophaling</i>	<i>Containerpark</i>
<i>Gewoon huisvuil</i>	<i>Diftar</i>	<i>niet van toepassing</i>
<i>Grof huisvuil</i>	€ 2 / pak met G < 30 kg, V < 1m ³	€ 3 / pak met G < 30 kg, V < 1m ³
<i>Papier en karton</i>	<i>gratis</i>	€ 1 / bezoek
<i>GFT</i>	<i>Diftar</i>	<i>niet van toepassing</i>
<i>PMD</i>	€ 0,25 / zak	<i>gratis, maar in een PMD-zak</i>
<i>Flessenglas</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Vlak glas</i>	/	<i>gratis</i>
<i>KGA</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Steenafval</i>	/	€ 2 / per m ³
<i>Gips en cellenbeton</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Keramik</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Textiel</i>	<i>gratis (door SPIT)</i>	<i>gratis</i>
<i>Metaal</i>	<i>gratis</i>	<i>gratis</i>
<i>Koel- en vriestoestellen</i>	<i>gratis (bij metaalophaling)</i>	<i>gratis</i>
<i>Groot wit</i>	<i>gratis (bij metaalophaling)</i>	<i>gratis</i>
<i>Klein AEEA</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Restplastic</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Piepschuim</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Asbestafval</i>	/	<i>gratis</i>
<i>Sloophout</i>	/	€ 2 / per m ³
<i>Groenafval</i>	/	€ 1 / bezoek
<i>Snoeihout</i>	<i>gratis</i>	<i>gratis</i>
<i>Herbruikbare goederen</i>	<i>gratis (door SPIT)</i>	<i>gratis</i>
<i>Kurk</i>	/	<i>gratis</i>

De gemeente wenst verder te gaan dan louter de afvalstromen te scheiden. Een aantal initiatieven zijn lopende om te voorkomen dat het afval vroegtijdig op de stoep terecht komt.

KRINGLOOPWINKEL

Verkoopbare goederen (meubelen, huisraad, babyartikelen,...) alsook textiel kunnen door de inwoners aangeboden worden in de kringwinkel. Op afroep worden deze aan huis opgehaald. De gemeente is toegetreden tot het kringloopcentrum vzw SPIT. Op het containerpark staat permanent een gesloten container voor kringloopgoederen en textielcontainers. Daarnaast verzorgt het SPIT ook voor maandelijkse huis-aan-huisophalingen van textiel.

PROMOTIE VAN (THUIS)COMPOSTEREN

De gemeente moedigt thuiscomposteran aan onder meer door het verkopen van compostbakken aan kostprijs en het spontaan aanbieden van de brochures uitgegeven door OVAM en VLACO. Er is een gemeentelijke compostmeesterwerking die wordt ondersteund op logistieke en financiële wijze.

TOTAAL INGEZAMELD RESTAFVAL

In onderstaande tabellen worden de hoeveelheden afval weergegeven voor de periode 2002 tot en met 2009.

Hoeveelheden totaal per fracties tot en met 2009(kg/inw/jaar):selectieve inzameling incl. containerpark

Fracties	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Restfractie	-	74,59	77,22	76,10	78,68	85,92	84,47	79,1
Papier en karton	79,77	78,77	88,97	84,30	85,10	90,20	89,40	
GFT	-	78,01	80,82	82,10	83,30	86,00	83,76	
PMD	13,80	14,50	15,30	14,70	16,10	14,80	13,66	

Hoeveelheden selectieve inzamelingen per fracties (in ton/jaar).

Fracties	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Restfractie	203	533	529	518	531	576	570	584
Grof huisvuil	118	135	172	174	181	214	216	246
Subtotaal	672	668	701	693	712	790	786	813
Papier en karton	658	700	810	769	777	824	826	821
GFT	647	699	736	749	760	787	773	548
PMD	110	130	139	134	146	135	126	126
Flessenglas	267	296	325	446	447	385	355	348
Vlak glas	-	-	-	-	15	15	16	14
KGA	41	43	45	41	44	52	44	49
Steenafval	972	991	975	1208	1173	710	246	220
Gips en cellenbeton	-	-	-	-	82	82	70	52
Keramiëk	-	-	-	-	-	328	613	657
Textiel	-	23	61	64	69	63	57	33
Metaal	105	92	95	98	93	95	76	87
Wit Goed	-	16	34	31	14	13	3	12
Bruin Goed	-	19	7	9	9	10	12	17
Klein AEEA	-	-	-	-	44	50	49	57
Restplastic	77	100	114	118	128	120	97	102
Landbouwfolies	-	-	-	-	-	-	-	7
Piepschuim	15	4	5	5	6	6		4
Asbestafval	91	68	30	65	79	75	64	51
Sloophout	97	110	112	122	119	142	157	148
Herbruikbare	-	41	49	31	59	45	-	63

<i>goederen</i>								
<i>Kurk</i>	-	-	-	-	0,30	0,19	-	0,17
Subtotaal	3080	3332	3537	3890	4064,30	3937,19	3584	3416,17
Totaal	3752	4000	4238	4583	4776,30	4727,19	4527	4229,17

SENSIBILISATIE EN PREVENTIE

Het gemeentebestuur nam reeds een aantal initiatieven om de preventiegedachte te verspreiden:

- bewustmaking via het gemeentelijk infoblad en info-avonden;
- demonstraties van thuiscomposter en kringlooptuinieren;
- de gratis verspreiding van stickers “geen reclamedrukwerk”.

3.1.3 Knelpuntenanalyse

AF-1: Voor de afvalfracties die beheerd worden door de intercommunale Ecoverf kan de gemeente niet op eigen initiatief ingrijpende veranderingen doorvoeren. De milieudienst overlegt regelmatig met Ecoverf.

AF-2: Inzameling van afvalstoffen van eigen gemeentelijke diensten gebeurt niet altijd voldoende selectief. Bovendien is het niet evident om de hoeveelheden te meten of in te schatten.

AF-3: De op het containerpark aangeboden hoeveelheid tuin- en groenafval ligt zeer hoog.

3.1.4 Doelstellingen

De visie van de gemeente bestaat uit de volgende pijlers:

- het duurzaamheidsprincipe;
- het principe van ‘de vervuiler betaalt’;
- het principe van de ladder van Lansink;
- maximale preventie en daling van het restafval door compostmeesterwerking, aanpak van ontwijkgedrag, ...
- grondstoffen vervangen door herbruikbare afvalstoffen (door bijvoorbeeld het gebruik van secundaire grondstoffen);

Het Uitvoeringsplan Milieuverantwoord Beheer van Huishoudelijke Afvalstoffen 2008-2015 stelt de volgende doelstellingen voorop: 150 kg/inwoner in 2010 voor elke individuele gemeente op Vlaams niveau. Bierbeek voldoet al jaren aan deze doelstelling. Voor de andere fracties ligt vooral de fractie tuin- en groenafval nog hoog. Het is de bedoeling dat particulieren aangezet worden tot een maximale afvalpreventie door ze op de hoogte te brengen van afvalarm tuinieren, kringlooptuinen en ecologisch tuinbeheer. De gemeente moet hierbij tevens een voorbeeldfunctie vervullen.

Voor afvalstoffen zijn de doelstellingen de volgende:

- een verdere daling van de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner. Het sensibilisatiebeleid wordt verder gezet, ondermeer door het steunen van de compostmeesterwerking en de verderzetting van DIFTAR.
- aanmoedigen tot deelname aan acties als ‘Met belgerinkel naar de winkel’ zowel vanuit afval- als vanuit mobiliteitsbeleid.
- de voorbeeldfunctie van de gemeente verder uitwerken.
- verder doorvoeren van het ‘vervuiler betaalt’ principe.
- blijvend stimuleren van thuiscompostering, mulching, etc.

Speciaal naar de scholen toe, wil de gemeente de scholen verder ondersteunen in het MOS-project. De doelstellingen zijn de volgende:

- verminderen van verpakkingsmateriaal;
- scholen die werk maken van preventie steunen in hun beleid.

Ook naar jeugd- en andere verenigingen toe dient het afvalbeleid verder op punt gesteld worden.

Inzake bodemverontreiniging wil de gemeente garanderen dat de vigerende wetgeving wordt gevolgd.

3.1.5 Actieplan

AF- 1: Samenwerken met diverse actoren inzake afvalpreventie

Omschrijving In overleg met onder andere de intercommunale Ecowerf, OVAM, BBL en andere organisaties zal worden gestreefd om de preventiegedachte maximaal uit te dragen. Voor afvalstoffen die een invloed hebben op de gezondheid zal worden samengewerkt met LOGO. Bv. voor het herkennen en over de risico's van asbesthoudende materialen dient de bevolking nog beter geïnformeerd te worden.

Doelgroep Gemeentebestuur, onderwijsinstellingen, jeugdverenigingen, middenstand

Betrokkenen Gemeentebestuur, bedrijven, Ecowerf, inwoners, LOGO

Termijn 2010-2015

AF-2: Ondersteuning van originele supralokale initiatieven inzake afvalpreventie

Omschrijving De gemeente zal supralokale initiatieven ondersteunen. Elk jaar wordt het aanbod en de mogelijkheden opnieuw bekeken.

Doelgroep Bevolking, KMO's, middenstand

Betrokkenen UNIZO, plaatselijke middenstand, milieudienst, OVAM, BBL ...

Termijn 2010-2015

AF-3: Gescheiden aanbieden van afvalstoffen van eigen diensten

Omschrijving De gemeente wil in overeenstemming met de VLAREA-wetgeving haar afvalstoffen zorgvuldiger scheiden en de hoeveelheden meten en/of inschatten.

Doelgroep Eigen diensten

Betrokkenen Milieudienst, technische buitendienst

Termijn 2010-2015

AF-4: Ondersteunen gemeentelijke compostmeesterwerking en inrichting demoplaats

Omschrijving De gemeente ondersteunt de compostmeesterwerking en gaat verder actief op zoek naar compostmeesters. Op het gemeentelijk containerpark is een demoplaats ingericht om de bezoekers attent te maken op de mogelijkheden en de voordelen van composteren. Compostbakken worden gepromoot.

Doelgroep Inwoners / gezinnen

Betrokkenen Milieudienst, compostmeesters, inwoners

Termijn 2010-2015

3.1.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

De provincie krijgt op vlak van huishoudelijke afvalstoffen een coördinerende taak ten aanzien van de realisatie van de uitvoeringsplannen huishoudelijk afval, bijtrekken van gemeenten die op het gebied van afvalbeleid achterblijven. Het provinciaal afvaloverlegplatform is daartoe één van de kanalen. De provincie kan ook initiatieven nemen om de eindverwerking van huishoudelijk afval op provinciaal niveau te organiseren. In Vlaams-Brabant werd een langetermijncontract afgesloten voor de verwerking van jaarlijks 120.000 ton afval. 62 gemeenten, waaronder Bierbeek nemen hieraan deel.

Volgende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan 2009-2013 zijn relevant voor de gemeentelijk acties:

· **project 2 'Duurzame consumptie'**: Dit bestaat uit drie luiken: duurzaam productgebruik, preventie huishoudelijk afval en duurzaam voedsel. Het luik inzake preventie van huishoudelijk afval heeft als doelstelling de sensibilisatie en ondersteuning rond het voorkomen, hergebruiken en verwijderen van huishoudelijk afval. De provincie focust hierbij vooral op afvalpreventie, hergebruik en verwijdering. Sluikverbranden, storten en zwerfafval wordt hierbij niet vergeten. Om tot minder en selectiever aangeboden huishoudelijk afval te komen, gaat men werken aan de effectieve sensibilisatie van de bevolking, rechtstreeks of via intergemeentelijke verenigingen, compostmeesters, kringwinkels en hergebruikscentra. De provincie wil hierbij de compostmeesterwerkingen uitbouwen en ondersteunen, een doelgroepgerichte sensibilisatie en ondersteuning voor kringlooptuinieren opzetten, regionale en lokale afvalpreventieprojecten ondersteunen, de hergebruikssector inhoudelijk, logistiek en financieel ondersteunen, meehelpen aan een duurzame inzameling, transport en verwerking van het restafval, lokale acties tegen ontwijkingsgedrag en zwerfafval faciliteren.

3.2 MILIEUVERANTWOORD PRODUCTGEBRUIK

3.2.1 Algemene situering en beleidskader

Door milieuverantwoorde producten te gebruiken, kunnen we de impact van ons consumeren op het milieu verminderen. Secundaire grondstoffen, gerecycleerde producten of materialen, die op ecologisch verantwoorde manier worden geproduceerd, krijgen de voorkeur. Daarnaast heeft duurzaam consumeren en aankopen een sociale dimensie, die te maken heeft met de sociale omstandigheden waaronder producten worden vervaardigd en verhandeld. Daarnaast wil Bierbeek haar bewoners, via informatie, educatie en sensibilisatie van de doelgroepen, activeren om zelf hun steentje bij te dragen. Met milieuverantwoord productgebruik wordt dus niet enkel beoogd om de hoeveelheid afval te verminderen, maar evenzeer om de milieuvriendelijkheid en de gevaarlijkheid van de producten of de diensten te evalueren. De ganse levensloop van een product wordt kritisch bekeken. Zijn de grondstoffen hernieuwbaar, zijn deze producten in mens- en milieuvriendelijke omstandigheden aangemaakt, vervoerd en verpakt; welke risico's brengt het overmatig gebruik van deze producten met zich mee en ten slotte, wat gebeurt er met de verwerking na gebruik?

Het principe van milieuverantwoord productgebruik is van toepassing op de taken die binnen of door de eigen diensten van de gemeente worden uitgevoerd, alsook op de taken die in opdracht van de eigen diensten door derden worden uitgevoerd. Dat betekent ook dat de graad van milieubelasting van de producten (vooral onderhoudsproducten, bestrijdingsmiddelen en bepaalde materiaalsoorten) in vraag moeten gesteld worden. Zo kunnen producten en diensten verkozen worden die geen of de minste milieuschade veroorzaken. De wijze waarop de gemeente Bierbeek zich wenst te profileren aangaande milieuverantwoord productgebruik is verbonden met een aantal beleidsbeslissingen ter zake:

- decreet van 21 december 2001 houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest (zie water);
- visie en doelstellingen zoals bepaald in het ontwerp Provinciaal Milieubeleidsplan van Vlaams-Brabant;
- VLAREA.

3.2.2 Beschrijving van de bestaande toestand

BOUW- EN ONDERHOUDSMATERIALEN, MATERIALEN VOOR TUIN- EN GROENAANLEG

Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van FSC-gelabeld hout of gelijkwaardig. Binnen de groendienst worden enkel nog niet verduurzaamde boompalen gebruikt (houtsoorten kastanje

of acacia). Chemische bestrijdingsmiddelen worden zo min mogelijk gebruikt, waar mogelijk maakt men gebruik van alternatieven (onkruidbranders, borstelen,...).

KANTOORMATERIALEN, CATERINGPRODUCTEN, SCHOONMAAKMIDDELEN

De gemeente geeft de voorkeur aan de aankoop van milieuvriendelijke kantoormaterialen, schoonmaakmiddelen en cateringproducten. De poetsdienst maakt gebruik van ecologische schoonmaakproducten. De bestellingen gebeuren via de financiële dienst. Toners van printers en kopieermachines worden selectief ingezameld en ter beschikking gesteld van een recyclagebedrijf. Gebruik van gerecycleerd papier is standaard. Recto-verso kopiëren is sterk afhankelijk van de dienst en/of het personeelslid, maar wordt wel aangeraden via posters, stickers en/of nieuwsbrieven. Aankopen gebeuren door het secretariaat/rekendienst. Aankoop van Fair Trade producten omvat voornamelijk koffie, thee, suiker en koekjes. Op een minder systematische manier wordt ook gekozen voor Fair Trade fruitsappen, wijnen en geschenken. Bij de aankoop van Fair Trade producten dient ook het milieuaspect te worden nagegaan (bv. biolabel). Suikerklontjes worden in bulk gekocht, melk in grootverpakking. Ook duurzame, lokale en biologische producten worden ondersteund.

3.2.3 Knelpuntenanalyse

PR-1: Er dient voor bepaalde producten nog concreet werk gemaakt te worden rond inventarisatie inzake aard, hoeveelheden en aanwending van de aangekochte producten. Het ontbreken van een inventaris belet controle en opvolging, waardoor de stadia van implementatie nog niet aan bod konden komen.

PR-2: Het gebruik van milieuvriendelijke en duurzame producten dient nog te worden uitgebreid, dit zowel bij inwoners als bij eigen gemeentediensten.

3.2.4 Doelstellingen

De visie en de doelstellingen van de gemeente bestaan uit de volgende pijlers:

- de gemeente verbindt er zich toe een beleid te voeren dat erop gericht is door haar activiteiten en bijhorend productgebruik het milieu niet te belasten en tegelijkertijd alles in het werk te stellen om bij haar inwoners of groepen van inwoners eenzelfde gedrag te stimuleren.
- het risico van gevaarlijke stoffen voor mens en milieu moet tot een aanvaardbaar en zo mogelijk verwaarloosbaar niveau worden teruggebracht.
- het stimuleren van het milieuverantwoord productgebruik in de eigen werking van de gemeentelijk diensten en de particuliere huishoudens. Hierbij wordt gedacht aan het gebruik van milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, milieuvriendelijke verven en vernissen, niet chemisch verduurzaamd FSC-gelabeld hout, natuurvriendelijke houtverduurzamingsmiddelen, alternatieven voor bestrijdingsmiddelen, etc.
- het houden van regelmatig overleg met betrokken partijen, inzonderheid met LOGO.
- het uitwerken van de voorbeeldfunctie van de gemeente.

Wat interne milieuzorg betreft wenst de gemeente verder te werken rond de aankoop van milieuvriendelijke kantoormaterialen, schoonmaakmiddelen en cateringproducten. De gemeente wenst waar mogelijk het gebruik van niet chemisch verduurzaamd FSC-gelabeld hout (of een evenwaardig alternatief uit plantagebossen) in haar diensten te stimuleren.

3.2.5 Actieplan

PR-1: Inventarisatie, implementatie en controle van productgroepen

Omschrijving Net zoals gebeurd is voor schoonmaakmiddelen zal ook voor andere productgroepen gewerkt worden rond inventarisatie van de verschillende

productgroepen. Vervolgens zal overgegaan worden tot de implementatie en controle. Als hulpmiddel van de ‘producttest’ van OVAM aangewend worden. Binnen de Samenwerkingsovereenkomst is het een verplicht rapportage-instrument.

Doelgroep alle gemeentediensten
Betrokkenen gemeentebestuur, alle gemeentediensten, MAR
Termijn 2011 - 2014

PR-2: Verder zetten van de centrale aankoop van ecologische schoonmaakmiddelen

Omschrijving De aankoop van ecologische schoonmaakmiddelen en aankoop van milieuvriendelijke producten in grote hoeveelheden wordt verder gecentraliseerd. Een gezamenlijke aankoop moet er toe leiden dat er minder verpakkingsafval wordt geproduceerd. Daarnaast zijn de flessen schoonmaakmiddelen met doseerknoppen voorzien, waardoor een overmatig gebruik aan schoonmaakmiddel vermeden wordt. Er worden informatiesessies voor de betrokken gebruikers voorzien en er wordt een systeem van opvolging en controle uitgewerkt.

Doelgroep onderhoudspersoneel, technische buitendienst
Betrokkenen milieudienst, technisch personeel
Termijn 2011-2016

PR-3: Reductie van chemische bestrijdingsmiddelen

Omschrijving Chemische bestrijdingsmiddelen worden zo min mogelijk gebruikt. Enkel in weggoten en op kerkhoven wordt een minimum aan toegelaten bestrijdingsmiddelen ingezet. De gemeente kiest voor alternatieven zoals onkruidbranders en/of borstelmachines. Ook bij de (her-)aanleg van het openbaar domein wordt het vermijden van onkruidgroei in rekening gebracht. De bevolking wordt omtrent het gebruik van bestrijdingsmiddelen gesensibiliseerd.

Doelgroep groendienst, bevolking
Betrokkenen milieudienst, groendienst
Termijn 2011-2016

PR-4: Gebruik van milieuvriendelijke en duurzame producten

Omschrijving Bij werkzaamheden in eigen beheer (bijvoorbeeld de bouw van een speelplein, onderhoud gebouwen, ...) zullen duurzame materialen worden aangewend zoals bijvoorbeeld: niet chemisch verduurzaamd FSC-gelabeld hout, milieuvriendelijke (natuur)verven, vernissen en verduurzamingsmiddelen. Indien dit niet mogelijk is wordt de voorkeur gegeven aan waterdragende verven, vervolgens high-solids en pas in laatste instantie solventrijke verven. Om het gebruik van solventrijke stoffen te beperken wordt een oplosmiddelen boekhouding bijgehouden. De gemeente zal hierin een voorbeeldfunctie opnemen en haar projecten bekendmaken bij de bevolking. Bij de sensibilisatie zal ook aandacht besteed worden aan de gezondheid.

Doelgroep Bevolking, technische dienst
Betrokkenen Milieudienst, financiële dienst, hoofd technische dienst
Termijn 2011 – 2016

PR-5: Gebruik van fair trade, duurzame lokale en biologische producten

Omschrijving De gemeente kiest systematisch voor fair trade, duurzame lokale en biologische producten. De bevolking wordt hier omtrent verder in gesensibiliseerd.

Doelgroep Bevolking, noord-zuiddienst

Betrokkenen Milieudienst, financiële dienst, noord-zuiddienst

Termijn 2011 – 2016

3.2.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

Volgende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan 2009-2013 zijn relevant voor de gemeentelijk acties:

· **project 1 ‘Duurzaam bouwen en wonen’**: Hoewel dit project voornamelijk focust op rationeel energiegebruik, is er ook aandacht voor sensibilisatie inzake het gebruik van milieuvriendelijke materialen, bio-ecologisch en gezond bouwen.

· **project 2 ‘Duurzame consumptie’**: De provincie wil vooral tegemoetkomen aan de informatiebehoefte van de burger omtrent duurzame consumptie. Ze kan dit doen door te wijzen op de directe milieu-impact van sommige producten en de consument informatie te verschaffen over milieuvriendelijke en gezonde alternatieven. Dit houdt een sensibilisatie rond milieu- en gezondheidsrisico’s van bepaalde producten (zoals bestrijdingsmiddelen, houtverduurzamingsmiddelen, schoonmaakmiddelen, verven en vernissen, solventen en andere milieugevaarlijke stoffen, organismen en stralingen) en van bepaalde consumptieartikelen. De provincie kan ook informatie aanbieden rond duurzamere alternatieven (bv. compost, materialen uit gerecycleerde kunststoffen, breekpuin, FSC-hout,...). Ten slotte dienen sociale en milieuclausules in openbare aanbestedingen worden opgenomen.

Wat betreft duurzame voeding, moet niet enkel naar het deelaspect ‘voedselkilometers’ gekeken worden, maar de gehele voetafdruk van onze voedingsgewoonten. Hierbij komen zaken in beeld zoals de zin van onthaasting, van seizoensgebonden productie en consumptie, van minder vlees eten, van biologische land- en tuinbouw, volkstuinten en eigen moestuinten en van korte ketenverkoop en streekproducten. Hiertoe dient de provincie informatie, studies, enz. te verzamelen met betrekking tot voeding en duurzame ontwikkeling. Er dienen ook projecten te worden uitgevoerd in samenwerking met gespecialiseerde organisaties om doelgroepen te laten kennismaken met duurzame voeding.

3.3 WATER

3.3.1 Algemene situering en beleidskader

Ondanks de doorgedreven regelgeving en allerhande subsidiebesluiten heeft het overkoepelend beleid en de end-of-pipe-aanpak, niet altijd tot de beoogde verbetering van het watersysteem geleid.

De matige kwaliteit van de oppervlaktewateren en het verhaal van bijvoorbeeld de afvalwaterzuivering is welbekend. Lokale waterbeheerders gaven steeds nadrukkelijker te kennen dat ze, naast financiële middelen, nood hebben aan maatwerk en concrete stimulansen en ondersteuning om in de praktijk tot resultaten te komen.

De Europese Kaderrichtlijn Water, die sinds 22 december 2000 van kracht is, verwoordt een nieuwe visie omtrent het duurzaam omgaan met water en schetst het kader voor een integraal waterbeheer. De praktische uitwerking van de richtlijn in Vlaanderen kreeg vorm in het decreet betreffende het integraal waterbeleid.

Per deelbekken of per cluster van deelbekkens werd een waterschap opgericht. Volgens de

huidige wetgeving zijn de bevoegdheden inzake waterbeheer op deelbekkenniveau gespreid over het Vlaamse Gewest, de provincies, de gemeenten en de polders en wateringen. Om op het niveau van het deelbekken een op elkaar afgestemd waterbeleid en waterbeheer te kunnen voeren, werden deelbekkenbeheerplannen opgesteld. Op 30 januari 2009 stelde de Vlaamse Regering de elf bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief vast.

Informatie over het beleidskader rond integraal waterbeheer werd in bijlage gevoegd.

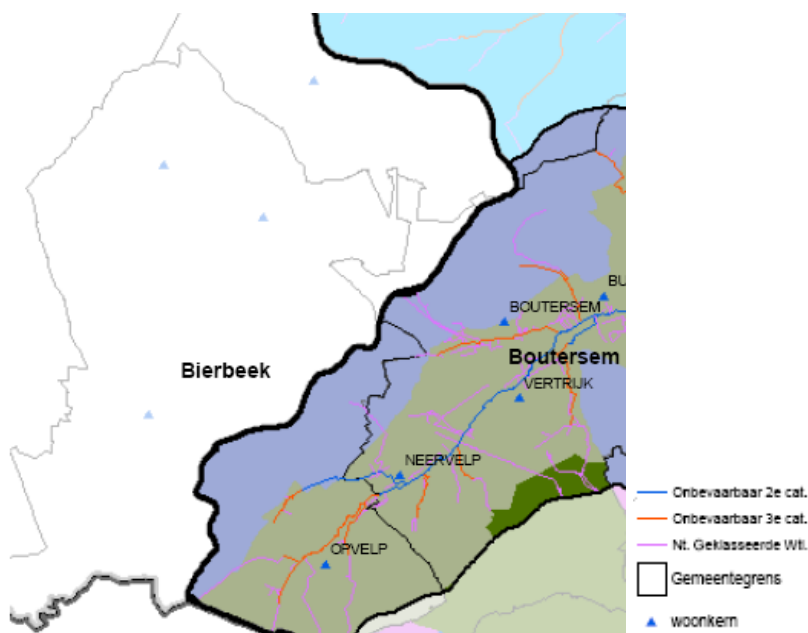
3.3.2 Beschrijving van de bestaande toestand

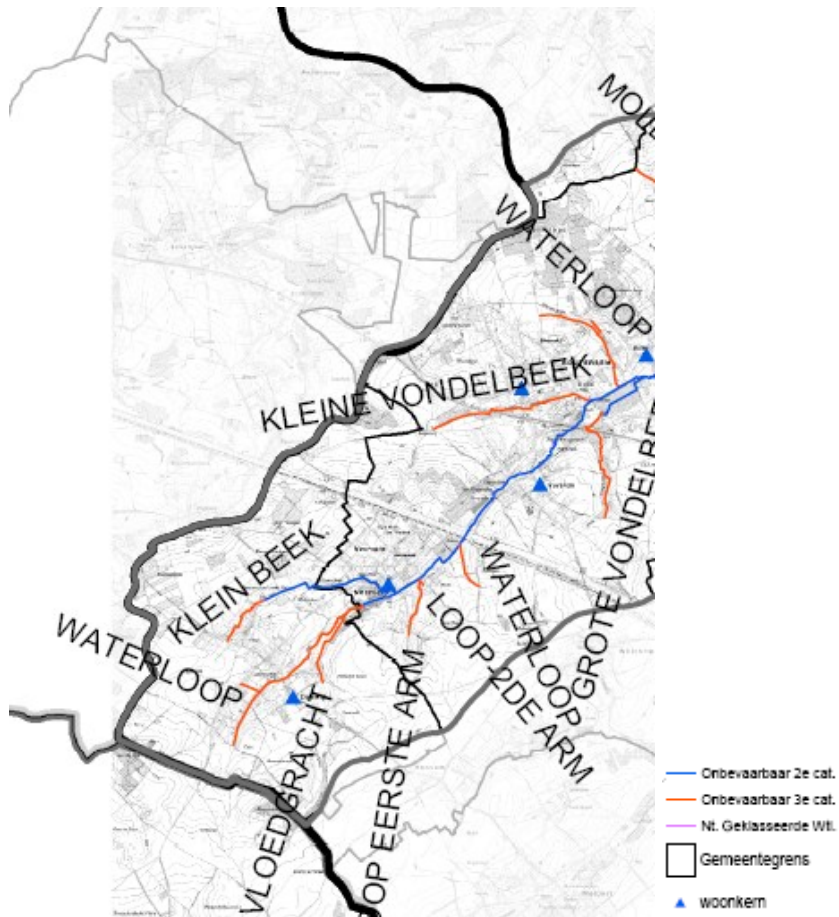
3.3.2.1 Oppervlaktewater

HYDROGRAFIE

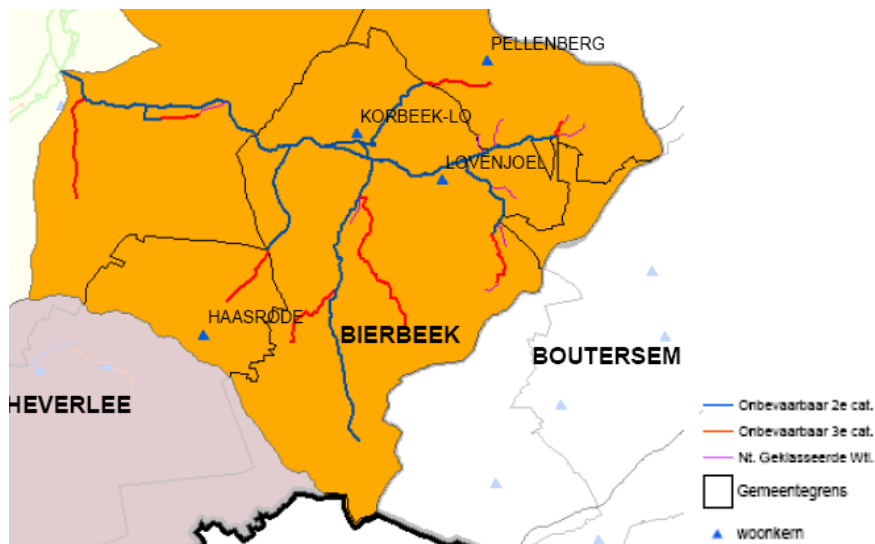
Situering van Bierbeek

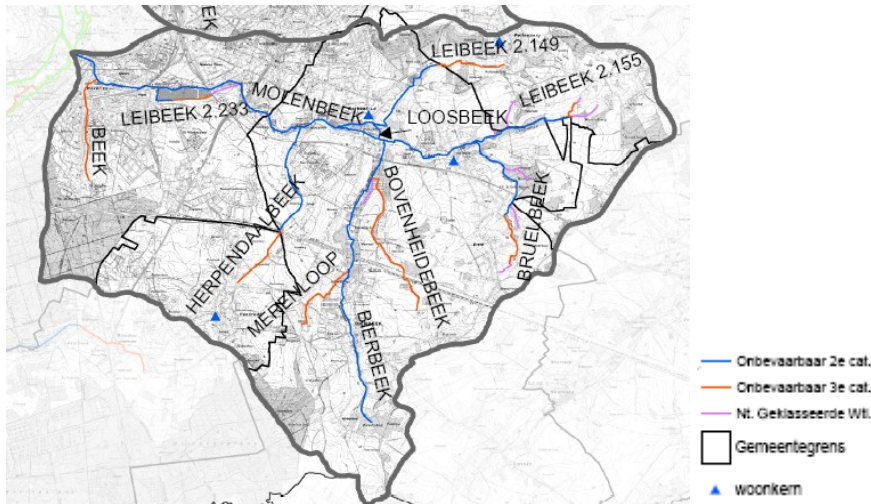
De hydrografische indeling van Vlaanderen is niet gebaseerd op administratieve grenzen maar op de natuurlijke bekkens van de waterlopen. Vlaanderen heeft in het kader van de rapportage voor de Kaderrichtlijn Water twee internationale stroomgebiedsdistricten afgebakend (Schelde en Maas). Het Vlaamse deel van het stroomgebiedsdistrict van de Schelde bestaat verder uit de stroomgebieden van de Ijzer, de Brugse Polders, de Gentse Kanalen en de Schelde. Het stroomgebied van de Schelde kan nog verder onderverdeeld worden in acht bekkens. Bierbeek maakt deel uit van het Demerbekken (met name het deelbekken Velpe) en het Dijlebekken (met name het deelbekken Molenbeek-Bierbeek-Lemingsbeek-Abdijbeek).





Figuren uit het deelbekkenbeheersplan Velpe





Figuren uit het deelbekkenbeheersplan Molenbeek-Bierbeek-Lemingsbeek-Abdijbeek

Bevoegdheidsverdeling

Er wordt een onderscheid gemaakt worden tussen de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. De bevaarbare waterlopen worden beheerd door Waterwegen en Zeekanaal NV (in het westelijke en centrale deel van Vlaanderen), de Scheepvaart NV (oostelijk deel van Vlaanderen) of door havenautoriteiten (waterwegen ter hoogte van havens).

Voor de bevoegdheidsverdeling over de onbevaarbare waterlopen wordt een onderscheid gemaakt tussen niet-geklasseerde waterlopen en geklasseerde waterlopen:

- De niet-geklasseerde waterlopen, die instaan voor de plaatselijke waterafvoer, zijn privé-eigendom. In sommige gevallen neemt de gemeente het onderhoud op zich.
- De bevoegdheidsverdeling voor de geklasseerde waterlopen steunt op een indeling in drie categorieën (wet van 28 december 1967). Het gedeelte van de onbevaarbare waterlopen waar het stroombekken meer dan 5000 ha bedraagt, is categorie 1. Waterlopen, stroomafwaarts hun oorsprong, waar het stroombekken meer dan 100 ha bedraagt, zijn tot aan de gemeentegrens ingedeeld in categorie 3. Ook waterlopen waarvan het stroombekken geen 100 ha bedraagt en waarvan het debiet abnormaal verzwaaard is of waarvan het water verontreinigd kunnen ingedeeld worden in categorie 3. De onbevaarbare waterlopen die noch onder categorie 1 en noch onder categorie 3 vallen zijn categorie 2. Voor de eerste categorie is de Afdeling Water (VMM) bevoegd, voor de tweede categorie de Provincie en voor de derde categorie de gemeente.
- De bevoegdheid omhelst het uitvoeren van ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken, het uitvoeren van verbeteringswerken voor de waterafvoer en politionele bevoegdheid. De beheerder moet de hieraan verbonden kosten dragen.

WATERKWALITEIT

Voor de biologische en fysico-chemische kwaliteit van het oppervlaktewater werd gebruik gemaakt van de bemonsteringsresultaten van het immisiemeetnet van de Vlaamse Milieumaatschappij.

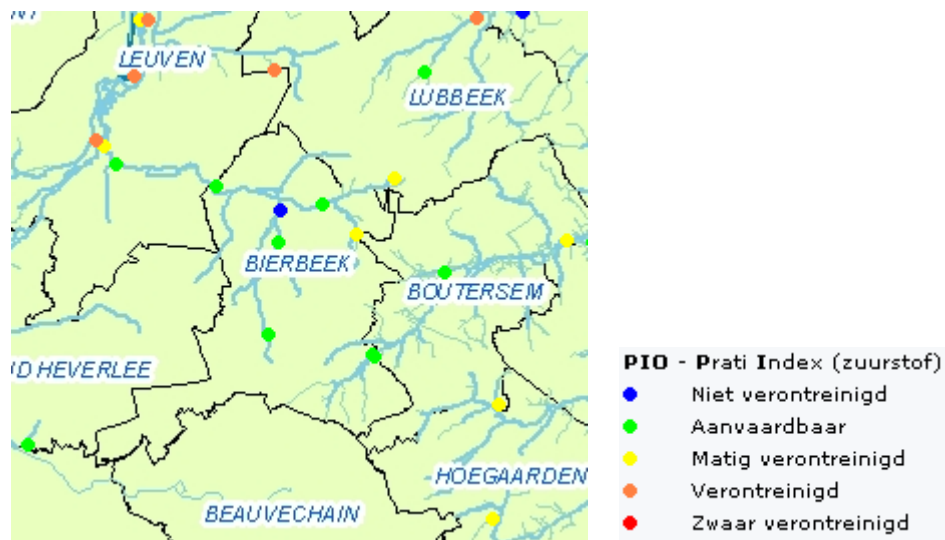
Jaarlijks worden door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) metingen uitgevoerd ter bepaling van de kwaliteit van de waterlopen in het Vlaamse Gewest. Voor de karakterisatie van de waterlopen in Bierbeek zijn verschillende VMM meetpunten van belang.

De Prati-index is een parameter die de fysico-chemische kwaliteit van het water aangeeft. De resultaten te Bierbeek tonen aan dat alle gemeten parameters voor alle meetpunten voldoen aan de basiskwaliteit in 2008.

- De Molendaalbeek (ter hoogte van de Rijsmortelstraat) wordt aangeduid als niet-verontreinigd
- De Molenbeek, de Bovenheidebeek en de Molendaalbeek (ter hoogte van de Krabbesheidestraat) worden aangeduid als aanvaardbaar
- De Weterbeek/Bruulbeek wordt aangeduid als matig verontreinigd.

Meer recente metingen van de oppervlaktewaterkwaliteit zijn nodig om de huidige toestand in kaart te brengen.

De ligging van de meetpunten, alsook de fysico-chemische kwaliteit in de meetpunten is weergegeven op volgende figuur.



Figuur: Fysico-chemische oppervlaktewaterkwaliteit

Naast de fysico-chemische waterkwaliteit wordt ook de biologische kwaliteit van waterlopen door de VMM bepaald op een aantal meetpunten. De Biotische index dient hoger of gelijk te zijn aan 7 (Besluit van de Vlaamse regering, 1 juni 1995) om aan de geldende kwaliteitsnorm te voldoen.

De resultaten te Bierbeek tonen aan dat de Molenbeek en de Weterbeek/Bruulbeek een matige kwaliteit heeft.

Meer recente metingen van de oppervlaktewaterkwaliteit zijn nodig om de huidige toestand in kaart te brengen.

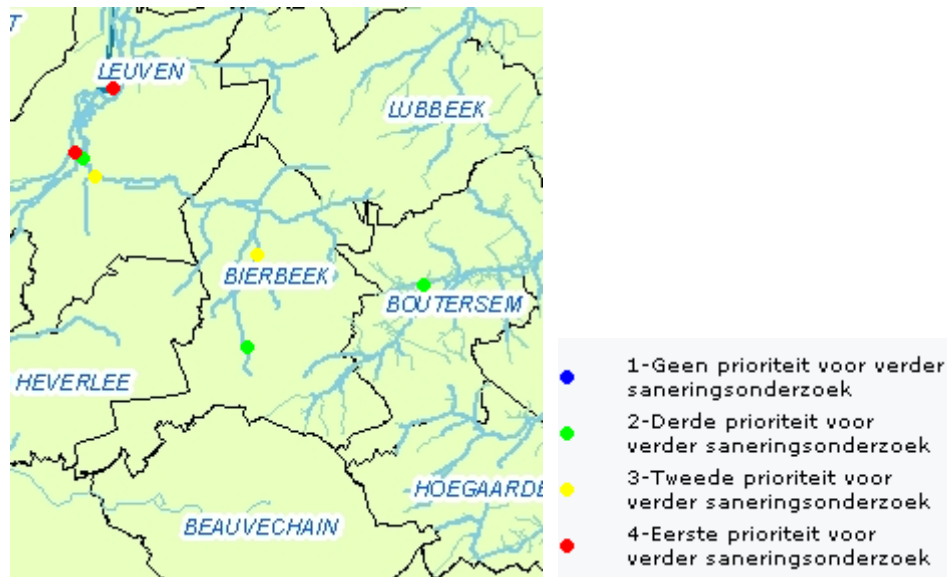
De ligging van de meetpunten, alsook de biologische kwaliteit in de meetpunten is weergegeven op volgende figuur.



Figuur: Biologische oppervlaktewaterkwaliteit

Het bepalen van de waterbodemkwaliteit kan volgens de Triadekwaliteitsbeoordeling (TKB), die bestaat uit drie verschillende beoordelingscriteria: een fysico-chemisch luik, een ecotoxicologisch luik en een biologisch luik. Samenvattend kan gesteld worden dat de te onderzoeken waterbodems worden vergeleken met een referentiewaterbodem die als maat staat voor een waterbodem in Vlaanderen van goede kwaliteit.

Metingen op het grondgebied Bierbeek uit 2008 tonen aan dat de Bovenheidebeek een tweede prioriteit wordt toegekend voor verder saneringsonderzoek en de Molendaalbeek een derde prioriteit.



De nadruk moet gelegd worden op het feit dat voorzichtig moet omgesprongen worden met deze gegevens. De gegevens kunnen zeker niet fungeren als leidraad voor ruimingwerken zonder bijkomend onderzoek. Er is geen rekening gehouden met tussentijdse ruiming of saneringen van de waterbodem.

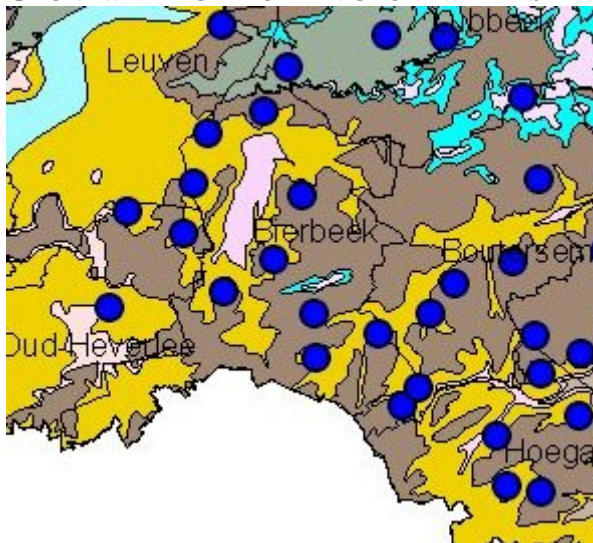
3.3.2.2 Grondwater

HYDROGEOLOGIE

De hydrogeologische opbouw in Bierbeek wordt bepaald door het al dan niet watervoerend zijn van de geologische lagen. De lagen die water doorlaten worden aquifers genoemd, de lagen die dit niet doen zijn aquicludes of aquitards. Verder wordt nog een onderscheid gemaakt of het water onder druk staat van bovenliggende afsluitende lagen, een afgesloten aquifer, of het zich onder het landoppervlak bevindt zonder afsluitende laag erboven, een freatische aquifer.

Er zijn verschillende peilputten in Bierbeek waarvan er meerdere volledig of deels in het Ledo-Paniseliaan-Brusseliaan-Aquifersysteem zitten. Dit aquifersysteem bestaat uit de volledige Zenne-groep. Dit zijn de Formaties van Lede, Brussel en Aalter, en nog de Formatie van Gent-Brugge.

GRONDWATERGEBRUIK EN GRONDWATERSTANDEN



Figuur freatische meetlocaties grondwater

Er zijn verscheidene peilbuizen van het primair, het freatisch en andere meetnetten van de Vlaamse Milieumaatschappij, in Bierbeek gelegen.

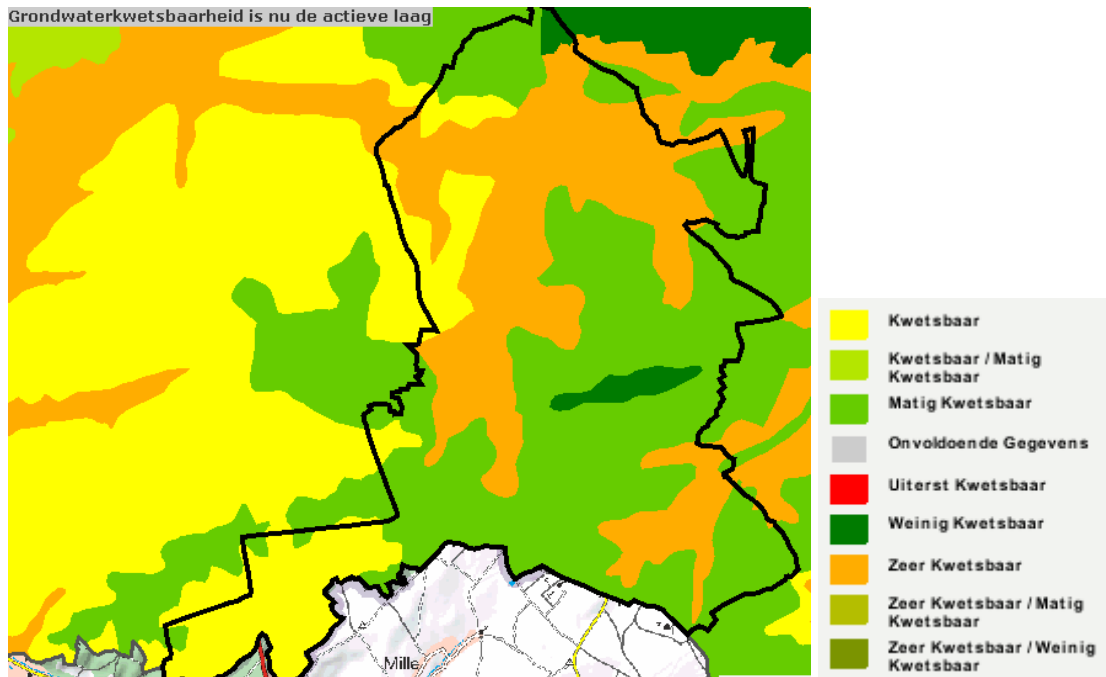
Nummer	Meetnet	Aantal filters	Diepte filter 1 (m)	Diepte filter 2 (m)	Diepte filter 3 (m)	Deelgemeente	Bekken
712/72/8	8 - freatisch	3	10	17	20	Korbeek-Lo	Dijle
712/71/4	8 - freatisch	3	16	21	25	Korbeek-Lo	Dijle
712/72/6	8 - freatisch	3	16	19.5	23	Lovenjoel	Dijle
712/71/3	8 - freatisch	3	12	25	29.5	Bierbeek	Dijle
712/72/3	8 - freatisch	3	12.25	16	20.2	Bierbeek	Dijle
712/72/2	8 - freatisch	3	17.5	26	29.5	Bierbeek	Dijle
640/72/1	8 - freatisch	3	10	15	20.5	Bierbeek	Demer
640/72/1a	8 - freatisch	3	10	15	20.5	Bierbeek	Demer
640/71/99	8 - freatisch	3	6.5	14	20	Bierbeek	Demer
640/72/99	8 - freatisch	3	13.5	17	20	Opvelp	Demer
2-0133	1 - primair	1	60			Lovenjoel	Dijle
2-0032	1 - primair	1	18			Lovenjoel	Dijle
2-0117	1 - primair	1	112			Bierbeek	Dijle
2-0429a	1 - primair	3	47	91.5	104	Bierbeek	Dijle
2-0438a	1 - primair	3	29	51	119	Opvelp	Demer
WETP001	9 – INBO & natuurorganisaties	1				Bierbeek	Dijle

Daarnaast is ook nog beperkte informatie beschikbaar over de winningen van grondwater in Bierbeek. De gemeente telt 20 vergunde grondwaterwinningen voor niet-huishoudelijk gebruik. Het jaarlijks debiet (bron Databank Ondergrond Vlaanderen) is weergegeven in onderstaande tabel.

Soort gebruik	Klasse	Deel-gemeente	Diepte (m)	Aantal putten	Dagdebiet (m ³)	Jaardebiet	Soort	Bekken
Gemengd landbouw-bedrijf	A	Lovenjoel	30	1	5	1.500	Niet-freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	2	Lovenjoel	30	1	4	990	Freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	A	Bierbeek	14	4		730	Freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	A	Bierbeek	22	1	1.5	650	Freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	2	Bierbeek	17	1	4	1.200	Freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	1	Bierbeek	51	1	10	3.500	Niet-freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	2	Bierbeek	70	1		1.600	Niet-freatisch	Dijle
Gemengd landbouw-bedrijf	A	Opvelp	28	1	8	1.500	Freatisch	Demer
Gemengd landbouw-bedrijf	A	Opvelp	30	1	2	400	Freatisch	Demer
Fruitteelt	A	Lovenjoel	25	1	5	100	Niet-freatisch	Dijle
Fruitteelt	2	Bierbeek	27	1	192	11.500	Freatisch	Dijle
Fruitteelt	2	Bierbeek	26	1	20	1.000	Freatisch	Demer
Fruitteelt	2	Bierbeek	55	1	80	12.000	Niet-freatisch	Demer
Fruitteelt	2	Bierbeek	50	1	30	4.500	Niet-freatisch	Demer
Rundvee	2	Lovenjoel	61	1	13.7	3.000	Niet-freatisch	Dijle
Varkens	2	Bierbeek	20	1	39.24	9.820	Freatisch	Dijle
Groenten- & bloemen-teelt	A	Bierbeek	20	1	5	200	Niet-freatisch	Dijle
Diensten verwant aan landbouw	A	Opvelp	25	1	10	1.100	Freatisch	Demer
Gezondheidszorg	2	Bierbeek	1	4	120	29.000	Freatisch	Dijle
Winning, zuivering en distributie	C	Korbeek-Lo	25	17	3600	1.314.000	Freatisch	Dijle

GRONDWATERKWETSBAARHEID

Grondwater is een van de meest kostbare grondstoffen maar ook de gevoeligste. Zo kan verontreiniging ervan verstrekkende gevolgen hebben. Een algemeen beeld van het risico op verontreiniging van het grondwater wordt verkregen uit de kwetsbaarheidskaarten van het grondwater. Hier wordt de kwetsbaarheid weergegeven van de bovenste watervoerende laag, waarmee men de bovenste geologische laag bedoelt waaruit eventueel op commerciële wijze water kan onttrokken worden.



Figuur grondwaterkwetsbaarheid Bierbeek (bron Databank Ondergrond Vlaanderen)

De kwetsbaarheid van het grondwater is een samenspel van 3 factoren. Deze factoren worden verder opgedeeld in een aantal klassen. Uit de mogelijke combinaties van deze klassen wordt uiteindelijk de kwetsbaarheidsschaal van het grondwater gehaald. Een eerste bepalende factor is natuurlijk de laag waarin het grondwater stroomt.

De tweede bepalende factor is de deklaag, dit is de laag die boven de watervoerende laag ligt. Als de deklaag ontbreekt, wil dit niet zeggen dat het grondwater helemaal niet beschermd is. Er wordt dan rekening gehouden met de onverzadigde zone. Dit is de zone in de ondergrond waar al water voorkomt tussen de korrels, maar waar er ook nog veel lucht tussen de korrels zit. Het belangrijkste aspect hiervan is de dikte van de onverzadigde zone. De voornaamste watervoerende lagen bestaan in Bierbeek uit zand en er zijn veel rivierafzettingen, dit wil zeggen dat er grover materiaal wordt afgezet. Het grondwater in Bierbeek behoort tot de categorie “C.a.2”, een zandpakket zonder noemenswaardige deklaag en met een onverzadigde zone die dikker is dan 10 meter. Het grondwater in Bierbeek is dus kwetsbaar.

3.3.2.3 Rioleringsstelsel en zuiveringsinfrastructuur

ZONERING

Op 09/06/2008 werd het zoneringsplan voor Bierbeek goedgekeurd door de bevoegde minister. In tegenstelling tot de ‘totaal rioleringsplannen’ is het doel van de zoneringsplannen een definitieve niet-dynamische afbakening van zuiveringszones waar de afvalwaterzuivering ofwel op individuele basis ofwel op collectieve basis dient uitgebouwd te worden.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen drie gebieden:

- het centrale gebied
- het collectief te optimaliseren buitengebied
- het individueel te optimaliseren buitengebied

Op volgende website kan per adres de situatie geraadpleegd worden:

<http://geoloket.vmm.be/zoning/map.phtml>.

VLAREM 2

De lozing van huishoudelijk afvalwater in de gewone oppervlaktewateren of in een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater is verboden wanneer de openbare weg van openbare riolering is voorzien. Een volledige scheiding tussen het afvalwater en het hemelwater is verplicht op het ogenblik dat een gescheiden riolering wordt aangelegd of heraangelegd. De afvoerwijzen van hemelwater hebben volgende prioriteit:

- opvang voor hergebruik;
- infiltratie op eigen terreinen;
- buffering met vertraagd lozen in een oppervlaktewater of een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater;
- lozing in een regenwaterafvoerleiding (RWA) in de straat.

Ook voor de lozing van niet-verontreinigd bemalingswater geldt slechts een uitzondering voor lozing in de openbare riolering indien één van bovenvermelde opties technisch niet mogelijk is.

In het individueel te optimaliseren buitengebied (geen openbare riolering aanwezig of gepland) is men bij bouwen of herbouwen verplicht om onmiddellijk een systeem voor individuele behandeling van afvalwater te plaatsen.

COLLECTIEVE ZUIVERING

Zuiveringsgebied Bierbeek

Zuiveringsgebied Bierbeek omvat Bierbeek, Korbeek-Lo en Lovenjoel. Alle afvalwater wordt gezuiverd in de RWZI aan de Evenementenlaan in Haasrode, die loost in de Molenbeek. De RWZI heeft een capaciteit van 14850 IE (inwonerequivalent).

Zuiveringsgebied Neervelp

Zuiveringsgebied Bierbeek omvat het grootste deel van Opvelp. Alle afvalwater, behalve delen van Hoegaardsesteenweg, Vinaafstraat en Blauwschuurbroekstraat, wordt gezuiverd in de RWZI aan de Redingenstraat in Neervelp, die loost in de Velpe. De RWZI heeft een capaciteit van 990 IE (inwonerequivalent).

Zuiveringsgebied Kleinbeek

Het zuiveringsgebied Kleinbeek omvat delen van Hoegaardsesteenweg, Vinaafstraat en Blauwschuurbroekstraat. Het afvalwater wordt gezuiverd in een KWZI, een rietveld, ter hoogte van de Kleinbeek (Vinaafstraat). Het is sinds 2000 operationeel met een ontwerpcapaciteit van 189 IE.

KLEINSCHALIGE WATERZUIVERING (KWZI)

Indien er geen openbare riolering aanwezig is en ook niet voorzien is (dit is het geval voor ongeveer 150 woningen in Bierbeek), moet het afvalwater ter plaatse worden gezuiverd. Hiervoor kunnen de betrokken inwoners beroep doen op de gemeente om een gratis individuele waterzuiveringsinstallatie (IBA) te laten plaatsen en exploiteren. De scheiding van het hemelwater en het afvalwater op privaat domein alsook de energiekost nodig voor de werking van de installatie zijn ten laste van de gebruiker. Afhankelijk van de terreinkenmerken en de wensen van de gebruiker zal de gemeente ofwel een percolatierietveld aanleggen ofwel een mechanisch systeem volgens de principes van de ondergedompelde beluchte bacteriefilter.

Tussen de gemeente en de gebruiker van een IBA wordt een overeenkomst afgesloten waarin de modaliteiten bepaald worden voor de plaatsing en het gebruik van de installatie. De gebruiker kan ten allen tijde een eind stellen aan deze overeenkomst, wanneer hij over een andere oplossing beschikt om zijn afvalwater te lozen conform de code van goede praktijk en

de lozingsvoorwaarden van de gemeente. In dat geval zijn de kosten van de verwijdering van de installatie ten laste van de gebruiker.

Indien de bouwheer geen gebruik wenst te maken van een IBA aangeboden door de gemeente, dient hij zelf een installatie te plaatsen. De keuze van de installatie moet dan bij de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning worden gevoegd en dient samen met de stedenbouwkundige vergunning te worden goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen. De eigenaar zal de installatie moeten onderhouden volgens de richtlijnen van de fabrikant en de code van goede praktijk.

De lozingsvoorwaarden die de gemeente hanteert voor de eigen IBA zullen ook hier van toepassing zijn. Dit betekent dat het effluent moet voldoen aan volgende maximumwaarden:

- biologisch zuurstofverbruik: 25 mg O₂ / liter
- chemisch zuurstofverbruik: 125 mg O₂ / liter
- zwevende stoffen: 30 mg / liter
- NH₄⁺: 10 mg N / liter
- totale fosfor: 10 mg / liter
- totale stikstof: 50 mg N / liter

GEWESTELIJKE EN GEMEENTELIJKE STEDEBOUWKUNDIGE VERORDENING INZAKE HEMELWATERPUTTEN, INFILTRATIEVOORZIENINGEN EN HEMELWATERAFVOER

Een hemelwaterput en individuele infiltratievoorziening is verplicht bij volgende bouwwerken:

- Bij nieuwbouw met een dakoppervlakte groter dan 50 m².
- Bij verbouwingen als de dakoppervlakte met meer dan 50 m² uitbreidt. In dat geval is de stedenbouwkundige verordening van toepassing op het volledige gebouw.
- Bij verbouwingen waarbij minstens 60% van de sanitaire afvoerleidingen en hemelwaterleidingen worden vernieuwd of aangepast.
- Bij de aanleg van ondoordringbare verharde oppervlakken groter dan 100 m².

Het volume van de hemelwaterput dient in verhouding te staan tot de totale dakoppervlakte. Per begonnen 20 m² dakoppervlakte moet de minimale putinhoud 1.000 liter bedragen, met een minimum van 3.000 liter en max. 10.000 liter (bij een eengezinswoning met een dakoppervlakte groter dan 200 m²) of max. 25.000 liter (bij andere gebouwen met een dakoppervlakte groter dan 500 m²), tenzij anders wordt opgelegd in de stedenbouwkundige vergunning. Het volledige dakoppervlak moet in de hemelwaterput afwateren. Enkel indien het gebouw wordt opgetrokken in gesloten bebouwing volstaat een afwatering van de helft van het dakoppervlak. Andere verharde oppervlakken waarop geen detergents worden gebruikt kunnen eventueel worden aangesloten indien het water niet gebruikt wordt voor de wasmachine. Een hemelwaterput is niet verplicht voor gebouwen met een rieten dak of met een groendak.

Enkel indien er een openbare infiltratievoorziening is voorzien mag de overloop rechtstreeks aangesloten worden op de gemeentelijke afvoerleiding voor hemelwater. In alle andere situaties moet de overloop aangesloten worden op een individuele infiltratievoorziening. Indien het aangesloten verhard oppervlak kleiner is dan 300 m², wordt het infiltratiesysteem door de gemeente geleverd tegen een terug te betalen waarborg. Boven de 300 m² moet de bouwheer het infiltratiesysteem zelf kiezen en aanleggen volgens de code van goede praktijk. Het gebruik van het hemelwater voor de spoeling van de toiletten of voor de wasmachine is verplicht wanneer een hemelwaterput is opgelegd in de stedenbouwkundige vergunning en deze is afgeleverd na 1 juni 2001.

Het college van burgemeester en schepenen kan om technische en/of praktische redenen een afwijking toestaan. Dit aspect wordt geïntegreerd behandeld binnen de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning.

3.3.2.4 Bestrijdingsmiddelen

Door het gebruiksgemak en de relatieve lage kostprijs worden meer en meer bestrijdingsmiddelen gebruikt. Dit gaat ten koste van het leefmilieu, ook van de waterkwaliteit, en de menselijke gezondheid. Minder bestrijdingsmiddelen is dus de boodschap.

Met het decreet "houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door de openbare diensten in het Vlaamse Gewest" wordt hiertoe een belangrijke stap in die richting gezet. Het decreet van 21 december 2001 "houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest", ligt aan de basis van het reductieplan voor bestrijdingsmiddelen. Het decreet stelt dat er vanaf 1 januari 2004 geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt mogen worden door openbare diensten.

In het draaiboek horende bij het decreet worden 2 reductieprogramma's voorgesteld:

reductieprogramma tot 2004: Als men de mogelijkheid zag om vanaf 1 januari 2004 geen bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken dan kon men dit reductieprogramma volgen.

reductieprogramma tot 2014: Als men er voor koos om langzaam aan af te bouwen, kozen de openbare diensten eigenlijk voor een afwijking op het decreet. De maximale periode waarin men kan afbouwen loopt tot eind 2014. In principe is het vanaf 1 januari 2015 onherroepelijk gedaan met het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Bij het opstellen van een reductieprogramma wordt een 5-sporen aanpak gevolgd:

Spoor 1: sensibilisatie van de medewerker;

Spoor 2: risico-evaluatie van bestrijdingsmiddelen;

Spoor 3: sensibilisatie van de burger;

Spoor 4: beheer van kruidgroei op verhardingen;

Spoor 5: beheer van groenzones.

3.3.3 Het huidig waterbeleid in de gemeente

INFORMATIEBEHEER EN OVERLEG

Een duurzaam beleid is er o.a. op gericht om de processen die zich afspelen binnen de gebruikskringloop zoveel mogelijk af te stemmen op de draagkracht van het watersysteem. Om een duurzaam beleid tot stand te brengen, heeft Europa richtlijnen opgemaakt ter bescherming van water en al wat daarvan afhankelijk is. Deze richtlijnen schrijven onder andere voor dat het waterbeleid per stroomgebied moet georganiseerd worden en met alle facetten en functies van water moet rekening houden. Vlaanderen heeft deze richtlijnen in eigen wetgeving vastgelegd. Deze wetgeving bepaalde de opmaak van de deelbekkenwaterplannen. Op 18 december 2008 stelde de Vlaamse Regering de deelbekkenbeheerplannen vast, zodat deze nu de officiële leidraad vormen voor het (boven)lokaal waterbeleid, ook in Bierbeek.

Volgende deelbekkens hebben betrekking op de gemeente Bierbeek:

- Deelbekken van de Velpe
- Deelbekken van de Molenbeek/Bierbeek/Lemingsbeek/Abdijbeek.

Waterschappen zijn samenwerkingsverbanden waarin gemeenten, provincies, Vlaams Gewest en Polders en Wateringen vertegenwoordigd zijn. Bedoeling is om de invalshoek op water te verruimen en via overleg het beleid van de verschillende waterbeheerders op elkaar af te stemmen. Via de waterschappen zitten verschillende waterbeheerders op geregelde tijdstippen samen wat de goede verstandhouding en samenwerking in de hand werkt. Bierbeek maakt deel uit van Waterschap Dijle Zuid en Waterschap Demer Zuid.

ONDERHOUD VAN DE WATERLOPEN

Bij ruimingswerken van waterlopen van 3^{de} categorie besteedt de gemeente bijzondere aandacht aan de ecologische functie van de waterlopen. Daarbij ligt de nadruk op:

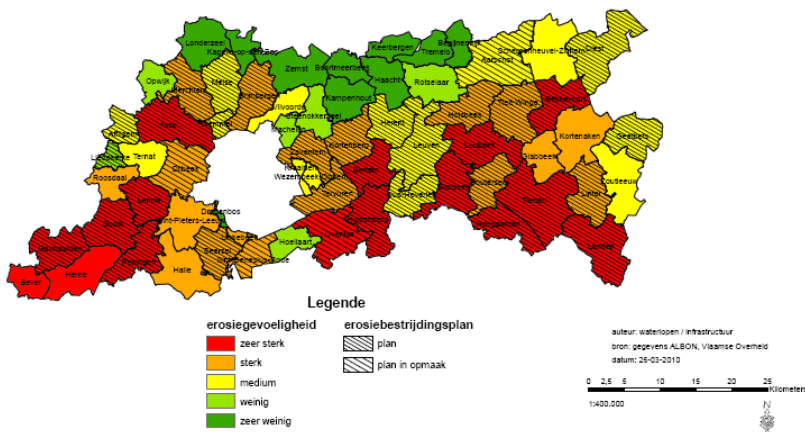
- het jaarlijks oppervlakkig ruimen zoals het verwijderen van hindernissen en zwerfvuil;
- de slibruiming, enkel indien noodzakelijk voor de waterafvoercapaciteit;
- oeverbescherming;
- het tijdstip van de ruiming (tussen 1 oktober en 31 maart);
- het tijdstip van het (eventueel) maaien (tussen 15 juni en 15 juli of tussen 1 en 31 oktober);
- het vrij kunnen evolueren van het meanderingspatroon van waterlopen in natuurgebieden (gewestplanbestemming).

In grachten kunnen andere accenten gelegd worden, zonder de ecologische functie van deze waterlopen uit het oog te verliezen.

Op regelmatige basis probeert de gemeente een kwaliteitsonderzoek van de waterlopen uit te voeren. Op een 20-tal punten wordt dan de biotische en de chemische index van de waterlopen van 2^{de} en 3^{de} categorie bepaald.

WATEROVERLAST

Om de problematiek van wateroverlast, overbelasting van de rioleringsstelsels en overstorten aan te pakken en om bovendien de waterlopen van 2^{de} en 3^{de} categorie te beveiligen, worden waar mogelijk wacht- en infiltratiebekkens aangelegd. In de eerste plaats wordt niet-vervuild oppervlaktewater geïnfiltreerd. Waar infiltratie technisch niet mogelijk of niet wenselijk is, wordt het water gebufferd, eventueel hergebruikt en vertraagd afgevoerd naar de open gracht of waterloop of naar een gescheiden stelsel (regenwaterafvoer). Pas in laatste instantie opteert men voor afvoer naar de riolering. Ook bij verkavelingvergunningen met aanleg van wegen legt de gemeente infiltratie of buffering op. Natuurlijke systemen genieten de voorkeur. De gemeente Bierbeek is sterk erosiegevoelig en heeft in het verleden reeds een erosiebestrijdingsplan opgemaakt. Er wordt samengewerkt met IGO Leuven om op een actieve manier de landbouwers met percelen in knelpuntgebieden te benaderen om een oplossing te vinden voor de erosieproblematiek op hun gronden. De gemeente treedt



stimulerend op bij de beheersovereenkomsten met landbouwers (op vrijwillige basis) die door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), namens het Vlaams Gewest, worden behandeld. Zij kent hiervoor binnen bepaalde marges een supplement van maximum 30% op de beheersvergoeding toe. Wat het afsluiten van de beheersovereenkomsten voor

erosie betreft, werkt de VLM ook samen met IGO Leuven. Jaarlijks worden verscheidene landbouwers benaderd door IGO Leuven voor het afsluiten van subsidiedossiers, zijnde aanleg en onderhoud van grasbufferstroken, aanleg en onderhoud van grasgangen, niet-kerende bodembewerking en perceelsrandenbeheer – natuur en milieu

DUURZAAM WATERGEBRUIK

Door de gemeente wordt een subsidie verleend voor het plaatsen van een hemelwaterrecuperatie bij verbouwing alsook voor het plaatsen van een infiltratievoorziening bij verbouwing of nieuwbouw. Het plaatsen van een hemelwaterput is verplicht bij

nieuwbouw vanaf een horizontale dakoppervlakte groter dan 50 m². De overloop van de hemelwaterput wordt bij voorkeur aangesloten op een infiltratievoorziening. De overloop van de hemelwaterput mag echter ook afgeleid worden naar een openbare infiltratievoorziening, een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater of een oppervlaktewater. Wanneer een gescheiden stelsel aanwezig is mag de overloop van de hemelwaterput eveneens aangesloten worden op het gedeelte van de openbare riolering bestemd voor de afvoer van hemelwater. Slechts bij ontstentenis van een van deze mogelijkheden mag het hemelwater via een afzonderlijke aansluiting geloosd worden op de openbare riolering.

WATERTOETS

De vroegere waterwetgeving richtte zich vooral op het verbeteren en beschermen van de kwaliteit van onze waterlopen en van het grondwater. Zo kreeg de kwantiteit of de aanwezigheid van water niet altijd de nodige aandacht. Ook het probleem van bouwen in overstromingsgebieden kwam voorheen nog nergens aan bod. De watertoets vult die leemten in: voor elk nieuw initiatief, zij het een vergunning, een plan of een programma, moet voortaan vooraf de mogelijkheid op schade voor het watersysteem beoordeeld worden. Elke dag worden er immers initiatieven genomen die de leefomgeving veranderen. Onbedoeld hebben die initiatieven soms negatieve effecten, ook op het water. Elke nieuwe woning bijvoorbeeld verandert de toestand van het water. Regenwater valt op daken en verhardingen en kan niet langer in de bodem dringen. Er wordt afvalwater geproduceerd. Sommige mensen bouwen op een terrein dat regelmatig overstroomt. Als ze hun terrein ophogen om zichzelf te beveiligen, zoekt het overstromingswater op een andere plaats een weg en kan het daar schade aanrichten. Ook andere wijzigingen van het reliëf of van het bodemgebruik beïnvloeden de toestand van het water. Al deze effecten kunnen in mindere of meerdere mate schadelijk zijn voor de omgeving.

De watertoets is een beoordeling waarbij wordt nagegaan of een initiatief schadelijke effecten veroorzaakt als gevolg van een verandering in de toestand van het oppervlaktewater, het grondwater of de waterafhankelijke natuur. Het resultaat van de watertoets wordt als een waterparagraaf opgenomen in de vergunning of in de goedkeuring van het plan of het programma.

De watertoets is in voege sinds 24 november 2003, dit is de datum waarop het decreet Integraal Waterbeleid in werking trad. Artikel 8 van dat decreet legt de basisprincipes vast voor het toepassen van de watertoets. Op 20 juli 2006 keurde de Vlaamse Regering het uitvoeringsbesluit voor de watertoets definitief goed. Dat besluit is in werking getreden op 1 november 2006 en bevat nadere regels over de toepassing van de watertoets.

REDUCTIEPLAN BESTRIJDINGSMIDDELEN

In navolging van het decreet tot vermindering van het gebruik van pesticiden door openbare diensten werd een Reductieplan Bestrijdingsmiddelen opgemaakt. Het werd voorgelegd aan de milieuraad. Deze gaf een positief advies. In dit plan wordt een volledige stopzetting van het gebruik van herbiciden voorzien, met uitzondering van een aantal moeilijk te beheren kerkhoven, weggoten en verhardingen. Chemische bestrijdingsmiddelen worden zo min mogelijk gebruikt. Er wordt enkel nog gewerkt met een rugsproeier in uitzonderlijke gevallen en waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de onkruidbrander en andere alternatieven. Enkel in weggoten en op kerkhoven wordt een minimum aan toegelaten bestrijdingsmiddelen ingezet. Ook bij de (her-)aanleg van het openbaar domein wordt het vermijden van onkruidgroei in rekening gebracht. De bevolking wordt omtrent het gebruik van bestrijdingsmiddelen gesensibiliseerd.

ONGEDIERTEBESTRIJDING

Het gebruik van rattenvergif door de groendiensten wordt beperkt tot een minimum. Enkel in probleemgevallen worden er door de groendienst rodenticiden (Sorkil Blocs en Storm BB Secure) toegepast om de verspreiding van ratten tegen te gaan. Aan particulieren wordt geen rattenvergif meer verdeeld, als alternatief worden gratis muizen- en rattenvallen aangeboden.

3.3.4 Knelpuntenanalyse

ONDERHOUD VAN DE WATERLOPEN

WA-1: Het onderhoud van de waterlopen 3^{de} categorie kent soms vertragingen door tijdsgebrek. Uitbesteding is hierbij een optie.

WATEROVERLAST

WA-2: De gemeente Bierbeek heeft voornamelijk last van wateroverlast via oppervlaktewater op straten en tuinen en in mindere mate in gebouwen. Veel van deze overlast heeft te maken met afvloeiing van grote onverharde oppervlaktes, gepaard gaande met erosie.

WATERKWALITEIT EN WATERZUIVERING

WA-3.1: Individuele behandeling van afvalwater en aanleg van gescheiden stelsels: de gemeente staat zelf in voor de installatie van IBA's in het buitengebied. Knelpunt hierbij is het onderhoud op lange termijn.

De subsidiëringsaanvraag en -toekenning voor aanleg van riolering aan gemeenten vertraagt in vele gevallen rioleringsdossiers.

WA-3.2: Het opsporen van illegale lozingen in waterlopen kost veel inspanning en tijd en krijgt door tijdsgebrek vaak een lage prioriteit.

WA-3.3: Afkoppeling van hemelwater op het rioolstelsel: er blijven lokaal nog veel afkoppelingen te realiseren. Het is echter niet altijd evident om afkoppelingen op perceelsgrens te realiseren indien er geen grote rioleringswerken voorzien zijn.

WA-3.4: Toestand van het rioolstelsel: op diverse locaties worden problemen vastgesteld met de toestand van het rioolstelsel, waardoor verzakkingen, infiltratie en percolatie optreden. Ook de aanleg van gescheiden riolering is altijd een zware financiële inspanning ondanks subsidiëring, door de prefinanciering. De frequentie van het in werking treden van overstorten dient gereduceerd te worden.

WA-3.5: Er zijn weinig recente gegevens beschikbaar inzake oppervlaktewaterkwaliteit. Dit is nochtans een belangrijke indicator voor de investeringen inzake de aanleg van riolering en waterzuivering.

DUURZAAM WATERGEBRUIK

WA-5: Aanvragen voor toelagen voor regenwaterputten, regenwatergebruik en infiltratie bij bestaande gebouwen, die geen verplichting kennen via een stedenbouwkundige vergunning, zijn zeer beperkt.

WATERTOETS

WA-6: In bepaalde gevallen volstaat het niet om extra voorwaarden op te leggen bij een bouwvergunning (bv. niet toestaan van ondergrondse garage of kelder), maar zou het bouwen op zich moeten verboden worden op bepaalde plaatsen. Echter, als dat perceel volgens het gewestplan bouwzone is, dient er planlast betaald te worden. In grotere verkavelingen kan men nog delen uit de woonzone halen als bufferzone, hoewel dit een zeer moeilijke oefening is. Bij kleinere verkavelingen echter, is dit quasi onmogelijk omdat er weinig alternatieven zijn.

BESTRIJDINGSMIDDELEN

WA-7: Hoewel er zo min mogelijk chemische bestrijdingsmiddelen toepast op het publiek domein en dat men gebruik maakt van alternatieven, komen er regelmatig klachten binnen over overgroeïende goten, voet- en fietspaden. Een mentaliteitswijziging betreffende wat kruidgroei is noodzakelijk bij de bevolking, maar anderzijds lijkt het onmogelijk een verdere reductie tot nulgebruik te realiseren. Bovendien is werken zonder chemische

bestrijdingsmiddelen een stuk arbeidsintensiever, wat gevolgen heeft voor de werkdruk van de groenarbeiders.

3.3.5 Doelstellingen

Het lokale waterbeleid onderschrijft een brongerichte en geïntegreerde aanpak ter voorkoming van wateroverlast, waterverontreiniging, erosie, verdroging en ter stimulering van de natuurlijke functie van de waterloop. Sensibilisatie en overleg verdienen daarbij extra aandacht om de maatschappelijke functie van het watersysteem te herwaarderen.

De samenhang tussen de verschillende onderdelen van het watersysteem - oppervlaktewater, grondwater, waterbodembodem, oevers – is daarbij het uitgangspunt. Het beheer van de volledige waterketen afgestemd op de draagkracht van het volledige watersysteem wordt steeds voor ogen gehouden. De gemeente Bierbeek wil streven naar een doelmatig gebruik van de gepaste waterkwaliteit voor de gepaste toepassing. De gemeente stimuleert een zuinig en rationeel waterverbruik zowel bij de eigen diensten als bij de burgers. Water is een kostbaar goed waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan.

INFORMATIEBEHEER EN OVERLEG

Er wordt gestreefd naar een optimale communicatie en informatie-uitwisseling met betrekking tot het waterbeheer tussen de verschillende actoren in het waterbeheer op het grondgebied van Bierbeek en dit op regelmatige tijdstippen. Voor een degelijk waterbeleid moeten bovendien de verschillende beleidsdomeinen (milieu, natuur en ruimtelijke ordening) geïntegreerd werken.

ONDERHOUD VAN DE WATERLOPEN

Het onderhoud van de waterloop wordt afgestemd op de functies die elke waterloop uitoefent. Concreet is het waterlopenbeheer gericht op het vermijden van wateroverlast, vertraagde afvoer, stroomopwaartse buffering van water, stimuleren van het zelfzuiverend vermogen, herstel van het natuurlijk milieu van het watersysteem, etc.

WATEROVERLAST

Versnelde afvoer van hemelwater naar de waterloop wordt waar mogelijk vermeden. Het hemelwater wordt aan de bron opgevangen en gebruikt, geïnfiltreerd, zo nodig vertraagd afgevoerd en dit gescheiden van het rioleringsstelsel. Ter beperking van wateroverlast worden piekafvoeren zo veel mogelijk voorkomen. Om verdroging te voorkomen, wordt infiltratie bevorderd. Waterverontreiniging wordt onder meer vermeden door verdunning van het afvalwater tegen gegaan.

Een aanpak aan de bron wordt geprefereerd boven end-of-pipe maatregelen. De gemeente Bierbeek heeft hier uitstekende mogelijkheden doordat ze gelokaliseerd is aan de bron. Rekening houdend met deze aanpak op hydrografisch niveau, wordt de doelstelling geformuleerd om een duurzame oplossing te zoeken voor alle knelpunten inzake wateroverlast, gebruik makend van de beschikbare technische middelen. De nog beschikbare vrije ruimte (beekvalleien) dient te worden gevrijwaard indien deze ruimte vanuit hydraulisch oogpunt geschikt is als natuurlijk overstromingsgebied. Afstemming met ruimtelijke ordening wordt hiervoor nagestreefd.

WATERKwaliteit EN WATERZUIVERING

Bierbeek heeft momenteel een rioleringsgraad van bijna 100% en een zuiveringsgraad van ongeveer 98%. Er staan tevens nog een aantal projecten op stapel: de Bieststraat, de Herpendaalstraat. Het verdere beleid vloeit verder uit het eerder beleid, maar de klemtonen veranderen wel. Immers, Bierbeek heeft al heel wat verwezenlijkt op vlak van riolerings- en zuiveringsgraad, zowel qua riolering als bij IBA's, maar komt nu tot een misschien nog wel moeilijkere problematiek van afkoppeling, onderhoud van bestaande riolering en IBA's en de aanleg van gescheiden riolering. Daarnaast zijn er nog een aantal individuele situaties waar aansluiting moeilijk is, en een aantal illegale lozingen. Het zou absurd zijn dat de gemeente fors investeert in gescheiden riolering als de burger niet afkoppelt. Daarom kiest de gemeente

voor een positieve stimulans via een subsidie voor afkoppeling bij de aanleg van gescheiden riolering. De bestaande continue zorg voor het onderhoud en verbetering van het rioleringsstelsel wordt verder gezet om de nog bestaande knelpunten inzake kwaliteit van het oppervlaktewater op te lossen. Scheiding van afvalwater en hemelwater blijft daarbij het uitgangspunt. Ook het opsporen van illegale lozingen via waterlopen dient meer aandacht te krijgen.

DUURZAAM WATERGEBRUIK

De gemeente wil een maximale aanwending (gebruik, infiltratie en berging) aan de bron van hemelwater. Verder wil ze ook door een duurzamer watergebruik een vertraagde afvoer van regenwater naar het oppervlaktewater realiseren zodat er meer infiltratie is. De nodige juridische onderbouwing (onder andere stedenbouwkundige verordeningen) en financiële instrumenten (bijvoorbeeld subsidiëring van de plaatsing van hemelwaterputten) zijn al voorhanden.

GRONDWATER

De gemeente zal in de vergunningverlening rekening worden gehouden met de eventuele beperkingen van de watervoerende laag en de waterbehoeften binnen het bedrijf. Inzake de meldingsplicht van bemaling en drainage zal een streng beleid gevoerd worden zodat slechts in laatste instantie in de riolering wordt geloosd.

BESTRIJDINGSMIDDELEN

Voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen zijn de doelstellingen de volgende:

- blijvende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten.
- bestendigen van de opleidingsinitiatieven in de groendienst inzake alternatieve methoden.
- informeren van de inwoners over de reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- informeren van de bevolking over de gezondheidsrisico's.

3.3.6 Actieplan

ONDERHOUD VAN DE WATERLOPEN

WA-1: Onderhoud waterlopen 3^{de} categorie

Omschrijving De gemeente zal onderzoeken of het mogelijk is het onderhoud van de waterlopen 3^{de} categorie uit te besteden aan lokale landbouwers. Zij kennen vaak best de situatie ter plaatse en zijn de naaste gebruikers. Er wordt een plan opgesteld dat bepaalt op basis van welke criteria de baangrachten en waterlopen geruimd worden. Het doel is om een evenwicht te zoeken tussen de watervoerende functie en de natuurfunctie. Een planmatige aanpak laat ook toe om de verplichte slibanalyses in te plannen.

Doelgroep Landbouwers
Betrokkenen Milieudienst, landbouwers
Termijn 2011-2013

WATEROVERLAST

WA-2: Erosiebestrijding

Omschrijving De gemeente zal samen met de erosiebestrijdingscoördinator onderzoeken waar extra maatregelen mogelijk zijn. Een aantal extra wacht- en bufferbekkens zullen uitgevoerd worden.

Doelgroep Landbouwers
Betrokkenen Milieudienst, IGO Leuven, landbouwers
Termijn 2011-2016

WA-3: Buffercapaciteit Molenbeek vergroten

Omschrijving De gemeente zal samen met de provincie Vlaams-Brabant bekijken of het mogelijk is de buffercapaciteit van de Molenbeek te vergroten zodat deze bij langdurige en/of hevige regenval meer water kan opvangen.

Doelgroep Provincie Vlaams-Brabant

Betrokkenen Milieudienst, provincie Vlaams-Brabant

Termijn 2011-2013

WATERKWALITEIT EN WATERZUIVERING

WA-4: Onderhoud van IBA's

Omschrijving De regelmatige controle en het onderhoud van IBA's dient uitbesteed te worden.

Doelgroep Inwoners uit het buitengebied.

Betrokkenen Milieudienst

Termijn 2011-2012

WA-5: Opsporen van illegale lozingen in waterlopen

Omschrijving Het opsporen van illegale lozingen in waterlopen moet meer aandacht krijgen. Er dient hier een structurele en systematische oplossing voor gevonden te worden. Bij alle gemeentelijke rioleringen die de voorbije 10 jaar aangelegd werden, kan door middel van een visuele controle (openen putdeksels) nagegaan worden of daadwerkelijk de huisaansluitingen gerealiseerd zijn. Indien dit niet het geval is, worden de inwoners verplicht om dit alsnog in orde te brengen. Daarnaast kan via persoonlijke communicatie (brieven, deur-aandeur controle, etc.) de inwoner aangezet worden om de nodige informatie vrij te geven. De informatie die op die manier wordt bekomen (bijvoorbeeld aanwezigheid sterfput, aanwezigheid gracht achteraan het perceel met lozing van afvalwater) wordt door de gemeentelijke dienst bijgehouden op kaart.

Doelgroep Inwoners

Betrokkenen Milieudienst

Termijn 2011-2016

WA-6: Afkoppeling van hemelwater op het rioolstelsel

Omschrijving Nog bij zeer veel bestaande woningen wordt het hemelwater samen met het afvalwater afgevoerd naar de riolering. Dit leidt uiteraard tot hydraulische (over)belasting van het rioolstelsel en de waterzuiveringsinstallatie. Afkoppeling van de hemelwaterafvoer is dan ook aangewezen. Dit kan gekoppeld worden aan hergebruik (door tijdelijke opvang in hemelwaterput) en infiltratie. Er is reeds een subsidiereglement hieromtrent, maar om dit beter bekend te maken zal er gewerkt worden aan communicatie van het subsidiereglement en de bijkomende voordelen.

Doelgroep Inwoners

Betrokkenen Grondgebiedszaken, informatiedienst

Termijn 2011-2016

WA-7: Onderhoud en verbetering van het rioolstelsel

Omschrijving De gemeente zal onderzoeken of het beheer van de gemeentelijke riolering in gemeentelijke handen dient te blijven of het eventueel kan overgedragen worden aan een intercommunale voor de aanleg en het onderhoud van de riolering, al dan niet met volledige eigendomsoverdracht. De uiteindelijke

beheerder staat in voor de gestage verdere aanleg van gescheiden riolering en het onderhoud en de verbetering van het huidig rioleringsstelsel op basis van het zoneringsplan, klachten, controles en mogelijke combinaties met andere werken (bv. verkeerswerken).

Doelgroep Intercommunales, gemeentebestuur
Betrokkenen Openbare werken, milieudienst, intercommunales
Termijn 2011-2016

WA-8: Metingen oppervlaktewaterkwaliteit

Omschrijving De gemeente zal de jaarlijkse metingen inzake oppervlaktewaterkwaliteit terug opnemen en verderzetten zodat een goede monitoring van de waterkwaliteit mogelijk blijft, zowel op fysico-chemisch vlak als op biologisch vlak. Om een beeld te krijgen van de waterkwaliteit zullen de gemeentelijke waterlopen (2^e en 3^e categorie) bemonsterd worden.

Doelgroep Interleuven
Betrokkenen Milieudienst, Interleuven

DUURZAAM WATERGEBRUIK

WA-9: Stimuleren van duurzaam watergebruik d.m.v. voorbeeldprojecten, sensibilisatie en subsidiëring

Omschrijving Duurzaam watergebruik wordt bevorderd bij de eigen gemeentelijke diensten en de bevolking. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie. Het uitwerken van projecten rond hemelwaterhergebruik in gemeentelijke gebouwen kan stimulerend en illustratief werken voor de bevolking, maar ook een algemene informatie en sensibilisatie rond duurzaam watergebruik naar de bevolking is noodzakelijk. De bestaande subsidiëring voor hemelwatervoorzieningen en infiltratievoorzieningen wordt verder gezet.

Doelgroep Inwoners, gemeentediensten
Betrokkenen Grondgebiedzaken, informatiedienst
Termijn 2011-2016

WATERTOETS

WA-10: Maximaal toepassen van bijkomende voorwaarden in stedenbouwkundige vergunningen

Omschrijving In bepaalde zones zou het beter zijn niet te bouwen. Echter, indien die zones ingekleurd zijn als bouwzone, dienen hier planlasten betaald te worden. Situaties moeten geval per geval bekeken worden. In grotere verkavelingen kan men ervoor kiezen om bepaalde delen uit de woonzone te halen als buffer. In kleinere verkavelingen moet men maximaal bijkomende voorwaarden toepassen in de stedenbouwkundige vergunningen.

Doelgroep Inwoners, architecten
Betrokkenen Grondgebiedzaken
Termijn 2011-2016

BESTRIJDINGSMIDDELEN

WA-11: Reductie van bestrijdingsmiddelen

Omschrijving Voor heel wat verhardingen bestaat er nog geen structurele oplossing om, als gevolg van het nul-gebruik, het onkruid aan te pakken. De mogelijkheden inzake mechanische bestrijding zullen verder worden onderzocht. Er zal bij omvormingen van het publiek domein ook steeds rekening worden gehouden

met de onderhoudsvriendelijkheid van het ontwerp. Daarnaast dient ook het publiek geïnformeerd te worden om de tolerantie te verhogen. De bevolking zal niet enkel worden geïnformeerd over de gemeentelijke projecten maar zal attent gemaakt worden op de schadelijke effecten van chemische bestrijdingsmiddelen voor de gezondheid en het milieu. Hiervoor kan samengewerkt worden met LOGO, VELT, Ecowerf en andere publieke campagnes zoals www.zonderisgezonder.be.

Doelgroep Groendienst, inwoners
 Betrokkenen Milieudienst, Groendienst, LOGO, VELT, Ecowerf
 Termijn 2011-2016

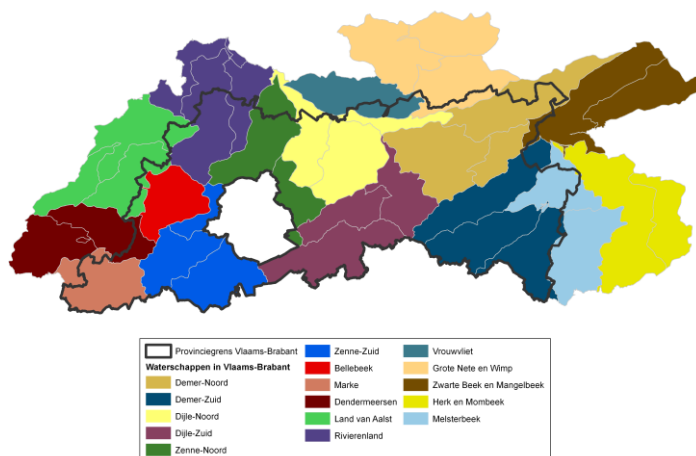
3.3.7 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

In het milieubeleidsplan 2009-2013 wordt vermeld dat men in tegenstelling tot het vorige milieubeleidsplan men in dit milieubeleidsplan de doelstellingen en acties van andere beleidsdomeinen niet opnemen omdat dit op zich geen garantie is voor geïntegreerd beleid. Het is realistischer dit geïntegreerd beleid te verwezenlijken met concrete projecten waarin elk beleidsdomein evenveel investeert en evenveel voordeel uit de samenwerking gaat. De deputatie heeft per beleidsdomein in detail uitgetekend wat ze deze bestuursperiode wil realiseren en hoeveel geld daar tegenover staat. Dat staat uitgeschreven in de strategische nota's per beleidsdomein. Het provinciebestuur telt 36 beleidsdomeinen. Het thema waterlopen wordt ondermeer behandeld in de strategische nota waterlopen, de strategische nota leefmilieu, de strategische nota landbouw, maar er zijn ook raakpunten met de strategische nota ruimtelijke ordening. Een geïntegreerde samenwerking bestaat of is voorzien rond een project van inrichting van waterlopen en overstromingsgebieden.

De organisatie van de dienst waterlopen is gericht op de uitvoering van deze taken en steunt in het bijzonder op volgende uitgangspunten:
 de uitwerking van het deelbekkenbeleid, met toepassing van het decreet integraal waterbeleid: Het decreet integraal waterbeleid bevestigt het belang van de deelbekkens en geeft de samenwerking tussen provincie, gemeenten en polders en wateringen duidelijker vorm in "waterschappen". Deze waterschappen zorgen samen met gemeenten en andere

waterbeheerders voor een actief en samenhangend waterbeheer over de gemeentegrenzen heen. De provincie wil binnen de context van het nieuw decreet de groeiende samenwerking op deelbekeniveau voortzetten.

de uitwerking van maatregelen tegen wateroverlast, een doorgedreven terreingebonden werking en organisatie van het dagelijks waterloopbeheer.



De provincie heeft een aantal strategische doelstellingen in dit kader vooropgesteld. Een **eerste strategische doelstelling** omvat de versterking van de samenwerking met andere waterbeheerders en met omwonenden, met het oog op een meer geïntegreerd, logischer

samenhangend en efficiënter beheer. Het decreet op het integraal waterbeleid heeft aan de provincies grote verantwoordelijkheden en taken toevertrouwd op deelbekken en waterschapsniveau. De provincie Vlaams Brabant neemt deze uitdaging met beide handen aan en wil de samenwerking tussen lokale waterbeheerders versterken met het oog op een meer geïntegreerd, logischer samenhangend en efficiënter beheer. Om deze strategische doelstelling te verwezenlijken zal zij:

- De waterschappen verder uitbouwen tot een efficiënte permanente overlegstructuur voor samenwerking met alle lokale waterbeheerders. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar de correcte toepassing van beschikbare instrumenten:
 - o de provinciale stedenbouwkundige verordeningen inzake afkoppeling van hemelwater,
 - o de watertoets,
 - o bijzondere voorwaarden in stedenbouwkundige vergunningen voor projecten langs waterlopen;
- in nauw overleg met de lokale waterbeheerders de deelbekkenbeheerplannen uitvoeren en actualiseren.
- heldere afspraken maken met allen die wonen langs een waterloop.

Een **tweede strategische doelstelling** betreft de verdere vermindering van de kans op wateroverlast. De provincie zal hiertoe

- de bestaande nog beschikbare laaggelegen gebieden voor natuurlijke overstrooming vrijwaren en elders wachtbekkens bouwen en overstromingsgebieden inrichten;
- bij deze werken en bij het oeverbeheer een duurzaam evenwicht nastreven tussen mens, natuurlijke omgeving en economische gevolgen;
- alle belangrijke en ingrijpende investeringen grondig onderbouwen door opmetingen, modelleringen en ecologische inventarisaties;

Een **derde strategische doelstelling** gaat over de verbetering van de kwaliteit van de waterloop en zijn onmiddellijke omgeving.

In een **vierde strategische doelstelling** wil de provincie bijzondere aandacht schenken aan de samenwerking met de omwonenden en met allen die rechtstreeks betrokken zijn bij de werken aan waterlopen. Daartoe zal zij:

- door middel van gerichte communicatie de bevolking geregeld informeren over planning en uitvoering van werken;
- een vooruitstrevend "geoloket water" ontwikkelen, waarin alle nuttige informatie met betrekking tot waterlopen en integraal waterbeleid op een gemakkelijke en gebruiksvriendelijke manier ter beschikking staat van de eigen werking, van lokale besturen en van particulieren.

Het provinciaal landbouwbeleid ondersteunt een duurzame land- en tuinbouw die aandacht heeft voor economische, ecologische en sociale aspecten. Binnen het landbouwbeleid is er onder meer aandacht voor de waterkwaliteit door de vermindering van het gebruik van beschermingsmiddelen en meststoffen door de promotie van grond- en mestontledingen en de verhoging van het humusgehalte in de grond door de promotie van het gebruik van gft-compost. De provincie werkt ook samen met de gemeentebesturen en coördineert de initiatieven zoals de erosiebestrijding. De provinciale erosiecoördinator biedt de gemeenten ondersteuning en informeert en sensibiliseert alle betrokkenen over de erosieproblematiek.

In de strategische nota ruimtelijke ordening wordt een geïntegreerde aanpak van het buitengebied door de opmaak van een masterplan buitengebied voor specifieke regio's naar voor geschoven. In deze masterplannen worden onder meer aspecten inzake waterberging en waterbeheer opgenomen.

3.4 NATUUR

3.4.1 Algemene situering en beleidskader

Het thema natuur omvat de aspecten natuur, landschap, bos en groen. Binnen het milieubeleidsplan is het belangrijk dat deze elementen met elkaar verweven worden.

De eerste globaal uitgewerkte natuurbehoudwetgeving kwam tot stand in de periode voor de gewestvorming, met de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud. Vooral inzake gebiedsgericht natuurbeleid werd deze wet evenwel slechts beperkt uitgevoerd.

Natuurgebieden werden nog te veel beschouwd als geïsoleerde eilanden in het moderne cultuurlandschap. Het natuurbeleid verliep grotendeels defensief ten opzichte van de andere sectoren. Vanaf het eind van de jaren tachtig werd de noodzaak tot het creëren van een samenhangend netwerk van natuurgebieden en tot het integreren van het natuurbeleid in de andere maatschappelijke sectoren steeds scherper aangevoeld.

Vlaanderen is gebonden aan diverse internationale verdragen, besluitvormingen in het kader van Europese conferenties, richtlijnen van de Europese Unie en overeenkomsten van de Benelux. De Vlaamse vertaling daarvan bevindt zich voornamelijk in het Bosdecreet en in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu. In dit decreet worden op éénduidige wijze de doelstellingen van het natuurbehoud vastgelegd, met name de bescherming, de ontwikkeling, het beheer en het herstel van de natuur en het natuurlijk milieu, alsook de handhaving of het herstel van de daartoe vereiste milieukwaliteit. De belangrijkste sectoren waarop het Natuurdecreet een opmerkelijke invloed heeft gehad, zijn de landbouwsector en de bosbouw.

Nog geen 5 jaar na de totstandkoming drong een totale herziening van het Natuurdecreet zich op. Een eerste reeks wijzigingen aangebracht door het Decreet van 19 juli 2002 heeft betrekking op de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Een tweede reeks maatregelen heeft betrekking op de implementatie van de Habitatrichtlijnen en de Vogelrichtlijn. Ten slotte werd van de gelegenheid gebruikt gemaakt om enkele klaarblijkelijke onvolkomenheden van de eerste versie recht te zetten.

Het Vlaams beleid inzake natuurbehoud en de vrijwaring van het natuurlijk milieu is gericht op:

- **Horizontale maatregelen:** d.w.z. maatregelen die overal, dus ook buiten de specifiek voor de natuur bestemde gebieden, kunnen worden genomen. In feite bestaat deze krachtlijn uit drie onderdelen: de eigenlijke maatregelen vanwege de Vlaamse Regering, de zorgplicht (stelt dat "iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat door zijn toedoen schade aan de natuur kan ontstaan, moet de nodige maatregelen nemen om die schade te voorkomen, te beperken of te herstellen"), de toepassing van het integratiebeginsel (de besluitvorming op andere beleidsterreinen dient rekening te houden met de natuur).

- **Het vrijwaren van ecologische milieukwaliteit,** bovenop de algemene basismilieukwaliteit. Dit houdt in dat alle nodige maatregelen getroffen worden om over het hele grondgebied de milieukwaliteit te vrijwaren die vereist is voor het behoud van de natuur en om het stand-stillbeginsel toe te passen zowel wat betreft de kwaliteit als de kwantiteit van de natuur.

- **Gebiedsgericht natuurbeleid,** zowel inzake het creëren van ruimtelijke netwerken zoals het Vlaams Ecologisch netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en ondersteunend netwerk (IVON) als op het vlak van het creëren van natuurreservaten. In deze gebieden zijn een aantal algemene maatregelen ter bescherming van het natuurlijk milieu van kracht. Deze maatregelen hebben betrekking op natuurinrichting en natuurrichtplannen, vrijwillige beheersovereenkomsten en verwerving (recht van voorkoop, onteigening voor algemeen nut).

- **Soortgericht natuurbeleid,** d.w.z. het nemen van specifieke beschermingsmaatregelen voor planten- of diersoorten of andere organismen.

- **Doelgroepenbeleid**, het scheppen van een zo breed mogelijk draagvlak d.m.v. voorlichting en educatie.

Een centrale langetermijndoelstelling van het Vlaamse natuurbeleid is het verlies aan biodiversiteit stopzetten door instandhouding, ontwikkeling en herstel van de natuur en het natuurlijk milieu en door het duurzaam gebruik van ecosystemen en soorten. Biodiversiteit hangt voor een groot deel samen met het grondgebruik, met de ruimte die de natuur daarbij behoudt en met de kwaliteit van het milieu. De biodiversiteit gaat achteruit omdat de mens het evenwicht tussen natuurlijke processen en functies heeft verstoord.

De rol die gemeenten kunnen spelen bij het nastreven van een beter behoud en een betere bescherming van de natuur mag niet onderschat worden. Veel van de karakteristieke biotopen en habitats bijvoorbeeld zijn erg gebiedsspecifiek. Een gebiedsspecifiek beleid met een geïntegreerde benadering van het thema natuurlijke entiteiten is een conditio sine qua non voor het behoud en de bescherming van deze entiteiten. De gemeente, als eerste aanspreekpunt van de burger en als meest lokale en gebiedsspecifieke entiteit, draagt daarom op het vlak van natuur een grote verantwoordelijkheid. Het is de gemeente die op de eerste plaats oog kan hebben voor de bescherming van gebiedsspecifieke fauna en flora via bijvoorbeeld het afsluiten van overeenkomsten met eigenaars of het instellen van subsidiereglementen. De gemeente is het best geplaatst om de traditionele landschappen in zijn streek te beschermen en/of te ontwikkelen. Het is de gemeente die op de eerste plaats een beleid kan voeren gericht op het maximaliseren van groen in de dorpskern of stadskern en tot een meer toegankelijke en betere natuur.

3.4.2 Beschrijving van de bestaande toestand

3.4.2.1 Evaluatie van de bestaande plannen en ideeën

GEMEENTELIJK NATUURONTWIKKELINGSPLAN (GNOP)

Het gemeentelijk beleid bouwt verder op het GNOP-actieplan dat werd goedgekeurd in 1997. Bij de opmaak van het GNOP voor Bierbeek werd uitdrukkelijk geopteerd voor een vorm van natuurontwikkeling waarbij de volledige gemeenschap de noodzakelijke inspanningen levert om tot meer en betere natuur te komen. Natuur moet immers worden beschouwd als een gemeenschappelijk goed waarvoor iedereen zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. Dit betekent dat de uitvoering van het GNOP gedragen diende te worden door de gemeenschap en niet uitsluitend door enkele sectoren, zoals bijvoorbeeld de landbouw. Toch werden de landbouwers als voornaamste beheerders van de open ruimte het meest betrokken bij de uitvoering van het actieplan. Er werd dan ook gekozen voor samenwerkingsakkoorden met de landbouwers. In het GNOP werden onder meer reeds volgende knelpunten aangehaald voor het natuurbehoud en de natuurontwikkeling in Bierbeek:

- het ruimtegebruik: de vrijwaring van de open ruimte door het afremmen van de verdere verstedelijking van de gemeente, het voorkomen van lintbebouwing en de verbetering van de belevingswaarde,
- de algemene milieukwaliteit: kwaliteit en beheer van oppervlaktewater, verdroging, verzuring en vermesting, versnippering, verstoring, bodemerosie, eutrofiëring van brongebieden en kwetsbare infiltratiegebieden,
- knelpunten met betrekking tot de natuurelementen: kleine landschapselementen zoals wegbermen, holle wegen, valleigebieden, stilstaande waters, graslanden, akkerlanden en bosgebieden.

Binnen het GNOP werd een drieledige visie ontwikkeld:

- Het landschap dat vanuit verschillende zichtpunten benaderd wordt: als ecologisch systeem, de beleving van het landschap, vanuit de landbouw en vanuit toeristisch en recreatief oogpunt,
- Ecologische uitgangspunten voor het beleid: de ecologische randvoorwaarden en hoofdinfrastructuur en de overige natuurelementen in Bierbeek,
- Planopties: de algemene krachtlijnen voor de natuurontwikkeling in Bierbeek, zijnde: Bescherming en versterking van de ecologische hoofdinfrastructuur, Verbinding ecologische hoofdinfrastructuur met andere natuurelementen, Verbetering van de kwaliteit van de kleine landschapselementen in het algemeen.

De vijf belangrijkste punten uit het actieplan zijn:

- Natuurontwikkelingsmaatregelen met enerzijds gebiedsgerichte acties en soortgerichte acties, maar ook biotoopgerichte acties (beheer van holle wegen, wegbermenbeheer en bosbeheer),
- Regulerende maatregelen: vergunningenbeleid, opvolging van bouwovertradingen en gemeentelijke verordeningen,
- Stimulerende maatregelen: subsidiereglementen en beheersovereenkomsten,
- Sensibiliserings- en natuureducatieve maatregelen,
- De indicatieve meerjarenplanning en begroting.

Ondertussen blijkt dat een belangrijk aantal acties uit het GNOP zijn gerealiseerd. Als evaluatie van het GNOP kan er gesteld worden dat de belangrijkste acties effectief zijn uitgevoerd en dat de visie die voor het GNOP werd ontwikkeld nog steeds wordt gebruikt voor het gemeentelijke natuurbeleid.

BERMBEHEER

Het wegbermbeheer wordt sinds 1986 correct uitgevoerd volgens de bepalingen van het Bermbesluit. Ook de verwerking van het bermmaaisel door middel van compostering gebeurt op een ecologisch verantwoorde manier. Het maaischema dat in 1986 werd opgesteld in functie van de soortensamenstelling van planten en hun bloeiperiode en waarbij rekening werd gehouden met de verkeerstechnische noodwendigheden dient nog steeds als basis. De voedselrijkdom bepaalt het aantal maaibeurten, terwijl de maaiperiode afhankelijk is van de hoofdbloei van de aanwezige plantensoorten.

Op het maaien van de spoorwegberm, die in beheer is van de NMBS, heeft de gemeente geen invloed. Het is aangewezen om afspraken te maken met de NMBS.

Naast de gemeentelijke diensten zouden tevens landbouwers bepaalde bermen kunnen onderhouden. Sensibilisatie rond ecologisch bermbeheer is noodzakelijk gezien sommige bermen versmald worden door akkerbouw. Naast eventuele vrijwillige acties zoals beheersovereenkomsten is handhaving van de wettelijke bepalingen inzake wegbermen en perceelsranden langs waterlopen noodzakelijk.

SUBSIDIEREGLEMENT KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN EN BEHEERSOVEREENKOMSTEN

Lijnvormige landschapselementen verhogen door hun visuele zichtbaarheid de aantrekkingskracht van de streek. Verder spelen ze een belangrijke rol in het verhogen van de levenskansen voor in het wild voorkomende organismen in cultuurlandschappen, en het verhogen van de soortenrijkdom en de functies van de biotopen. Daarenboven maakt hun erosieremmende werking ze tot op vandaag functioneel en vormen ze een onmisbare factor voor de waterhuishouding in landbouw- en woongebieden. Verder hebben streekeigen bomen en struiken het voordeel dat ze sneller groeien, beter bestand zijn tegen de grillen van ons

klimaat en tegen allerlei ziekten. De gemeente wil het behoud en de aanleg van kleine landschapselementen dan ook ondersteunen en aanmoedigen door middel van subsidies. Men kan subsidie aanvragen voor het aanplanten van houtachtige gewassen in landschappelijk waardevolle lijnvormige beplantingen onder vorm van bomenrijen, houtkanten, hagen en struwelen voor zover ze beantwoorden aan bepaalde voorwaarden. De premie bedraagt, onafhankelijk van de boomsoort, binnen de woongebieden, woonuitbreidingsgebieden en woongebieden met landelijk karakter 25 % van de voorgelegde factuur, incl. BTW. Buiten deze gebieden bedraagt de subsidie 50% van de voorgelegde factuur, incl. BTW. Het maximumbedrag van de subsidie bedraagt € 371,85 per aanvraag en per dienstjaar.

Voor beheerswerken in het kader van natuurontwikkeling en/of erosiebestrijding waarvoor reeds een vergoeding wordt uitbetaald door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) sloot de gemeente geen nieuwe beheersovereenkomsten af, maar betaalde een aanvullende vergoeding gelijk aan 30 % van de vergoeding toegekend door de VLM. Sinds 2011 zijn de aanvullende vergoedingen afgeschaft omwille van Europese wetgeving.

GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN (GRS)

Het decreet op de ruimtelijke ordening van 18 mei 1999 verplicht elke gemeente, elke provincie en het Vlaams gewest tot het opmaken van een ruimtelijk structuurplan.

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Bierbeek is nog in opmaak en zou in principe worden goedgekeurd in het najaar van 2011.

In het informatief gedeelte van het ontwerp van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Bierbeek wordt de natuurlijke structuur uitgebreid beschreven en worden de knelpunten en potenties weergegeven per onderscheiden structuur. De natuurlijke structuur wordt opgedeeld in vijf onderdelen, met name:

Meerdaalwoud / bebossing Diestiaanheuvel

Primaire beekvalleien

Secundaire beekvalleien

Brongebieden / samenvloeiingsgebieden

Ecologische infrastructuur buiten en in de kernen

Volgende aandachtspunten worden vermeld:

Meerdaalwoud: 1) knelpunt uitbreiding: te beperken in functie van de landbouw, een prioritaire versterking van de ecologische infrastructuur (verweving/verbinding) rond Meerdaalwoud.

2) ontbrekend bereikbaar spelgroen voor de jeugd

Diestiaanheuvel: ecologische en recreatieve bosuitbreiding Martinusberg

Beekvalleien: 1) knelpunt infrastructuur

2) knelpunt onderbreking Mollendaalbeek: afstemming landbouw

3) knelpunt Leibeek versus bebouwing

4) knelpunt kernen: ecologische stapstenen met recreatieve potenties/spelgroen

5) knelpunt zonevreemde cluster: valleiverbreiding

6) potenties brongebieden / samenvloeiingsgebieden: aandacht voor brongebieden Velp en Bovenheidebeek

7) potenties valleigebieden voor wateropslag

Ecologische infrastructuur: 1) belang volledige inventarisatie / beleid, ook in kernen

2) knelpunt laatste groene doorsteken in kernen (Leibeek en Stichelweg in Korbeek-Lo)

- Andere: 1) opvolging GRUP Meerdaalwoud / Bierbeekse beekvalleien / Velp / Diestiaanheuvel
2) speligroen bij kernen/woonbuurten aansluitend bij natuurlijke elementen (Salve Mater, Mevrouwkensveld, jeugdlokalen,...)

Voor Bierbeek blijft het uitgangspunt in het richtinggevend gedeelte het uitgangspunt van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ook Bierbeek treft naar een intern samenhangend geheel van gebieden die voor natuur, natuurontwikkeling en natuurbeleving over het hele grondgebied moeten zorgen, zowel in meer open als in de meer bebouwde gebieden, vanaf de grote eenheden natuur via de beekvalleien en de ecologische infrastructuur tot – bij voorkeur – bij elke woning.

Bij de selectie van de gebieden wordt uitgegaan van zones met hogere of potentieel hogere biologische waarde en van ruimtelijke principes terzake om van daaruit te werken aan grote samenhangende gebieden en natuurontwikkeling over het hele grondgebied.

- Grotere plateaubossen als primaire elementen van de natuurlijke structuur en grotere samenhangende gebieden creëren rond deze primaire plateaubossen,
- Bierbeekse valleien als prioritaire zones voor natuurontwikkeling met de grote Bierbeekse beekvalleien als primaire (ver-)bindende elementen (groene hoofdaders) van de natuurlijke structuur en de kleine Bierbeekse beekvalleien en grachten als aanvullende (ver-) bindende elementen (groene aders) van de natuurlijke structuur,
- Brongebieden en hun groenrestanten als uitvalbasis voor natuurontwikkeling versterken en samenvloeiingsgebieden als stroomversnellingen van natuurontwikkeling uitbouwen als potentieel natuurlijke gebieden.
- Maximale inbuffering van de geselecteerde natuurgebieden met aansluitende bestemmingen (gemengde biotopen, recreatief groen en parken) tot grotere aaneengesloten gehelen en vreemde elementen in en bij de geselecteerde kwetsbare gebieden inperken of behouden onder randvoorwaarden met betrekking tot het functioneren van de natuur,
- Bermen van bovenlokale infrastructuren als alternatieve (ver-)bindende elementen van de natuurlijke structuur en groenbuffers ontwikkelen,
- Ecologische infrastructuur als ondersteunend element van de natuurlijke structuur beschermen en versterken met oog op behoud en realisatie van de vereiste basiskwaliteit in het algemeen en van een hogere kwaliteit langs de samenhangende gebieden van de natuurlijke structuur in het bijzonder en maximaal doortrekken van de ecologische infrastructuur in de bebouwde omgeving.

PROVINCIAAL RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN VLAAMS-BRABANT (PRS)

Op 11 mei 2004 stelde de provincieraad het ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant definitief vast. Op 7 oktober 2004 keurde de Vlaamse regering het provinciaal ruimtelijk structuurplan goed. Het ministerieel besluit verscheen in het Belgisch staatsblad van 16 november 2004. Sinds 1 december 2004 is het ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant in werking.

Volgens het PRS Vlaams-Brabant bestaat de open ruimte uit de natuur, de landbouw en het landschap. De open ruimte komt in de provincie niet overal op dezelfde wijze voor. In grote lijnen kan men een onderscheid maken tussen:

- De uitgestrekte boscomplexen en natuurgehelen waar de bossen en andere natuurgebieden (zoals waardevolle heidevegetaties) het landschap overheersen.
- De grote landbouwgebieden waar het landschap voornamelijk bepaald wordt door uitgestrekte weilanden, akkers en open kouters. Grote delen van deze gebieden zijn in het verleden ruilverkaveld.

- Transportcorridors waar de open ruimte meer versnipperd voorkomt. Tussen de bebouwing vinden we kleinere landbouwpercelen, bosjes en kleinere natuurgebiedjes.
- De open ruimte in steden vooral terug te vinden in de vorm van stadsparken, laanbeplanting, grotere tuinen, groene binnengebiedjes, rivieroevers, (hobby)landbouw... Deze open ruimte biedt de omwonenden een grotere woonkwaliteit en de natuur biedt een belangrijke meerwaarde.

Het provinciaal structuurplan duidt de natuurverbindingsgebieden aan en de ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang.

Natuurverbindingsgebieden zijn gebieden die de verbinding leggen tussen de grote eenheden natuur (GEN) en grote eenheden natuur in ontwikkeling (GENO).

De natuurverbindingsgebieden worden zo ingericht dat ze de verplaatsing van dieren en planten door het landschap vergemakkelijken. De natuur blijft er ondergeschikt aan de hoofdfunctie van het gebied (bijv. landbouw). Wel kunnen er bepaalde randvoorwaarden opgelegd worden om de aanwezige natuurlijke en landschapskwaliteiten te behouden. De verbindingsgebieden en ecologische infrastructuur hangen veelal samen met:

- Rivier- en beekvalleigebonden natuurlijke gebieden:
 - Dender en haar bovenlopen in het Pajottenland
 - Zenne en haar bovenlopen in het Pajottenland valleien van de Molenbeek
 - Demervallei en haar bovenlopen in het Hageland en Haspengouw
- Bosgebonden natuurlijke gebieden:
 - veldbossen en kasteelparken van Klein-Brabant
 - boskernen tussen Zenne en Demer
 - Brabants Plateau
 - Dijlevallei
 - Hageland
 - Haspengouw
 - Zuiderkempen

De krachtlijnen van de provinciale visie op de gewenste structuur in het kader van natuur zijn de volgende:

- De open ruimte en de natuurwaarden maximaal ondersteunen, onderling verbinden en versterken door het aanduiden van natuurverbindingsgebieden.
- Het netwerk van rivier- en beekvalleien vormt de natuurlijke ruggengraat van de provincie. Het is essentieel dit netwerk te versterken of te herstellen en de verbindende rol ervan te
- ondersteunen. De valleien moeten, waar mogelijk, opnieuw hun oorspronkelijke waterbergende en -afvoerende functie vervullen. De belangrijkste rivieren zijn de Dender, de Demer, de Mark, de Zenne, de Dijle, de Grote en de Kleine Gete en de Velpe.
- De bestaande bossen uitbreiden en versterken en nieuwe bosjes aanleggen die dienen als stapsteen naar andere bos(rijke) gebieden.
- De provincie erkent de rol van de landbouw als beheerder van de open ruimte. Deze rol is afhankelijk van de omgeving waarin de landbouwactiviteit plaatsvindt. Zo ligt in valleigebieden meer de nadruk op ecologische aspecten en wint in de omgeving van verstedelijkte gebieden het behoud van het open landschap aan belang.
- De rivier- en beekvalleien zijn bepalend voor de landschappelijke basisstructuur.
- De structuurbepalende bosgebieden worden versterkt.
- Kleinschalige landschappen en landschapselementen zoals bijvoorbeeld de holle wegen worden maximaal behouden.

- Ook in de dorpskernen en de steden moet er plaats zijn voor groen en natuur. Groen verhoogt de leefbaarheid van de kernen. De groenelementen worden bij voorkeur uitgebouwd als een verbinding naar de omliggende open ruimte.

Hiertoe worden volgende acties goedgekeurd:

- Aanduiden en afbakenen van de natuurverbindingsgebieden: De provincie wil de aanduiding en de afbakening van de natuurverbindingsgebieden samen opstellen met de afbakening van de grote eenheden natuur, de grote eenheden natuur in ontwikkeling, de natuurverwevingsgebieden en de landbouwgebieden door het Vlaamse Gewest. Dit om binnen de open ruimte op korte termijn rechtszekerheid te kunnen waarborgen.
- Differentiatie van de agrarische structuur: De provincie wil de gedifferentieerde aanpak van de agrarische structuur samen opstellen met de afbakening van de grote eenheden natuur, de grote eenheden natuur in ontwikkeling, de natuurverwevingsgebieden en de landbouwgebieden door het Vlaamse Gewest. Dit om binnen de open ruimte op korte termijn rechtszekerheid te kunnen waarborgen.
- Integraal waterbeheer: De provincie zal een aantal stedenbouwkundige verordeningen opstellen om de problemen met betrekking tot wateroverlast en waterschaarste op te lossen.
- Inplanting rioolwaterzuiveringsinstallaties: De provincie zal één of meerdere RUP's opstellen om inplantingsplaatsen voor de uitbreiding of de herbestemming van rioolwaterzuiveringsinstallaties aan te duiden. De provincie is enkel bevoegd voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties die het rioolwater opvangen van meer dan één gemeente of van de kleinstedelijke gebieden.

3.4.2.2 Natuur

ALGEMEEN

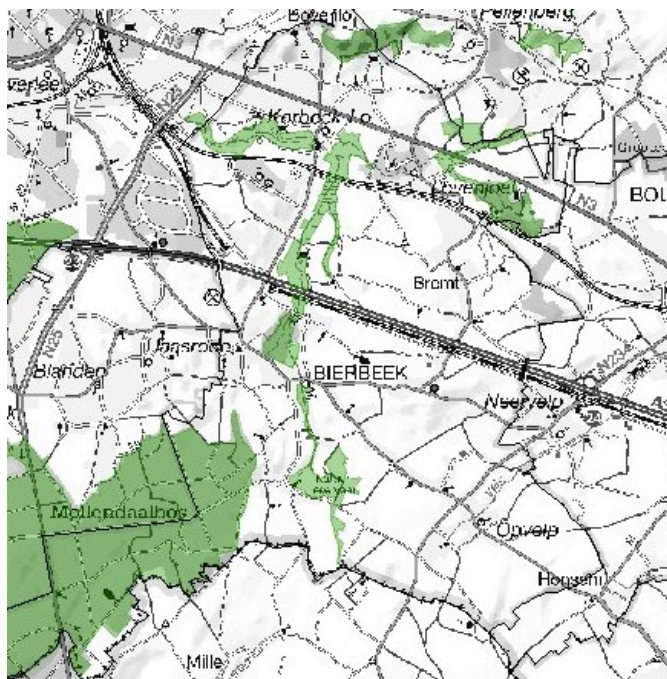
Het variërend abiotisch milieu in Bierbeek bepaalt in grote mate de grote biologische diversiteit. Maar ook het menselijk ingrijpen heeft de aanwezige vegetatie in dit gebied beïnvloed. Zo zijn de nog resterende bossen sterk menselijk beïnvloed door bosbouw, maar ze blijven ecologisch nog erg waardevol. In de valleigebieden vindt men vooral bossen en graslanden. Typisch voor het Brabantse cultuurlandschap zijn de vele taluds en holle wegen, die vaak een rijke vegetatie kunnen hebben. Buiten in het meer landelijke Opvelp is de urbane invloed in grote delen van Bierbeek sterk te voelen.

De belangrijkste natuurelementen zijn de bossen (Mollendaalbos, Bruulbos, Zwarteboos, Vuilenbos, Koebos, Bosschelbos, het 3-arenbos en enkele valleibosjes), de kasteelparken (Hottat, Salve Mater, Ave Regina, Vijverhof, Zielenberg en Wilderhof), de wegbermen, de holle wegen en de natte en droge graslanden

NATURA 2000 (EG-VOGELRICHTLIJNGEBIEDEN EN EG-HABITATRICHTLIJNGEBIEDEN)

In Bierbeek zijn geen EG-Vogelrichtlijnggebieden en volgende EG-Habitatrichtlijnggebieden gelegen:

- de groene T die wordt gevormd door de valleigebieden
- een deel van het domein Hottat
- Mollendaal-/Meerdaalbos.



Figuur habitatrichtlijngebieden Bierbeek (bron Geo Vlaanderen AGIV)

VEN-IVON

De gebieden van het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) en het IVON (Intergraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk) vormen samen een netwerk van waardevolle natuurgebieden in Vlaanderen. Binnen deze gebieden wordt een beleid gevoerd dat gericht is op de instandhouding van de natuur, met specifieke beschermingsmaatregelen en middelen. Het VEN is een selectie van waardevolle en gevoelige natuurgebieden in Vlaanderen. Het zijn die gebieden waar natuurbehoud en natuurontwikkeling op de eerste plaats moeten komen om de Vlaamse natuur duurzaam in stand te kunnen houden. De Vlaamse overheid voert daarom in die gebieden een beleid dat is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijk milieu. Het VEN omvat de GEN (grote eenheden natuur) en GENO (grote eenheden natuur in ontwikkeling). Voor elk gebied dat behoort tot het VEN wordt een natuurrichtplan opgemaakt. Een natuurrichtplan bevat een algemene gebiedsvisie en maatregelen om die visie te bereiken. Het richtplan kan binnen een VEN-gebied bijkomende beschermings- en/of ontheffingsmaatregelen instellen. De gemeente zal betrokken worden bij de opmaak van het natuurrichtplan en de gebiedsvisie voor deze gebieden. Daarnaast kan de gemeente ook invulling geven aan het VEN en de ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang door onder andere beheersovereenkomsten, soortbeschermingsprojecten, een ecologisch wegbermbeheer, enzovoort. In de GEN-gebieden is het beleid gericht op de ruimtelijke ondersteuning van het behoud en de verdere ontwikkeling van de huidige biologische waarde. De ruimtelijke ondersteuning houdt minimaal randvoorwaarden in voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de aanwezige ecotopen. Voor de GEN-gebieden wordt een gebiedsgericht beleid gevoerd rekening houdend met de specifieke biologische waarde, de toekomstmogelijkheden, de bestaande gebruiksvormen en de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in Vlaanderen. Het GEN-gebied in Bierbeek komt grotendeels overeen met de habitatrichtlijngebieden.



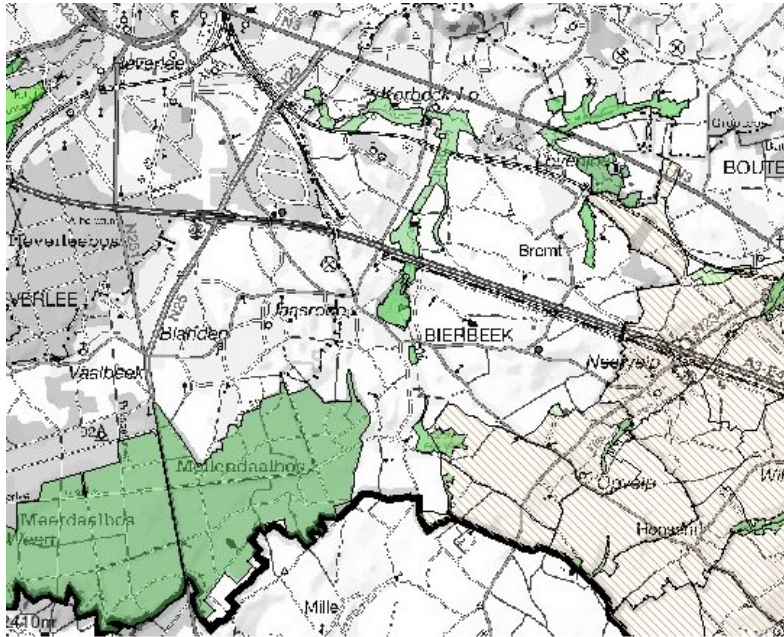
Figuur GEN- & IVON-gebieden Bierbeek (bron Geo Vlaanderen AGIV)

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingengebieden het IVON. In de natuurverwevingsgebieden is natuur evenwaardig aan andere functies, zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Binnen de natuurverwevingsgebieden voert de overheid een stimulerend beleid gericht op natuurbehoud, -herstel- en ontwikkeling, bijvoorbeeld door het afsluiten van beheerovereenkomsten. De natuurverbindingengebieden zijn gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het VEN. De afbakening en inrichting ervan is de verantwoordelijkheid van de provincies. Er zijn tot nu toe nog geen natuurverbindingengebieden afgebakend.

ERKENDE NATUURRESERVATEN

Bierbeek telt volgende erkende natuurreservaten:

- Blauwschuurbroek (beheerder: Natuurpunt)
- Hazeberg (beheerder: Natuurpunt)
- Koebos (beheerder: Natuurpunt)
- Meerdaalbos (beheerder: ANB)
- Molenbeekvallei (beheerder: afd. Natuur)
- Molensteen (beheerder: Natuurpunt)
- Mollendaalbeek (beheerder: afd. Natuur)
- Weterbeek (beheerder: Natuurpunt)
- Zwarteboos (beheerder: Natuurpunt)



Figuur erkende natuurresevaten Bierbeek (bron Geo Vlaanderen AGIV)

KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN

Onder kleine landschapselementen verstaan we lijnvormige en puntvormige natuurelementen in het landschap. Vaak hebben ze geen landbouweconomische betekenis door de grootschalige landbouw maar kleine landschapselementen hebben een belangrijke ecologische en landschappelijke waarde. Ze vormen verbindingselementen die gebruikt worden door allerlei diersoorten, zoals kleine zoogdieren en insecten. Daarnaast vormen zij een foerageer- en broedgebied voor verschillende vogelsoorten.

VALLEIGEBIEDEN

De ecologische waarde van de valleigebieden wordt vooral bepaald door de kwaliteit van de waterlopen en hun oevers, de lineaire aanplantingen (bomenrijen, houtkanten en hagen) en de beekbegeleidende bosjes, graslanden enz.

Via de waterloop en haar oevers worden de afwisselende biotopen met elkaar verbonden. Daarvoor is een voldoende brede oeverzone en een gericht beheer van deze oeverzone noodzakelijk. Door eutrofiëring zijn sommige oevers echter verzuimd.

3.4.2.3 Landschap

TRADITIONELE LANDSCHAPPEN

De indeling van de traditionele landschappen van Vlaanderen dateert van 1985 en was een eerste poging om de regionale verscheidenheid van de historisch gegroeide cultuurlandschappen op kaart voor te stellen in hun situatie van voor de grote veranderingen. De indeling steunt op zowel fysische en natuurlijke kenmerken zoals reliëf en bodemgesteldheid, als op cultuurlandschappelijke kenmerken zoals bewoningsvormen, landgebruik, percelering en landschapstype. Het Mollendaalbos/Meerdaalbos is een traditioneel landschap. Relictzones van deze traditionele landschappen bevinden zich ter hoogte van domein Hottat, de vallei van de Molenbeek, de Bierbeek en de Bruulbeek, de vallei van de Velp, het hollewegenlandschap in Opvelp.

BESCHERMDE LANDSCHAPPEN

Bierbeek heeft 3 beschermde landschappen:

- Wilderhof en zijn omgeving,
- Meerdaalwoud,
- 32 rode beuken in de Stationsstraat te Lovenjoel (gerooid).

DE LANDSCHAPSATLAS

De Landschapsatlas is een inventaris van alle landschapskenmerken met erfgoedwaarde die op mesoniveau (1/50.000) relevant zijn. Zowel puntvormige, lijnvormige als vlakvormige relictten van bovenlokaal belang werden gebiedsdekkend gekarteerd. Een relict is een overblijfsel uit vroegere tijd dat nog getuigt van de toestand die toenmaals was. Relictten kunnen zeer divers in aard zijn en getuigen in vele gevallen van een wordingsgeschiedenis. Daarom werd een classificatie gemaakt naar de ruimtelijke dimensie die de relictten in het landschap bezitten. Als puntrelictten werden geselecteerd:

- nabij Meerdaalwoud: de Dikke Eik, Brise-tout, het Rachiershof, de Sint-Berndarduskapel,
- nabij Opvelp: het Berkenhof, het Jezuiëtenhof, en de Sint-Antoniuserkerk, de Blauwschuur en het Katspoelhof,
- nabij Bierbeek: de Sint-Hilariuserkerk, het Bergenhof, het Bordingshof, het Schotteshof, de Ruisbroekmolen, het Wilderhof,
- nabij Korbeek-Lo: De Bijvondmolen, het Korbeekkasteel, de Heilige Kruiskerk, de Pastorij, het Vijverhof en tuin,
- nabij Lovenjoel: de Heystmolen, de Sint-Lambertuserkerk, het Vaerenbergkasteel en domein Hottat..

De Romeinse Heerbaan en de Soveneelstraat zijn lijnrelictten.

Sommige relictten vormen complexen van zeer verschillende aard die echter historisch en genetisch samen horen en een ensemble vormen. Deze werden geselecteerd tot een aparte categorie die ankerplaats genoemd werd. Ankerplaatsen zijn gebieden die behoren tot de meest waardevolle landschappelijke plaatsen, die complexen van gevarieerde erfgoedelementen zijn die een geheel of ensemble vormen, die ideaal-typische kenmerken vertonen vanwege de gaafheid of representativiteit, of ruimtelijk een plaats innemen die belangrijk is voor de zorg of het herstel van de landschappelijke omgeving.

Mollendaalbos/Meerdaalbos is één van die ankerplaatsen.



Figuur Landschapsatlas Ankerplaatsen Bierbeek (bron Geo Vlaanderen AGIV)

3.4.2.4 Park en bos

Domein Hottat vormt een onderdeel van de bebossing op de uitloper van de meer zanderige Hagelaandse Diestiaanheuvel in het noorden van de gemeente. Het domein herbergt een collectie oude en zeldzame boomsoorten zoals o.a. beuken, enkele mammoetbomen, een treurhoningboom, een laagvertakte varenbeuk, een zeer zeldzame hazelaar met ingesneden blad, verschillende lindensoorten en Oostenrijkse dennen. Het betreft grotendeels natuurgebied. Het kasteeldomein zelf staat als parkgebied aangegeven, met uitzondering van 2 bossen op de Varenberg die als bosgebied werden ingekleurd. Het domein werd beschermd als dorpsgezicht en is private eigendom. Het wordt gewaardeerd als groene grens voor de bebouwing en is vooral structureel belangrijk in zijn relatie met andere bossen.

Salve Mater of Groot Park (25 ha) is gelegen in de vallei van de Molenbeek en is een park dat eeuwenlang deel uitmaakte van de landerijen van de familie de Spoelbergh. Het kasteel werd voor 1755 in classisistische stijl gebouwd en is recent gerenoveerd. Vanaf het kasteel gaat een dreef recht naar het kerkplein. Het park werd door de erfgenamen van de familie de Spoelbergh in 1915 geschonken aan de K.U.Leuven. In 1926 gaf deze het in pand aan de Zusters van Liefde uit Gent, die er een instelling bouwde voor geesteszieke vrouwen en studenten psychiatrie. Sinds enkele jaren werd het park verwaarloosd, maar ondertussen is het in kavels opgedeeld en verkocht. Er werd een beheerplan opgemaakt die door de verschillende eigenaars dient gerespecteerd te worden. De laatste telgen van dit geslacht, Jan de Spoelberch (1766-1838) en Maximiliaan de Spoelberch (1802-1873) hadden een grote belangstelling voor dendrologie en plantten diverse zeldzame boomsoorten aan. In het park van Salve Mater bevinden zich dan ook unieke exemplaren, o.a. moerascypressen, diverse zeldzame soorten eik en beuk, linde, es, esdoorn, zerkova en een magnolia grandiflora. Van deze bomenrijkdom blijven een 120-tal soorten bewaard, niet alleen monumentale bomen zoals een bruine beuk met een omtrek van 670 cm, maar ook zeer zeldzame bomen zoals mispelbladige wintereik, zuilvormige gleditisia, Amerikaanse tulpenboom, donzige eik, zuileiken, zwarte els met ingesneden blad... Het park kan als één van de belangrijkste dendrologische collecties van België worden beschouwd. Daarnaast herbergt het park de Europees beschermde habitatsoort ingekorven vleermuis. Een deel van het park is verruigd en wordt extensief begraaasd door de schapen van het Zootechnisch centrum. Een specifieke aanpak bij de heraanleg van de kasteelvijver – waarvan sprake in de reconversieplannen – voor het park – zou de ecologische continuïteit kunnen versterken.

Ave Regina of Klein Park is een park met gebouwen die in gebruik zijn door diverse instellingen. Het oudste gedeelte staat achteraan en is het voormalige Hof ter Poele. Op deze plaats stond reeds in 1580 een kasteeltje, dat ook voor kortere of langere tijd eigendom was van de familie de Spoelbergh. In 1915 werd het door de erfgenamen van de familie geschonken aan de K.U.Leuven en in pacht gegeven aan de Zusters van Liefde. Zij bouwden er in 1938 het medisch-pedagogisch instituut Ave Regina. In het Klein Park, dat inderdaad veel kleiner is dan dat van Salve Mater, valt vooral de grote vijver met cascade op en de Dreef die naar de Tiensesteenweg gaat. Aan de westkant van het park is de dreef verbreed tot de Stationsstraat. De as van het park wordt gevormd door de Molenbeek. Oorspronkelijk stonden hier 32 beuken van bijna 200 jaar oud. Omwille van het monumentale karakter ervan, werd deze site geklasseerd. Op de randen heeft het park de karakteristieken van een elzenbroekbos en een eikenbos. De nog aanwezige beuken zijn vaak door zwam aangetast en zullen op termijn gerooid moeten worden. Het park is slechts beperkt onderhouden en verruigd. Hierdoor is de ecologische waarde vrij groot. Het is tevens een belangrijk ecologisch verbindingsgebied tussen Bruulbos en de noordzijde van de Tiensesteenweg. Het park bevat een groot aantal merkwaardige exoten, die zeker bijdragen tot de waarde van dit gebied.

Het kasteel Vijverhof staat op de eigendommen van de vroegere familie d'Udekem, een oude adellijke familie die in 1219 het klooster in Pellenberg stichtte. Het kasteelpark in vroeglandschappelijke stijl werd aangelegd ca. 1800 rond een molenvijver en een huis van plaisantie dat in 1905-1910 werd vervangen door een Lodewijk XVI-kasteel. In 1914 platgebrand door Duitse soldaten, werd het in 1920-1925 heropgebouwd. Het park wordt gedomineerd door de twee vijvers. De beboste randen bestaan grotendeels uit inheemse boomsoorten. In het park staan enkele zeldzame bomen, een ijskelder en een tuinpaviljoen (ca. 1850). In 2000 werd het kasteel, met ijskelder en tuinpaviljoen, beschermd als monument. Het kasteelpark vormt een beschermd dorpsgezicht.

Langs de Tiensesteenweg, bovenaan de zogenaamde 'Zielenberg', staat het gelijknamig kasteel in een landschappelijk waardevol parkgebied aan de rand van Bruulbos.

Het Domein Wilderhof is gelegen langs de Molendaalbeek. In 1467 stond op deze plaats reeds een hoeve. Deze werd aangekocht door de abdij van Villers-la-Ville en uitgebaat als brouwerij. Drie eeuwen later, in 1760, werd het verkocht en werd de oude toegangstoren gebouwd. Tegen de zuidgevel van de hoeve is in 1908 een eclectische villa gebouwd. Het park is destijds opnieuw aangelegd en heeft een grote siervijver en mooie oude bomen. De oorspronkelijke grachten van het slot zijn door de eeuwen heen allen gedempt. De pachthoeve doet nu dienst als tennisclub en er zijn 6 tennisvelden gelegen in de oude moestuin. Het Wilderhof is beschermd als monument sinds 1982.

De bossen in Bierbeek zijn bijna allemaal vallei- en moerasbossen, behalve Mollendaalbos. Het bosareaal is grotendeels beperkt tot voor de landbouw eerder marginale gronden. Op uitzondering van het Mollendaalbos zijn zowat alle bossen in Bierbeek door hun geringe oppervlakte sterk onderhevig aan allerlei randeffecten.

Mollendaalbos is het oostelijk gedeelte van het Meerdaalbos en ligt grotendeels op het grondgebied van Bierbeek. Het Meerdaalbos is met zijn 1800 ha een van de grootste bossen van Vlaanderen en maakte samen met het Zoniënwood vroeger deel uit van het uitgestrekte Kolenwoud, dat heel midden-België overdekte tussen de 11de en de 13de eeuw. Nadien werden grote delen van het woud gerooid. Het Meerdaalbos was lang eigendom van de heren van Bierbeek en ging daarna over aan de graven de Croy en van Arenberg. Sinds 1929 is het eigendom van de Belgische staat. Als onderdeel van de Zuid-Brabantse bossen speelt het Meerdaalwoud een structurerende rol op Vlaams niveau op vlak van natuurontwikkeling. Het is de biotoop voor zowat alle bosgebonden diersoorten uit onze streken (ree, konijn, eekhoorn, bunzing, wezel, marter, vos) en voor alle bosvogels die in Vlaanderen voorkomen, waaronder opvallend veel dag- en nachtroofvogels en spechten. In 1995 werden op grondgebied van Bierbeek 3 bosreservaten aangeduid: Mommedeel, de Pruikemakers (tegen de Naamsesteenweg) en Veldkant van de Renissart (zuidkant tegen Hamme-Mille aan). Het Mollendaalbos bestaat grotendeels uit zuur eikenbos en minder zuur eiken-haagbeukbos. Het wordt in het algemeen als biologisch zeer waardevol aangeduid en is beschermd als natuurgebied en als onderdeel van een beschermd landschap. Het is ook geselecteerd als relictzone en ankerplaats.

Het Bruulbos is ongeveer 27 ha (waarvan 20.3 ha in eigendom van de gemeente) groot maar vormt een uniek ecosysteem. Tussen 1780 en 1900 werden grote stukken bos gerooid in Lovenjoel, alleen de voor landbouw onbruikbare moerassen aan de Bruulbeek waren minder interessant voor rooiing. Het Bruulbos is een moerasbos en vooral het onderhout en de

kruidenlaag is ecologisch zeer interessant. Het bestaat uit zuur eikenbos, het mildere eikenhaagbeukbos en het nattere essen-olmenbos. Het Bruulbos herebergt de meeste plantensoorten die typisch zijn voor een Brabants alluviaal bos en is daardoor erg waardevol. Er komen zeldzame en beschermde planten voor. Op de rand van het gebied bevindt zich ook een droge weide/bloemenweide die qua flora vrij uniek is voor Bierbeek en omstreken. Volgens het gewestplan bestaat Bruulbos gedeeltelijk uit natuurgebied, gedeeltelijk uit natuurreservaat en voor een klein deel uit parkgebied.

Het Zwartebos beslaat 4,9 ha. Een uniek gebied voor Vlaanderen met zeer zeldzame soorten van de schrale hooilanden of blauwgraslanden zoals gele, blauwe, bleke en geelgroene zegge, karwijselie, veld- en paddenrus en levendbarende hagedis. Naast de schrale hooilanden zijn er ook dottergraslanden, zeggen en riet- en moerasspirearuitgen. Het complex sluit aan bij het Vuilenbos. Het gebied is aangeduid als Europees Habitatgebied. De Mollendaalbeek ontspringt er en stroomt richting Bierbeek-dorp en verder naar Korbeek-Lo.

Het Vuilenbos is een uniek stukje natuur die door zijn vochtige bodem een rijke variatie aan planten bezit.

Het Koebos bestaat uit circa 25 ha van een groter geheel op de grens van Lovenjoel, Pellenberg en Boutersem in de vallei van de Molenbeek. Het gaat om een Europees Habitatgebied met oude eikenbossen, elzenbroek- en bronbossen, kalkrijke hooilanden met dottergraslanden en moerassen met riet en moerasspirea. Dit gebied herbergt vele zeldzame soorten zoals goudveil, bittere veldkers, reuzenpaardenstaart. Sinds het beheer aangevat werd, neemt de pinksterbloem massaal toe. Aspectbepalend in de winter is de massale aanwezigheid van de marentak. De hooilanden worden jaarlijks gemaaid, de rietlanden worden cyclisch gemaaid.

Het Bosschellebos is een 12 ha groot bos dat in privé-handen is. Het sluit aan bij Bruulbos via Bost (grondgebied Boutersem) en de valleibosjes aan de Weterbeek. Het is natuurgebied op het gewestplan. Het is één van de typische droge plateaubossen met een eiken-berkenformatie. De ransuil en de buizerd ondernemen van uit dit bos geregeld jachtpartijen in de omliggende velden.

3.4.3 Knelpuntenanalyse

NAT-1: Het aanbod aan milieu-educatie en natuureducatieve recreatie is beperkt. De gemeente krijgt hier wel hulp van onder andere Natuurpunt, maar de inspanningen kunnen zeker nog verhoogd worden.

NAT-2: De verdere verstedelijking van de gemeente zorgt voor een dichtslibbing van de open ruimte. Dit is zeer duidelijk in Korbeek-Lo, maar ook in Lovenjoel, Bierbeek en Opvelp neemt de bebouwing alsmat toe.

NAT-3: Knelpunten met betrekking tot bomen in de gemeente:

- Er is geen duidelijke noch complete bomeninventaris;
- Er is nood aan een uitgeschreven visie omtrent het beheer en onderhoud van bomen in de gemeente, dit zowel op publiek als privaat domein;
- Er is nood aan sensibilisatie inzake de ecologische en landschappelijke waarde van bomen en hun bescherming, inclusief het juridisch statuut.

NAT-4: Er moet meer werk worden gemaakt van soortenbeschermingsprojecten.

NAT-5: Subsidiereglementen: er dient onderzocht te worden in hoeverre de subsidies voor de aanplant van kleine landschapselementen kan uitgebreid worden, bijvoorbeeld naar de

aanplant van hoogstambomen, aanleg van poelen, het onderhoud van bomen (knotten, snoeien,...).

NAT-6: Knelpunten met betrekking tot bermbeheer:

- Op de spoorwegberm wordt het bermdecreet door de NMBS niet gerespecteerd. Er dient een overeenkomst met de NMBS opgemaakt te worden, waarbij gestreefd wordt naar een ecologisch bermbeheer.
- De inventarisatie van de bermen zou opnieuw moeten gebeuren om het huidige bermbeheersplan te evalueren en indien nodig bij te sturen.

NAT-7: Hoewel alle holle wegen en bermen werden geïnventariseerd en in kaart gebracht werden en een beheerschema werd opgesteld, werd een dergelijk beheerschema nog niet opgemaakt voor andere ecologisch belangrijke elementen zoals graften, solitaire bomen en bomenrijen,... die het Bierbeeks landschap kleuren.

3.4.4 Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen die de gemeente Bierbeek voorop stelt met betrekking tot het behoud en de versterking van de natuurlijke structuur in de gemeente zijn de volgende:

- verbreden en verdiepen van het aanbod aan milieu-educatie en natuureducatieve recreatie en bekendmaking van geboekte resultaten betreffende milieu en natuur,
- beschermen van de resterende open ruimte,
- beschermen en versterken van de beekvalleien,
- herwaardering en behoud van de bestaande bomen, parken en bossen,
- blijvend stimuleren en bekend maken en uitbreiden van het subsidiereglement voor de aanleg en het onderhoud van kleine landschapselementen en hoogstambomen,
- logistieke en financiële ondersteuning van private initiatieven inzake natuurbeheer,
- inventariseren en in kaart brengen van nog resterende ecologisch belangrijke elementen en een beheerschema hieromtrent opstellen.

Bierbeek onderschrijft de doelstellingen van het Vlaamse en provinciale niveau gezien het belang van een goede afstemming van de verschillende visies. Het beschermen en versterken van de beekvalleien, het stimuleren van de aanplanting en het onderhoud van kleine landschapselementen, ... draagt bij tot de ontwikkeling van een samenhangend ecologisch netwerk.

3.4.5 Actieplan

NAT-1: Milieu-educatie en natuureducatieve recreatie

Omschrijving De gemeente zal zijn inspanningen inzake milieu-educatie en natuureducatieve recreatie verderzetten en versterken. Hiertoe zal men de interne samenwerking tussen verschillende gemeentelijke diensten (milieudienst, cultuur, sport, toerisme, onderwijs) verbeteren en de externe samenwerking met milieu- en natuurverenigingen en andere instellingen uitbreiden

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, cultuur, sport, toerisme, onderwijs, verenigingen

Termijn 2011-2016

NAT-2: Beschermen van de resterende open ruimte

Omschrijving De nog bestaande open ruimte die vanaf de groene randen in de kernen doordringt moet maximaal beschermd worden. Daartoe moet bij alle ontwikkelingen op de randen van deze open ruimte vrijwaring en zo mogelijk versterking van deze open ruimte voorop staan. Met elke verkaveling of andere ingreep op de publieke ruimte zal de gemeente streven naar de realisatie van een netwerk van groene elementen.

Doelgroep architecten, projectontwikkelaars, eigenaars, landbouwers
Betrokkenen milieudienst, stedenbouw
Termijn 2011-2016

NAT-3: Bescherming en versterking van de beekvalleien

Omschrijving De beekvalleien zijn de prioritaire zone voor natuurontwikkeling. Voor de grote Bierbeekse beekvalleien (beekvalleien geselecteerd op Vlaams en provinciaal niveau: Molenbeek, Bierbeek, Mollendaalbeek, Weterbeek, Velp en mogelijk ook de Vloedgracht) wordt een minimale breedte exclusief voor natuur van 15 m tussen beekoever en ander gebied nagestreefd. Een minimale beekoever (hoofdfunctie natuur) van 5 m aan beide zijden wordt vooropgesteld voor de kleinere beekvalleien. Voor zowel grote als kleine beekvalleien kunnen aan het aanliggend gebied nog bijkomend belangrijke randvoorwaarden met betrekking tot de natuur worden gesteld. Voor grachten wordt een minimale oeverbegroeiing van 1 meter vooropgesteld, aan te vullen met bestaande natuurelementen erlangs.

Doelgroep architecten, projectontwikkelaars, eigenaars, landbouwers
Betrokkenen milieudienst, stedenbouw
Termijn 2011-2016

NAT-4: Herwaardering en behoud van de bestaande bomen, parken en bossen

Omschrijving De gemeente zal een visie omtrent het beheer en onderhoud van bomen in de gemeente, zowel op publiek als privaat domein, uitschrijven en vanuit die visie een bomenbeleid- en beheersplan opmaken. Daarnaast zal de gemeente de inspanningen inzake de sensibilisatie inzake de ecologische en landschappelijke waarde van bomen en hun bescherming, inclusief het juridisch statuut, opdrijven. Voor de inwoners en architecten zal informatie ter beschikking worden gesteld met betrekking tot geplande werkzaamheden, mogelijkheden bij bouwen en verbouwen, etc. Naast reglementering en handhavingsmaatregelen zal ook onderzocht worden of toelagen voor het deskundig onderhoud van private bomen mogelijk zijn.

Doelgroep bevolking, architecten, nutsmaatschappijen en bouwfirma's
Betrokkenen milieudienst, stedenbouw
Termijn 2011-2016

NAT-5: Aanduiden van zoekzones voor natuurontwikkeling en bosuitbreiding

Omschrijving De gemeente gaat zoekzones aanduiden voor natuurontwikkeling en bosuitbreiding in het bijzonder. Men gaat bijzondere aandacht besteden aan gebieden die in aanmerking komen voor het ontwikkelen van bosmantels en boszomen vanwege hun intrinsieke waarde voor de biodiversiteit. Indien deze gebieden te koop worden aangeboden zal de gemeente zich sowieso als kandidaat-koper aanmelden. Indien Natuurpunt wenst aan te kopen zal men deze aankoop subsidiëren.

Doelgroep bevolking, Natuurpunt
Betrokkenen milieudienst
Termijn 2011-2016

NAT-6: Blijvend stimuleren en bekend maken en uitbreiden van het subsidiereglement voor de aanleg en het onderhoud van kleine landschapselementen en hoogstambomen

Omschrijving De subsidiereglementering rond aanleg van kleine landschapselementen en het afsluiten van beheerovereenkomsten zal meer onder de aandacht gebracht worden. Het subsidiereglement zal geëvalueerd worden en er zal bekeken worden of het mogelijk is deze uit te breiden met andere landschapselementen (aanleg van poelen) en het onderhoud van die landschapselementen.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst

Termijn 2011-2013

NAT-7 Logistieke en financiële ondersteuning van private initiatieven inzake natuurbeheer

Omschrijving De gemeente zal naast de financiële ondersteuning die het nu biedt aan natuurverenigingen om gebieden aan te kopen binnen de ecologische hoofdstructuur van het GNOP of in verbindingsgebieden, ook logistieke en financiële steun bieden voor éénmalige natuurinrichtingswerken., zoals bijvoorbeeld het aanleggen van wandelpaden of knuppelpaden, of het herstel van natuurelementen, zoals bijvoorbeeld het uitdiepen van een poel.

Doelgroep verenigingen

Betrokkenen milieudienst

Termijn 2011-2016

NAT-8 Inventariseren en in kaart brengen van nog resterende ecologisch belangrijke elementen en een beheerschema hieromtrent opstellen

Omschrijving Hoewel de bermen en holle wegen in het verleden in kaart werden gebracht en geïnventariseerd, zijn er geen actuele gegevens over deze natuurelementen. Daarenboven zijn nog van een aantal ecologisch belangrijke elementen geen gegevens beschikbaar. De gemeente zou dan ook graag de bermen en holle wegen opnieuw inventariseren, maar tevens andere ecologisch belangrijke elementen in kaart brengen zoals graften, solitaire bomen, bomenrijen, en dergelijke. Na de inventarisatie zou voor deze elementen ook een beheerplan moeten worden opgesteld.

Doelgroep bevolking, verenigingen

Betrokkenen milieudienst, verenigingen

Termijn 2011-2016

NAT-9 Ontwikkeling en sensibilisatie in het kader van soortbeschermingsprojecten

Omschrijving Soortbescherming heeft een belangrijke voorbeeldfunctie en creëert een draagvlak voor natuurbehoud bij een groot publiek. Soortbescherming kan zeer veel gradaties aannemen. De gemeente zal ondersteuning bieden en zelf initiatief nemen met betrekking tot soortbeschermingsprojecten. De nadruk zal gelegd worden op Bierbeekse koestersoorten.

Doelgroep bevolking, verenigingen

Betrokkenen milieudienst, verenigingen

Termijn 2011-2016

3.4.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

In het provinciaal milieubeleidsplan 2009-2013 is een volledig hoofdstuk aan natuurbeleid gewijd, meer bepaald aan biodiversiteit. Het project 'Werken aan meer biodiversiteit' beoogt het stopzetten van het verlies aan biodiversiteit door instandhouding, ontwikkeling en herstel van natuur en het duurzaam gebruik van ecosystemen en soorten om de ecosystemendiensten op lange termijn te garanderen. Dit betekent onder meer dat de oppervlakte met ecologische kwaliteit moet toenemen, de natuurgerichte milieukwaliteit moet verhogen, het soortenbeleid moet versterkt worden en de samenwerking met doelgroepen en lokale besturen moet aangemoedigd worden. Of anders gezegd streeft de provincie er in haar beleid naar om natuur zowel kwantitatief als kwalitatief te bevorderen. Kwantitatief doet zij dit door verwerving van natuurlijke entiteiten: enerzijds is er het eigen aankoopbeleid, anderzijds ondersteunt de provincie erkende natuurverenigingen en gemeenten voor het verwerven van natuurgebieden. Kwalitatief doet zij dit door het opstellen en uitvoeren van beheersplannen voor de eigen provinciedomeinen of via subsidies voor inrichtingsprojecten aan verenigingen en gemeenten. Daarnaast wordt ook de inzet van lokale vrijwilligers en het professioneel beheer door terreinbeheerploegen financieel ondersteund. Zij zijn immers van groot belang om bescherming en herstel van diversiteit ook na verwerving en inrichting voort te zetten. De provincie wil een kader bieden voor alle actoren die momenteel al initiatieven nemen ten behoeve van biodiversiteit enerzijds (zodat initiatieven goed op elkaar afgestemd geraken), en anderzijds extra actoren aanzetten om mee te werken aan initiatieven ten behoeve van biodiversiteit.

Meer concreet zal de provincie:

- werken aan visievorming rond biodiversiteit: één visie voor alle actoren,
- de communicatie coördineren rond biodiversiteit binnen de provincie : één boodschap, herkenbaar voor iedereen,
- fungeren op provinciaal niveau als voorbeeldfunctie in het toepassen van het biodiversiteitsbeleid,
- de verschillende actoren ondersteunen (zowel inhoudelijk, procesmatig als financieel), en dit op directe of op meer indirecte wijze (vb. via regionale landschappen als tussenorganisatie),
- nieuwe doelgroepen betrekken in het biodiversiteitsbeleid,
- de samenwerking bevorderen tussen de verschillende actoren

Binnen het project worden een aantal subdoelstellingen nagestreefd:

- Het gebiedsgericht natuurbeleid verder versterken: Deze subdoelstelling omvat alle maatregelen en initiatieven die gegroepeerd kunnen worden onder de noemer 'gebiedsgericht natuurbeleid' : afbakening van de natuurlijke structuur en het opstellen van natuurrichtplannen, de verwerving en/of inrichting & beheer van natuurgebieden, - domeinen en (omgeving van) waterlopen, en de instrumenten die daarvoor ingezet worden.
- Het soortgericht natuurbeleid verder uitbouwen: Deze subdoelstelling omvat alle maatregelen en initiatieven die gegroepeerd kunnen worden onder de noemer 'soortgericht natuurbeleid' , met het oog op de instandhouding van populaties van bedreigde soorten, en meer in het bijzonder de zogenaamde 'provinciale prioritaire soorten' (PPS). Deze maatregelen kunnen overal of voor bepaalde gebieden of habitats worden genomen.
- Het maatschappelijk draagvlak voor natuur verder bevorderen (doelgroepenbeleid): Deze subdoelstelling omvat alle maatregelen en initiatieven die gegroepeerd kunnen worden onder de noemer 'doelgroepenbeleid'. Deze doelgroepen of actoren delen de verantwoordelijkheden binnen het milieubeleid, dus ook inzake biodiversiteit. Door deze maatschappelijke actoren te betrekken of te sensibiliseren, vergroot ook het draagvlak voor het beleid en kunnen maatregelen op efficiëntere manier uitgevoerd worden. Met 'actoren'

wordt hier bedoeld: de doelgroepen in strikte zin, de individuele burger en de maatschappelijke organisaties.

3.5 HINDER

3.5.1 Algemene situering en beleidskader

Milieuhinder kan omschreven worden als een onaangenaam zintuiglijk gevoel met zowel een objectief als subjectief karakter dat kan leiden tot geestelijke, en bij ernstige hinder zelfs tot lichamelijke aantasting van het welzijn. De belangrijkste aspecten zijn geluids-, geur-, stof-, rook- en lichthinder. Het is nodig steeds aandacht te hebben voor de bron van de hinder. Meestal wordt gedacht aan het buitenmilieu maar ook in het binnenmilieu zijn heel wat factoren aanwezig die een zekere hinder kunnen veroorzaken.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat hinder door geluidsoverlast, geur, lichthinder,... een belangrijk maatschappelijk probleem vormt. Hinder is vaak subjectief: wat voor de ene persoon hinderlijk is dat niet altijd voor de andere persoon.

In Bierbeek werden in 2010 166 milieumeldingen genoteerd. Voortgaand op deze meldingen zou geluidshinder één van de belangrijkste milieuproblemen zijn. Na nachtlawaai door muziek zijn de belangrijkste bronnen van geluidshinder, geluidshinder van machines, en nachtlawaai door personen.

Sluikstorten en verbranden van afval is ook een belangrijk probleem. De geurhinder die bij het verbranden van afval optreedt, is vooral een lokaal probleem. Afhankelijk van de bron doet het zich voor in de onmiddellijke omgeving tot op enkele kilometers. Maar de hinderlijke effecten van rook, roet, stof broeikasgassen die doorgaans een minder directe invloed op de leefomgeving hebben, liggen aan de basis van de klimaatsverandering, verzuring, fotochemische luchtverontreiniging, verdunning van de ozonlaag en allergieën bij de mens.

Andere klachten behelzen vooral de aanwezigheid van onbeheerde dieren of schade door dieren. Ook overtredingen tegen het bos- en veldwetboek en bouw misdrijven worden als hinderlijk ervaren.

Lichthinder werd niet genoteerd.

3.5.2 Beschrijving van de bestaande toestand

In het kader van de politiehervorming zijn de politiediensten van Bierbeek, Boutersem, Holsbeek en Lubbeek samengevoegd. De politiezone Lubbeek werd ingesteld op 1 januari 2002 (bij Koninklijk Besluit van 27 februari 2002). Het normale werkterrein van de politiezone valt samen met de grenzen van het aaneengesloten grondgebied van de gemeenten Bierbeek, Boutersem, Holsbeek en Lubbeek. Omtrent de samenwerking tussen milieudienst en politiezone werd een samenwerkingsprotocol goedgekeurd op de gemeenteraad van 7 oktober 2004. Via het milieuoverlegplatform van de vier gemeenten van de politiezone Lubbeek en de milieucel van de politiezone, werden een aantal vergaderingen georganiseerd om een nauwere samenwerking tussen de vier milieudiensten van de gemeenten en de milieucel van de politiezone Lubbeek tot stand te laten komen. Het samenwerkingsprotocol is hier onder meer het resultaat van.

De oorspronkelijke gemeenteraadsbeslissingen van 12 mei 2005 betreffende de vaststelling van een reglement betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS) en van 29 juni 2006 betreffende de vaststelling van een politieovergangsreglement inzake de gemeentelijke administratieve sancties werden aangepast naar aanleiding van wijzigingen in het strafrecht door de gemeenteraadsbeslissingen hieromtrent op 31 mei 2007.

Het reglement inzake GAS heeft onder meer betrekking op bestaande gemeentelijke politiereglementen, op bepalingen uit het strafwetboek (gedepenaliseerde misdrijven), op

aanplakkingen en andere niet toegelaten vormen van verspreiding van publicaties, op milieu, afval en sluikstorting, op dieren, op lawaaihinder, op hinder op de openbare weg, op bijzondere bepalingen uit het strafwetboek (gemengde inbreuken) en op de recuperatie van gemaakte kosten door het gemeentebestuur.

Het nummer 112 (24 op 24 bereikbaar) en de milieudiensten (enkel tijdens de kantooruren of via e-mail te contacteren) worden bekendgemaakt als centrale meldpunten voor milieuklachten. Het is de bedoeling dat de milieuableidende het aanspreekpunt voor klachten of overtredingen is en dit in samenwerking met de (lokale) politie.

In de meeste gevallen treedt de milieuableidende bemiddelend op. Sommige klachten worden onmiddellijk doorgegeven aan de politie zodat hierop direct kan ingespeeld worden.

Binnen de politiezone volgt de heer Marc Artois allerhande klachten op in verband met milieu. Een melding betreft zowel een klacht van een inwoner, een aangifte (zonder klacht) of een vaststelling door de politie zelf. Iedere melding geeft niet noodzakelijk aanleiding tot het opstellen van een proces-verbaal. De politie beschikt over een systeem waarin alle milieuklachten met proces verbaal geregistreerd worden met een specifieke code. Er wordt hierbij geen opsplitsing gemaakt naar type hinder.

Klachten die bij de milieudienst binnenkomen en die ernstig genoeg zijn om een proces verbaal op te stellen, worden aan de politie doorgegeven. Andere klachten worden eerder op een ad hoc basis tussen de milieudienst en de (lokale) politie uitgewisseld.

De gemeente is bevoegd om toe te zien op de naleving van de milieureglementering die van toepassing is op de hinderlijke inrichtingen die zijn ingedeeld onder klasse II en III (de minst hinderlijke inrichtingen en activiteiten). De handhaving van zogenaamde klasse I (meest hinderlijke) inrichtingen is de bevoegdheid van de Vlaamse Milieu-inspectie.

De gemeente heeft een log-in voor de milieuklachtendatabank MKROS, welke ze in de toekomst systematisch zal aanvullen. Voor de algemene registratie van klachten door de politie wordt alsnog gebruik gemaakt van het registratiesysteem dat tot op heden wordt gebruikt. Bij de lokale politie werkt men nog met haar nationale databank waarbij geen koppeling met andere systemen toegelaten wordt.

3.5.3 Knelpuntenanalyse

HIN-1: Er is geen uniforme samenwerking tussen de milieudienst en de (lokale) politie. Er is wel een samenwerkingsprotocol, maar de samenwerking gebeurt eerder ad hoc. Er is nood aan een meer structureel overleg en samenwerking. Ook voor het registreren en opvolgen van milieuklachten en – meldingen moeten betere afspraken worden gemaakt.

HIN-2: Milieugerelateerde burenhinder: Vaak spelen hierin meerdere factoren een rol zoals familievetes, burenruzie's, bouwovertradingen, overtradingen tegen het bos- en veldwetboek, maar in veel gevallen gaat het ook om een gebrek aan communicatie: de meeste milieugerelateerde hinder is immers niet het gevolg van kwade wil, maar van onachtzaamheid. Mensen beseffen vaak niet dat ze hinder veroorzaken en willen best met de burens rekening houden. .

HIN-3: Geluidshinder:

- door horecazaken (nachtrust omwonenden);
- door de toevoer van glazen flessen aan de glasbollen buiten de toegelaten uren;
- door de snelweg E40 (zie figuur);
- door motoren en quads.

HIN-4: Geurhinder: Geurhinder is subjectief en daarom een lastige materie om aan te pakken. Het is moeilijk te meten, laat staan te beoordelen. Daarenboven is de wetgeving met betrekking tot geurhinder eerder vaag. Het is dus niet zo eenvoudig als milieuableidende of politieagent om op een kordate maar weloverwogen manier om te gaan met een probleem als geurhinder. Geurhinder of stank is meestal niet zozeer bedreigend voor de gezondheid of

verstorend voor ecosystemen, maar tast wel het welzijn van de mens aan. Het heeft dus een negatieve invloed op de kwaliteit van het leven, zowel psychisch als fysiek. Een hindergevoel gaat vaak samen met een gevoel van onrust, bijvoorbeeld over de mogelijke giftigheid van een geur (psychische factor). In periodes met ernstige geurhinder kan er zelfs sprake zijn van hoofdpijn, slapeloosheid of ademhalingsproblemen (fysieke factor). In Bierbeek wordt de meeste geurhinder veroorzaakt door landbouw en door sluikstoken.

HIN-5: Hinder door dieren: Dit omvat een brede waaier aan overlastproblemen: loslopende honden, zwervkatten, marters, vossen, eikenprocessierupsen. De gemeente probeert indien mogelijk hier wel oplossingen voor aan te bieden, maar structurele oplossingen liggen hier niet altijd voor de hand. De zwervkattencampagne met sterilisatie en terug uitzetten is wel een structurele oplossing, maar wordt niet altijd gedragen door de inwoners. Sensibilisatie is hierbij het voornaamste werkinstrument.

HIN-6: Sluikstoken en –storten is één van de meest zichtbare vormen van milieuhinder. Toch is het niet altijd evident om dit probleem aan te pakken. Men moet immers iemand op heterdaad kunnen betrappen. Meer en meer merken we dat sluikstoken niet langer in de tuin, maar in de zogenaamde ‘allesbranders’ gebeurt. Dit maakt het nog moeilijker om op te treden.

Legende:

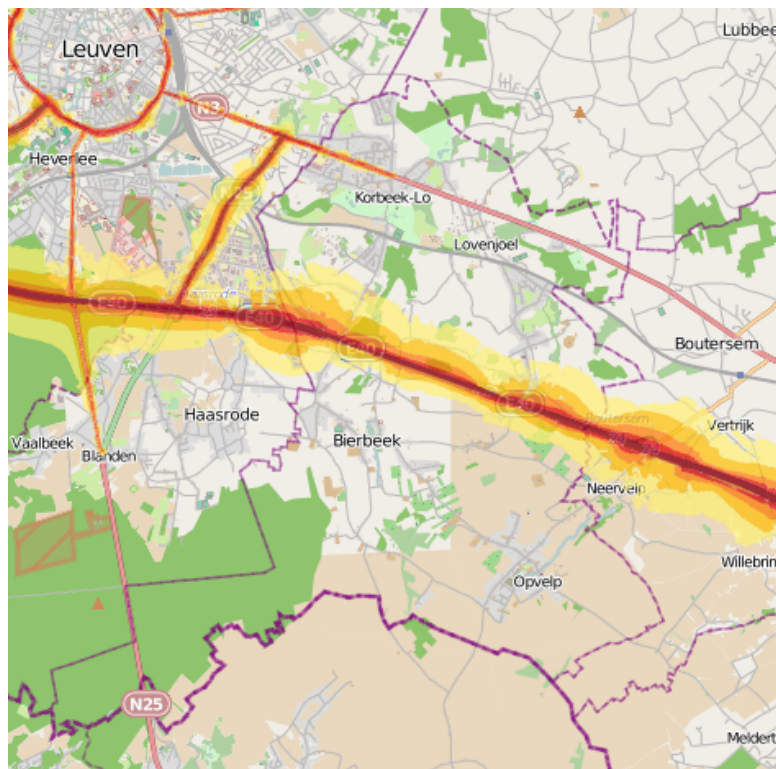
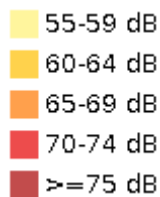


Fig. Een gemiddelde van de geluidsniveaus door wegverkeer over een volledige dag, avond en nacht, waarbij men de avond- en nachtniveaus zwaarder laat doorwegen.

3.5.4 Doelstellingen

Het gemeentebestuur wenst dat Bierbeek een aangename plek blijft voor alle burgers en bezoekers, waar de mensen in een goede verstandhouding samenleven. De volgende doelstellingen worden vooropgesteld:

- er wordt een preventief beleid gevoerd door goede ruimtelijke ordening en duidelijke afspraken;
- het juridisch kader wordt verder uitgewerkt;
- indien ondanks preventieve inspanningen toch hinder veroorzaakt wordt, zullen de beschikbare instrumenten krachtiger worden aangewend.

Bij het in kaart brengen van plaatsen waar hinder wordt ondervonden, zal telkens ook nagegaan worden of er lichamelijke aantasting van het welzijn is (gezondheid). Dit kan mee bepalen welke acties of sensibilisatie prioritair is.

3.5.5 Actieplan

HIN-1: Uitwerking van beleidskader inzake hinderpreventie met bijzondere aandacht voor geluidshinder, geurhinder, sluikstoken en -storten

Omschrijving Verder zetten van de uitwerking van gemeentelijke reglementen (onder meer GAS) waarin alle relevante hinderaspecten worden geregeld. Ook het beleidskader inzake geluidshinder moet uitgewerkt worden met onder andere: opleiding personeel, samenwerking met politie, beperking van lawaaierige activiteiten door (bijzondere voorwaarden in) vergunningen en het zoeken van aangepaste locaties. Als een bedrijf geurhinder veroorzaakt, dient dit bedrijf mondeling en/of schriftelijk te worden aangemaand om het probleem te onderzoeken en op te lossen. Als het gaat om een klasse-1 bedrijf zal de milieu-inspectie worden ingeschakeld. Bij hinder door particulieren zal de milieudienst, in samenwerking met de politie, eerst via bemiddeling en indien nodig via GAS optreden. Door toepassing van GAS, een verscherpt toezicht en controle en de nodige sensibilisatie en het beter kenbaar maken van de premie voor zwerfvuilacties zal de gemeente het sluikstoken en –storten beperken.

Doelgroep bevolking, horeca, verenigingen, landbouw

Betrokkenen milieudienst, politie, milieu-inspectie

Termijn 2011-2016

HIN-2: Verscherpen van communicatie en sensibilisatie en toezicht

Omschrijving Wat betreft sensibilisatie zal samenwerking gezocht worden met onder meer de MMK van LOGO, de milieuraad, ... voor het sensibiliseren van de bevolking inzake milieuthema's. Er zal meer ruchtbaarheid gegeven worden aan gemeentelijke reglementen en verordeningen via het gemeentelijk infoblad. De vraag naar verscherpt toezicht blijft bestaan. Een verbeterde samenwerking (communicatie) tussen de politie en de milieudienst kan hier toe bijdragen. Voor de samenwerking met de politie dienen er verder afspraken gemaakt te worden tussen milieudienst en lokale politie.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, politie, milieuraad, LOGO ...

Termijn 2011-2016

HIN-3: Uitbreiden van meldingsmogelijkheden van de burger inzake hinder en gegevensregistratie.

Omschrijving De mogelijkheid onderzoeken om meldingsformulieren inzake hinder beschikbaar te maken via een webapplicatie op de gemeentelijke website. Opzetten van een gestructureerd systeem voor de registratie, evaluatie, behandeling en opvolging van de milieuhinderklachten. Uitwisseling van gegevens met betrekking tot milieuklachten die binnenkomen bij milieudienst en bij de politie in een klachtendatabank (MKROS).

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, politie

Termijn 2011-2013

HIN-4: Aansluiten op de provinciale dienst burenbemiddeling voor milieugerelateerde burenhinder

Omschrijving Burenbemiddeling vermijdt dat conflicten escaleren, verbetert de communicatie en het leefklimaat in de buurt, herstelt het sociaal weefsel en vermijdt dat politie en justitie moeten tussenkomen. Daarom is het belangrijk, bij burenhinder in het bijzonder, om eerst een bemiddeling voor te stellen tussen de betrokken partijen. De milieudienst of de politie kan optreden als bemiddelaar, maar soms is het beter dat een buitenstaander bemiddelt. Hiervoor kan samenwerking gezocht worden met de dienst burenbemiddeling van de provincie Vlaams-Brabant.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, politie, dienst burenbemiddeling provincie

Termijn 2011-2016

HIN-5: Sensibilisatie en signaalfunctie inzake hinder door dieren

Omschrijving Om de kennis en het draagvlak inzake de aanpak van overlast door dieren te vergroten is sensibilisatie het belangrijkste werkinstrument. De gemeente zal hiertoe verschillende kanalen hanteren om de verschillende hinderorzaken te behandelen. Daarnaast dient de gemeente ook een signaalfunctie naar de hogere overheid waar te nemen met betrekking tot hinder veroorzaakt door bijvoorbeeld marters.

Doelgroep bevolking

Betrokkenen milieudienst, Vlaamse overheid

Termijn 2011-2016

3.5.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

In het provinciaal milieubeleidsplan wordt hinder enkel zijdelings besproken. De meeste hinder in Vlaams-Brabant is afkomstig van het verkeer en vervoer en daarnaast is ook burenhinder niet onbelangrijk, zoals blijkt uit enquêtegegevens.

Het provinciaal hinderbeleid wil de gemeenten blijvend ondersteunen in de handhaving van milieuhinder en wil aan de burger de boodschap meegeven dat :

- door kleine ingrepen of door veranderingen in gedragingen en gewoonten hij zelf ook iets kan doen aan de milieuhinderproblematiek;
- door een constructieve dialoog te voeren met de hinderveroorzakende buur, het bedrijf uit de buurt of met de bevoegde overheid, samen naar een aanvaardbare oplossing kan worden gezocht.

De duurzaamheidsdoelstelling (lange termijn) is de geluids-, geur- en lichthinder te reduceren tot niveaus die de leefbaarheid voor mens en ecosystemen niet meer in het gedrang brengen.

Het al of niet bereiken van deze doelstelling kan bv. gemeten worden a.h.v. de reductie van het aantal gehinderden (via enquêtes) of het aantal hinderklachten in de provincie.

De provincie zal verschillende beleidsinstrumenten (communicatief, organisatorisch, financieel) inzetten om de duurzaamheidsdoelstelling te helpen bereiken.

Mogelijk komt er ook nog een toezichtbevoegdheid bij als gevolg van het nieuw Vlaams milieuhandhavingdecreet.

Prioritair voor het provinciaal hinderbeleid is de ondersteuning van gemeenten en politie bij het lokaal milieuhinderbeleid. Gezien de beperkte mankracht voor het provinciaal milieuhinderbeleid zal het aantal nieuwe acties in deze planperiode ook beperkt zijn.

Ook in het verleden voerde de provincie een beleid inzake hinder. Zo werd in 2005 Tritel ingeschakeld om een studie uit te voeren inzake maatregelen die de provincie kan nemen om

geluids- en geurhinder te verminderen. De provincie Vlaams-Brabant heeft ook een provinciaal meldpunt voor milieuklachten en een anti-hinderhulp. Dit document omvat een beschrijving van verschillende hinderbronnen, de wetgeving voor deze hinderbronnen en de betrokken aanspreekpunten of handhavingsmogelijkheden.

3.6 MOBILITEIT

3.6.1 Algemene situering en beleidskader

Het gemotoriseerd verkeer heeft een grote impact op het milieu. De belangrijkste milieueffecten die veroorzaakt worden door het auto- en vrachtwagenverkeer zijn de volgende:

- geluidshinder;
- luchtverontreiniging;
- aantasting van de open ruimte wat leidt tot versnippering;
- geurhinder;
- lichthinder;
- gebruik van strooizouten en pesticiden voor onderhoud van de wegen.

Het beleidskader voor het thema mobiliteit is de mobiliteitsconvenant. Dit is een overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn en de gemeenten. Een mobiliteitsconvenant bevat een moederconvenant, waarin algemene doelstellingen en uitgangspunten worden geformuleerd. Daarnaast bevat het één of meerdere 'modules', die altijd onder een koepelmodule gevat worden. Deze modules kunnen betrekking hebben op fietspaden, doortochten, geluidswerende maatregelen, etc.

Bierbeek ondertekende het Mobiliteitsconvenant in 1997. Het afsluiten van een mobiliteitsconvenant brengt voor de gemeente de verplichting mee een mobiliteitsplan op te stellen. Het eerste mobiliteitsplan werd conform verklaard door de provinciale auditcommissie op 17 juli 2001. In 2007 werd via een sneltoets bepaald dat het mobiliteitsplan diende verdiept en verbreed te worden. De opbouw van het vorige beleidsplan werd behouden en grote delen werden terug integraal overgenomen. Maatregelen die echter al uitgevoerd waren of uitgangspunten die achterhaald zijn, werden weggelaten of geactualiseerd. Er werd verbreed naar volgende thema's:

- Schoolomgeving Bergstraat en Schoolstraat
- Ontwikkeling dorpskernen Korbeek-Lo en Lovenjoel
- Sluipverkeer en doorstroming
- Trage wegen
- Signalisatie en bewegwijzering

Het herziene mobiliteitsplan werd goedgekeurd op door de gemeenteraad op 1 april 2010.

3.6.2 Beschrijving van de bestaande toestand

De beschrijving van de bestaande toestand is voornamelijk gebaseerd op gegevens uit het herziene mobiliteitsplan.

Bierbeek is gelegen ten zuidoosten van Leuven en bestaat uit vier deekernen: Bierbeek, Korbeek-lo en Lovenjoel en Opvelp. Het is een residentiële landelijke gemeente die sterk onder druk staat van de stedelijke (verkeers)dynamiek in de oosttrand rond Leuven. De onmiddellijke nabijheid van Haasrode research park, de concentratie van winkelketens langs de N3 en de nabijheid van het ziekenhuis Pellenberg zorgen voor een sterke verkeersaantrekking van bovenlokaal verkeer. Bovendien heeft er de laatste jaren ook binnen de gemeente een aanzienlijke uitbreiding van woningen voorgedaan.

In oost-westrichting is er een verkeersnetwerk voor handen van bovenlokaal niveau (E40, N2 en N3) en er is ook een openbaarvervoer as tussen Leuven en Tienen (spoor, bus op N3) in

oost-westrichting. In noord-zuidrichting is er echter geen verkeernetwerk van een hogere orde wat voor heel wat sluipverkeer zorgt door de woonwijken. Voor Bierbeek is er een groot probleem van sluipverkeer tussen de N2 en de N3. De verkeersleefbaarheid in de wijk rond de Panoramalaan en Koning Albertlaan staat hierdoor zwaar onder druk. Ook de kern van Korbeek-Lo kent heel wat verkeersoverlast van noord-zuid gericht verkeer dat naar de achteringang van Haasrode research park rijdt.

Ook de toenemende recreatiedruk van het Meerdaalwoud en de omliggende landbouwgebieden zorgen voor extra verkeersstromen en parkeerdruk. Het verbeteren van de ontsluiting met openbaar vervoer en het inrichten van duidelijke vertrekpunten moet deze verkeersdruk opvangen.

Op lokaal niveau kent de gemeente problemen rond de verkeersafwikkeling aan de scholen in de Bergstraat en de Schoolstraat. De kernen Korbeek-Lo en Lovenjoel hebben ook een sterk verkeerskarakter. Maatregelen om de verblijfskwaliteit in deze kernen te verbeteren zijn noodzakelijk. Met betrekking tot de verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid is er ook nood aan een duidelijke afbakening van de snelheidszones en een duidelijke bewegwijzering (tegen sluipverkeer). Een opwaardering van de trage wegen biedt ook nog heel wat potentieel om lokale verplaatsingen te voet of per fiets te stimuleren. Deze trage wegen kunnen ook sommige missing links in het fietsnetwerk oplossen zoals bijvoorbeeld de spoorroute tussen Leuven en Boutersem.

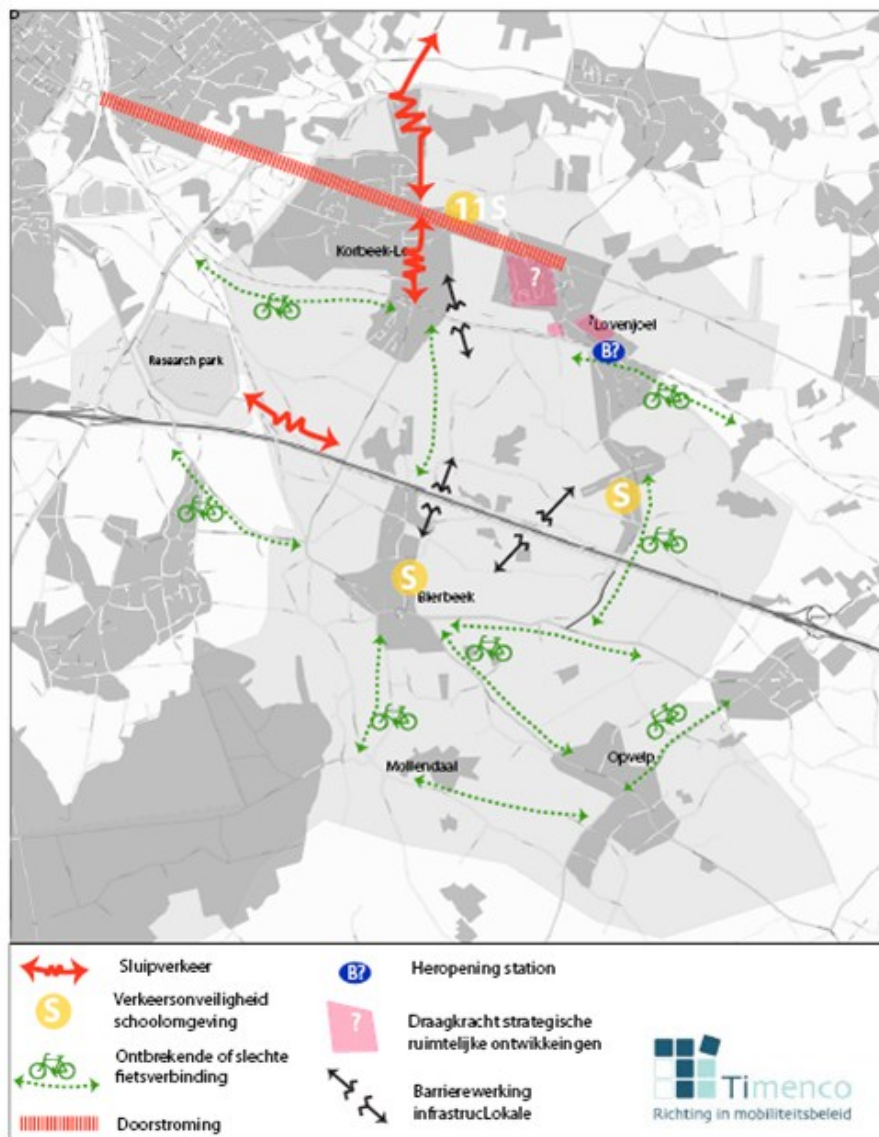
Op vlak van openbaar vervoer worden de kernen van Korbeek-Lo, Lovenjoel en Bierbeek goed ontsloten naar Leuven. De frequentie en amplitude van Lijn 6 is echter te laag (uurfrequentie, stopt om 18u in het weekend) en de slechte doorstroming op de Tiensesteenweg (N3) maakt ook dat het openbaar vervoer geen aantrekkelijk alternatief is voor de auto. Bovendien is het openbaar busvervoer te weinig verknoopt met het station van Vertrijk. Gezien de ligging van Bierbeek in een sterk verstedelijkt gebied in de nabijheid van Leuven is er zeker nog heel wat potentieel voor extra openbaarvervoerverplaatsingen.

Rond ruimtelijke ontwikkelingen vormt de herbestemming van Salve Mater in Lovenjoel een belangrijke nieuwe aantrekkingspool die de draagkracht van de kern van Lovenjoel niet mag overstijgen. Het uitgewerkte masterplan van Salve Mater voorziet in de ontwikkeling van een 'parkcampus' met een gemengde ontwikkeling van wonen en bedrijvigheid met een laagdynamische functie. De ontsluiting van de site met de fiets en openbaar vervoer is voorzien en de auto-ontsluiting gebeurt rechtstreeks op de Tiensesteenweg om geen extra verkeersdruk te veroorzaken in de kern van Lovenjoel.

Ook de herstructurering van het domein Ave Regina waar zowel onderwijs (Bijzonder Lager Onderwijs) als verblijfsactiviteiten aangeboden worden voor jongeren en volwassenen moet mee geïntegreerd worden in de draagkracht van Lovenjoel. De parkeerdruk zorgt nu regelmatig voor overlast in de dorpskern.

Wanneer we de ongevallen op gewestwegen buiten beschouwing laten, valt er jaarlijks een dode op de gemeentewegen. Er gebeuren relatief weinig ongevallen met zwakke weggebruikers. Dit is positief, maar kan ook te wijten zijn aan het relatief klein aandeel fietsers en voetgangers in de modal split, met andere woorden: aan de vele autoverplaatsingen. Gelet op de aard en de locatie van de ongevallen, is een vermindering van het aantal ongevallen haalbaar door snelheidsbeheersing in de bebouwde kom.

In 2007 waren er in Bierbeek 13 ongevallen met lichamelijke letsels. Hierbij vielen er 3 zwaar en 14 licht gewonden. In 2008 waren er 28 ongevallen met lichamelijke letsels. Hierbij was er 1 ongeval met 1 dode (Naamsesteenweg) en vielen er 2 zwaargewonden en 38 lichtgewonden. Op het grondgebied van de gemeente lopen delen van het tracé van zowel het bovenlokaal recreatief als het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk. De routes zijn verspreid over het volledige grondgebied.



Figuur – Toestand in Bierbeek

De gemeente neemt ook voorbeeld-initiatieven:

- premiereglement voor het gebruik van de fiets bij woon-werkverkeer;
- duurzame mobiliteit promoten bij schoolkinderen;
- dienstfietsen.

Sinds 2008 werd gestart met de inventarisatie van de trage wegen in de gemeente.

3.6.3 Knelpuntenanalyse

MO-1: Bovenlokale verkeersstromen zorgen voor sluipverkeer, doorstromingsproblemen en hinder voor omwonenden.

MO-2: De verkeersafwikkeling rond de scholen is vaak problematisch. Momenteel worden schoolkinderen nog in een grote mate met de auto naar de school vervoerd. Sensibilisatie en projecten in samenwerking met de scholen zijn noodzakelijk.

MO-3: Er is nood aan een duidelijke afbakening van de snelheidszones en controle van deze snelheidszones.

MO-4: Trage wegen zoals kerk- en voetwegen zijn onvoldoende gekend en worden vaak slecht onderhouden, terwijl ze vaak een rol kunnen spelen in het uitbreiden van het fiets- en wandelnetwerk.

MO-5: De frequentie en amplitude van Lijn 6 is te laag en de slechte doorstroming op de Tiensesteenweg (N3) maakt dat het openbaar vervoer geen aantrekkelijk alternatief is voor de auto. De heropening van het station van Lovenjoel en een verbinding van De Lijn richting Pellenberg is een minimum voorwaarde om het openbaar vervoer aanbod in Bierbeek te versterken. Een verknoping van Lijn 6 met het station van Vertrijk is wenselijk als alternatieve verbinding met het spoornetwerk.

3.6.4 Doelstellingen

De gemeente verbindt er zich toe om een beleid te voeren dat erop gericht is de integratie te bevorderen van milieu-, mobiliteits- en ruimtelijke ordeningsbeleid. Op die manier tracht de gemeente bij te dragen tot een vermindering van de druk op het leefmilieu en de gezondheid, afkomstig van de sector verkeer en vervoer. Ook met betrekking tot interne milieuzorg zal rekening gehouden worden met het milieuaspect bij de aankoop en het gebruik van vervoermiddelen. Opdrachten die uitgeschreven worden via bestek zullen daar aandacht voor hebben.

In het eerste mobiliteitsplan werd gekozen voor een beleidsscenario waarbij de aandacht uitgaat naar multimodaliteit, globaliteit en complementariteit. Bij de herziening van het mobiliteitsplan werden deze drie krachtlijnen opnieuw onderschreven.

Het duurzaam scenario van Bierbeek heeft volgende uitgangspunten:

- Behoud van landelijk karakter en het opnemen van taakstellingen in het stedelijk gebied Leuven in Korbeek-Lo.
- Kernverdichting in Bierbeek, Korbeek-Lo, Lovenjoel en Opvelp.
- Verbeterde ontsluiting met openbaar vervoer en hoogwaardige fietsvoorzieningen.
- Heropenen van het station Lovenjoel als strategisch project.

Het beleidsplan moet functioneren vanuit volgende drie invalshoeken:

1. Integratie van het ruimtelijk structuurplan met het mobiliteitsplan: het weren van sluipverkeer uit de dorpskernen en verblijfsgebieden, de herwaardering van het verblijfskarakter in dorpskernen, het invoeren van snelheidszones, het versterken van de ontsluiting van het openbaar vervoer door integratie van spoor en bus (openen station Lovenjoel), de N3 als ruggengraat voor openbaar vervoer (vlotte doorstroming is prioritair) en het stimuleren van verplaatsingen te voet en per fiets ((her)aanleg fietspaden en herwaardering Trage Wegen).
2. Lokale problemen krijgen bovengemeentelijke oplossingen: het weren van sluipverkeer, betere ontsluiting door het openbaar vervoer, mikken op kwaliteitstoerisme en het verbeteren van de fietsrelatie met Leuven,
3. Mobiliteitsthema's waar de gemeente zelf aan kan werken: sturend parkeerbeleid, herinrichting van Korbeek-Lo en Lovenjoel, uitvoering van het snelheidsplan, uitwerken van een halteplan, beveiligen van de schoolomgeving en uitwerken fietsplan.

Het bestuur wil werken volgens het STOP-principe waarbij voetgangers en fietsers primeren op openbaar vervoer. Personenvervoer komt pas in laatste instantie aan bod. In het mobiliteitsplan worden dan ook verschillende aanbevelingen gegeven voor de aanleg van voet- en fietspaden. De verkeersalternatieven (fietsverkeer, openbaar vervoer, voetgangers) worden aangehaald en uitgewerkt. In het kader van de schoolvervoersplannen worden een

aantal acties voorzien met betrekking tot sensibilisatie van de scholieren en het promoten van het openbaar vervoer.

Het stimuleren van het openbaar vervoer en het gebruik van de fiets vormt dan ook een belangrijke peiler in een duurzaam mobiliteitsbeleid. Dit sluit aan op lopende acties. Bij het stimuleren van het openbaar vervoer en/of het gebruik van de fiets en het wandelverkeer zal de gemeente zich toespitsen op drie doelgroepen: het vervoer van schoolkinderen, recreatief/winkel- en woonwerkverkeer.

3.6.5 Actieplan

MO-1: Maatregelen tegen het sluipverkeer en verbeteren van de doorstroming

Omschrijving De wensstructuur op gemeentelijk niveau is gebaseerd op de gewenste regionale verkeersstructuur. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het doorgaand verkeer op Vlaams en bovenlokaal niveau gebruik dient te maken van het hoofdwegennet. Concreet betekent dit dat doorgaand verkeer wordt geweerd op de ‘dorpenweg’ (Leuven – Hoegaarden) en gebruik maakt van de E40. En dat de doorstroming voor het openbaar vervoer op de Tiensesteenweg wordt verbeterd. Om tot deze gewenste situatie te komen moet:

- de doorstroming op het hoofdwegennet worden geoptimaliseerd;
- de vlotte toegankelijkheid en doorstroming in de dorpskernen worden afgebouwd.

Hier komen zowel infrastructurele maatregelen (afsluiten van de achteringang van Haasrode Research Park ter verbetering van de verkeersleefbaarheid in Korbeek-Lo) voor in aanmerking als juridische (b.v. tonnenmaatbeperking met uitzondering van laden en lossen).

Voor de lokale verkeersafwikkeling worden volgende uitgangspunten gevolgd in het beleidsplan:

- Weren van doorgaand verkeer op lokaal wegennet
- Vlotte toegankelijkheid en doorstroming voor autoverkeer in dorpskernen afbouwen
- Bovenlokale verkeersstromen op bovenlokale netwerk
- Vermijden van sluipverkeerroutes

Vanuit deze uitgangspunten werd gekeken naar de dorpsverbindende assen en naar de assen die een ontsluitingsfunctie hebben op lokaal (gemeentelijk) niveau.

De afkoppeling van bepaalde straten kan hierbij een oplossing bieden, maar er moet hierbij steeds rekening gehouden worden met verschuivingen naar andere straten en wijken en/of het afsluiten van bepaalde wijken van de rest van de gemeente. Ook het invoeren van verkeersremmende en snelheidsremmende maatregelen is een mogelijkheid.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen Gemeentebestuur, stad Leuven, politie, technische dienst

Termijn 2011-2016

MO-2: Inrichten van schoolomgevingen als verblijfsgebieden

Omschrijving De schoolomgevingen zijn ook een verblijfsruimtes bij uitstek en via afspraken met ouders en leerkrachten, via het herzien van de verkeerscirculatie (eventueel via vrijwillig éénrichtingsverkeer) en via de heraanleg van de schoolomgeving, verbeteren van fietspaden, Trage Wegen en projecten duurzaam naar school moet ook de schoolomgeving terug als een verblijfsruimte functioneren. Een

aantal maatregelen hieromtrent werden reeds ingevoerd of zullen in de toekomst worden ingevoerd. Zo is aan alle scholen een zone 30 ingevoerd. Langparkeren (bv. door leerkrachten) wordt zoveel mogelijk ontmoedigd en Kiss-and-ride zones worden ingericht. Doorgaand verkeer ter hoogte van de schoolpoort moet worden vermeden indien mogelijk.

De schoolomgevingen langs Tiensesteenweg, Bergstraat en Schoolstraat worden aangepakt op korte of lange termijn.

Doelgroep	Bevolking, leerkrachten, ouders
Betrokkenen	Gemeentebestuur, Vlaams gewest, scholen
Termijn	2011-2016

MO-3: Streven naar een uitgebreider en veiliger voetgangers- en fietsersnetwerk

Omschrijving De aanleg en opwaardering van voet- en fietspaden langs de verbindende wegen vormt een prioritaire maatregel om verplaatsingen te voet en met de fiets te stimuleren. De gemeente zal zorgen voor het wegwerken van de ontbrekende schakels in het wandel- en fietsroutenetwerk.

Een kwaliteitsvol voetgangersnetwerk van kerkwegels, servitudepaadjes en voetpaden vanuit de woonwijken naar de school en het centrum, en tussen parkeerterreinen, dorpspleinen en centrum, dient te worden aangelegd, van het nodige comfort te worden voorzien en goed te worden onderhouden. Op regelmatige afstanden onderweg dienen rustbanken en vuilnisbakken te worden aangebracht. In de dorpscentra dienen deze paden goed te worden verlicht.

Een fietsroutenetwerk is meer dan de aanleg van fietspaden. Een netwerk is een zorgvuldig afgewogen geheel van:

- vrijliggende en aanliggende fietspaden (langs verkeerswegen);
- fietsuggestiestroken of gemengd verkeer (in bebouwde omgevingen);
- autoluwe straten en exclusieve fietsassen (valleiroute).

In het kader van het mobiliteitsplan wordt voornamelijk aandacht besteed aan functionele relaties (woon-werk, woon-school, woon-winkel, ...). De uitbouw van een fietsroutenetwerk binnen een gemeente moet grotendeels worden afgestemd op provinciaal niveau. Daarom worden bij de opbouw van het netwerk de richtlijnen uit het provinciaal fietsrouteplan aangehouden.

Er worden nieuwe fietspaden aangelegd langs de Tiensesteenweg, de Waversesteenweg, de Lovenjoelsestraat en de Pellenbergstraat (in ontwerp). Maar ook de Opvelpsestraat en de Neervelpsestraat dienen heraangelegd te worden in de toekomst. Daarnaast wordt meer werk gemaakt van het onderhoud van de fietspaden, ook voor het sneeuwvrij maken, en het weren van sluipverkeer op fietsroutes (vnl. landbouwwegen).

Doelgroep	Bevolking, recreanten, scholen
Betrokkenen	Dienst grondgebiedszaken, technische dienst, provincie Vlaams-Brabant
Termijn	2011-2016

MO 4: Inventarisatie van en opstellen van een beheersplan voor Trage Wegen

Omschrijving De inventaris van het Trage Wegennetwerk staat in de eerste plaats in het teken van lokale verplaatsingen in de kernen en naar/tussen de kernen van Bierbeek. Daarnaast biedt dit Trage Wegennetwerk nog heel wat potentieel voor de recreatieve verplaatsingen. Ook moet er naast de inventarisatie een duidelijk beleidsplan worden opgesteld voor het beheer en het onderhoud van de Trage Wegen.

Doelgroep Bevolking
Betrokkenen Gemeentebestuur, milieudienst, werkgroep Trage Wegen
Termijn 2011-2014

MO-5: Stimuleren van milieuvriendelijke verplaatsingen

Omschrijving Opzetten van een sensibilisatiecampagne inzake milieuvriendelijke verplaatsingen voor de schoolgaande jeugd, woon-werkverkeer en recreatie/winkelverplaatsingen (voorbeelden: schoolfietsroutenetwerk, carpooling, korterittencampagne, autodelen, met belgerinkel naar de winkel,...). Promoten van milieuvriendelijk rijgedrag bij het personeel en de bevolking

Doelgroep Bevolking, personeel
Betrokkenen Milieudienst, bevolking, directie en leerkrachten scholen, middenstand, bedrijven
Termijn 2011-2016

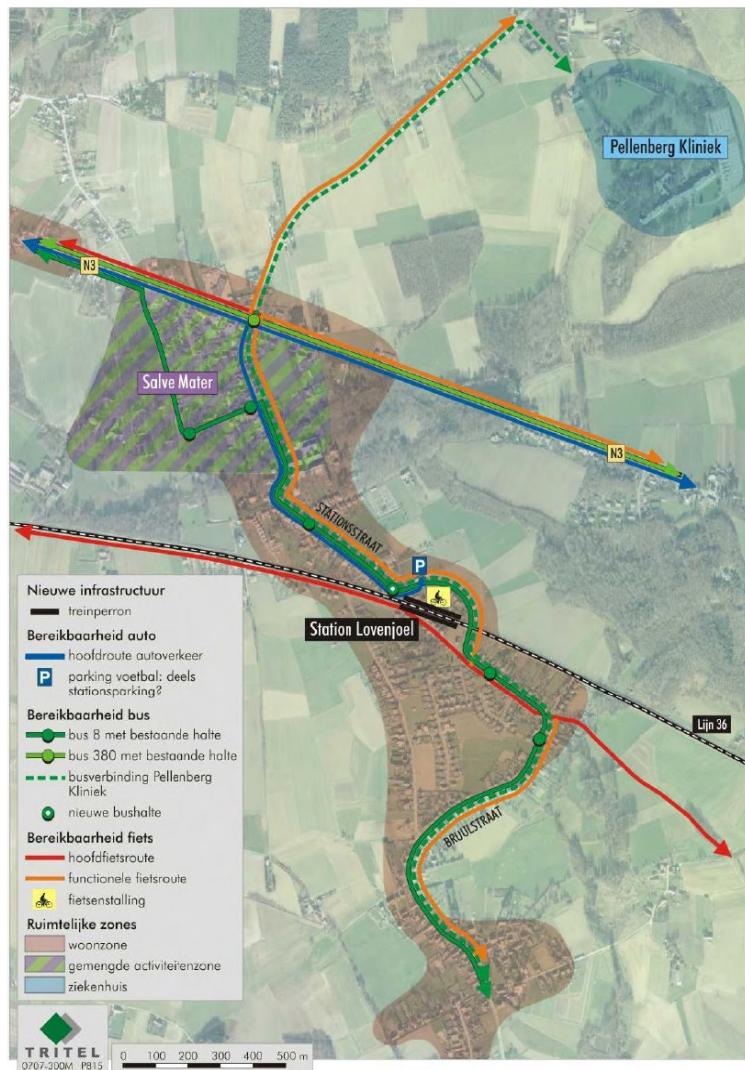
MO-6: Verbeteren ontsluiting openbaar vervoer

Omschrijving Gezien de nabijheid van Leuven en Brussel en attractiepolen zoals Haasrode research park, Pellenberg, ... is er echter heel wat vervoerspotentieel op de as Leuven-Tienen-Landen. De heropening van het station in Lovenjoel zou daarom een alternatief kunnen bieden voor heel wat oost-westgerichte autoverplaatsingen. Ook zou een verbeterde doorstroming van openbaar vervoer op de N3 kunnen bijdragen in het verminderen van de verkeersdruk door autoverkeer. Een studie van De Lijn en de provincie Vlaams-Brabant over het regionaal openbaarvervoeraanbod op de as Leuven-Tienen-Landen bevestigt dat er voldoende potentieel is om het station van Lovenjoel te heropenen. Het station van Lovenjoel kan ook een rol spelen in de bediening van het ziekenhuis van Pellenberg indien er een buslijn op dit traject aangesloten wordt. Het verknopen van het buslijnnet aan het station van Lovenjoel, waarbij de aansluitingen van de bussen en trein op elkaar afgestemd worden, zal een toegevoegde waarde betekenen voor de regionale bereikbaarheid en ontsluiting van Bierbeek.

Daarnaast moet de frequentie van Lijn 6 opgedreven worden om de bereikbaarheid van deelgemeente Opvelp te verbeteren. Een verknoping van Lijn 6 met het station van Vertrijk is wenselijk als alternatief voor het station van Leuven dat wegens de doorstromingsproblemen op de N3 verminderd bereikbaar is.

Ook het verbeteren van het wachtcomfort en de halteaccomodatatie moeten duurzame verplaatsingen stimuleren. Elke bushalte dient over een goede halteaccomodatatie te beschikken (overdekte schuilhuisjes, zitgelegenheid, fietsenstalling, ...). Bij de attractiepolen (Borretpark, centrum, station Lovenjoel, ...) zal het aantal fietsenstallingen eveneens worden uitgebreid.

Doelgroep Bevolking
Betrokkenen Gemeentebestuur, dienst grondgebiedzaken, De Lijn
Termijn 2011-2016



Figuur – Ontwikkelingsperspectieven station Lovenjoel en verknoopte buslijnen

3.6.6 Aantakkende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

De doelstellingen die in het provinciaal milieubeleidsplan zijn opgenomen omtrent duurzame mobiliteit zijn aanvullend ten opzichte van de doelstellingen van het provinciaal mobiliteitsbeleid. Het provinciaal mobiliteitsbeleid zelf houdt zich o.a. bezig met:

- de uitwerking en realisatie van het strategisch plan RegioNet Brabant-Brussel
- de realisatie van het provinciaal fietsroutenetwerk en een provinciaal beleid rond buurtwegen
- een aantal sensibilisatie- en ondersteunende acties (o.a. veilige schoolomgeving - zone 30, MOSmobi, label ‘Wijs op weg’)
- de uitbouw van het ‘provinciaal mobiliteitspunt’ voor de ondersteuning van bedrijven en opvolging van pendelfondsdossiers
- de opvolging van het START-project voor een betere ontsluiting van de luchthaven
- specifieke sensibilisatieacties (bv. rond veilige schoolomgevingen, zwaar verkeer)
- aanpak bovengemeentelijke thema’s (openbaar vervoer corridors, sluipverkeer,...)

Het aanvullend milieubeleid m.b.t. duurzame mobiliteit betreft sensibilisatieacties rond bv. duurzaam woonwerkverkeer, autodelen, milieuvriendelijke wagens en brandstoffen, ecodriving, enz.

3.7 ENERGIE

3.7.1 Algemene situering en beleidskader

Om de energiebehoefte en de energieproductie op een duurzame wijze op elkaar af te stemmen, dient enerzijds rationeel te worden omgesprongen met energie en anderzijds de aanwending van hernieuwbare energiebronnen te worden aangemoedigd.

Rationeel energiegebruik (REG) is spaarzaam en efficiënt omgaan met energie, zonder comfortverlies. REG moet een plaats krijgen in verschillende sectoren: huishoudens, industrie, transport, etc. Daarvoor is een beleid nodig dat twee sporen tegelijk volgt: het aanmoedigen van energiebesparing en het ontmoedigen van energiegebruik.

Windenergie, waterkracht en alle vormen van zonne-energie en biomassa putten hun energieinhoud rechtstreeks of onrechtstreeks uit de zon. Men noemt ze ‘hernieuwbaar’ omdat ze zich steeds weer hernieuwen, dankzij die ‘constante’ zon. Ze gelden als ‘onuitputtelijk’, want het gaat niet om een bepaalde eindige voorraad. Hernieuwbare energie kan gebruikt worden in het huishouden, industrie en transport. De laatste decennia werden hiervoor doeltreffende technologieën ontwikkeld of bestaande technieken geoptimaliseerd. Op verschillende plaatsen in Vlaanderen worden deze technieken al toegepast voor de productie van warmte en/of elektriciteit.

Door het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst verbindt een gemeente zich ertoe een duurzaam gemeentelijk beleid te voeren onder andere inzake zuinig energiegebruik.

Volgens de bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst dient de gemeente in overleg met de Vlaamse overheid een actieplan ‘rationeel energiegebruik’ op te stellen. Dit plan bevat het opstarten van een energieboekhouding en het uitvoeren van energie-audits voor bestaande en nieuwe gebouwen.

3.7.2 Beschrijving van de bestaande toestand

BELEID EN STRUCTUUR

De visie van de gemeente Bierbeek is gebaseerd op de volgende pijlers:

- het duurzaamheidsprincipe wordt nagestreefd;
- er wordt gestreefd naar een rationeel energiegebruik ter vermindering van de CO₂-uitstoot;
- er wordt gestreefd naar het toepassen van hernieuwbare energiebronnen;
- er wordt gestreefd naar het spelen van een voortrekkersrol (voorbeeldfunctie).

ENERGIEBOEKHOUDING

De gemeente beschikt over een telemetrische energieboekhouding van drie gemeentelijke gebouwen op te volgen met het grootste verbruik, zijnde het vrijetijdscentrum De Borre, het gemeentehuis en de gemeenteschool. Daartoe is de gemeente aangesloten bij Comeet (Eandis).

LOPENDE ACTIES

Via Eandis kunnen de inwoners subsidies krijgen voor onder andere hoogrendementsketels, isolatie, zonneboilers, etc. De gemeente geeft ook zelf premies met betrekking tot energie, met name een gemeentelijke verbeteringspremie, een premie voor de plaatsing van een energiezuinige condensatieketel op stookolie en een ondersteuning voor planadvies bij (ver)bouwprojecten.

De gemeente communiceert naar de bevolking toe over energiesubsidies in het kader van energiezuinig wonen. Het gemeentebestuur verspreidt folders, schenkt aandacht aan het onderwerp in het gemeentelijke infoblad en op haar website en geeft op regelmatige basis infoavonden inzake rationeel energiegebruik. Daarnaast wordt ook deelgenomen aan provinciale of nationale campagnes.

Sinds 2006 werd besloten om voor de gemeentelijke gebouwen een contract voor 100% groene elektriciteit af te sluiten. Daarnaast is men bezig met de opmaak van een ontwerp voor de bouw van een nieuw gemeentehuis. Ook daar zal men streven naar een laag energiepeil en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Voor alle gemeentelijke gebouwen werd een kaderovereenkomst afgesloten met Eandis betreffende het uitvoeren van energiediensten. Deze kaderovereenkomst is geen exclusiviteitscontract. De gemeente kan op ieder moment kiezen om met andere aanbieders te werken, maar Eandis biedt de mogelijkheid om van hun diensten gebruik te maken tegen een voordelige prijs. Ook een mogelijke samenaankoop van zonnepanelen valt hieronder. Via de energiediensten kan er ook een derdebetalerslening aan kostprijs worden bekomen.

3.7.3 Knelpuntenanalyse

REG-1: Huidige personeelsbezetting laat niet toe om het thema energie op een gestructureerde wijze intensief op te volgen.

REG-2: Het bestaande systeem voor informatiegaring en registratie vertoont nog onvolkomenheden en is voor verbetering vatbaar.

REG-3: De gemeente hanteert niet alle elementen van een gestructureerd energiezorgsysteem (planning en systeembeheer). De verschillende elementen zijn nog onvoldoende op elkaar afgestemd.

REG-4: Implementatie dient verder te worden uitgebreid ten einde de doelstellingen van duurzaam energiebeheer in de praktijk om te zetten.

REG-5: Sensibilisatie en communicatie zijn nuttige instrumenten. Het is echter niet altijd evident om elke bevolkingsgroep te bereiken. Kansengroepen vormen hierbij een belangrijke doelgroep.

3.7.4 Doelstellingen

Het thema energie heeft binnen de samenwerkingsovereenkomst als voornaamste doelstelling een energiebeleid te voeren dat zo weinig mogelijk milieubelastend is. Het gemeentebestuur streeft volgende doelstellingen na:

- energiebesparing: het primaire energiegebruik moet verminderen;
- energie-efficiëntie: rationeel energiegebruik dient de CO₂-uitstoot te verminderen;
- het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet toenemen.

Het gemeentebestuur zal deze doelstellingen binnen de eigen diensten maximaal realiseren. Daarnaast wenst de gemeente rechtstreeks in contact te komen met de maatschappelijke doelgroepen (inwoners, de handelaars en de bedrijven) om een gelijkaardige energie zuinig en preventief gedrag te stimuleren. De gemeente zal trachten zoveel mogelijk mensen te overtuigen van het nut van rationeel energiegebruik waarbij de resultaten binnen de eigen gemeentelijke diensten als overtuigend argument gebruikt kunnen worden.

De gemeente zal naast de genoemde doelstellingen steeds aandacht besteden aan het binnenmilieu van gebouwen (bijvoorbeeld ventilatie). Het zomercomfort kan verbeterd worden door toepassing van bijvoorbeeld zonnewering en passieve koeling. Speciale aandacht zal besteed worden aan plaatsen waar gevoeliger groepen (jongeren, bejaarden) komen. Het energiebeleid zal voortaan jaarlijks vastgelegd worden in het milieujaarprogramma.

3.7.5 Actieplan

REG-1: Opvolging door een energiecoördinator van het energiegebruik

Omschrijving De energiecoördinator zal instaan voor het opvolgen van het energiegebruik van alle entiteiten en de energieboekhouding. De energiecoördinator doet ook voorstellen om het energieverbruik te verminderen.

Doelgroep Eigen diensten
Betrokkenen Alle gemeentediensten
Termijn 2012

REG-2: Voeren van een energieboekhouding

Omschrijving Telemetrisch registreren van het energiegebruik in de eigen gebouwen. De informatie wordt verwerkt in een energieboekhouding. De energieboekhouding wordt verder verfijnd door het nader uitwerken van kengetallen en indicatoren om de energiegebruiken te kunnen interpreteren. Door middel van deze kengetallen kunnen de energiegebruiken van gebouwen van hetzelfde type met elkaar vergeleken worden. Door het toepassen van de kengetallen worden in de energieboekhouding niet enkel de netto verbruikscijfers weergegeven, maar wordt een vergelijking doorgevoerd op basis van:

- het specifieke elektriciteitsverbruik in kWh/m² verwarmde vloeroppervlakte;
- het specifieke aardgasverbruik in MJ/m² verwarmde vloeroppervlakte gecorrigeerd volgens de graaddagenmethode;
- het specifieke waterverbruik in liter/gebruikersdag.

Doelgroep Eigen diensten
Betrokkenen milieudienst, dienst patrimonium, ICT
Termijn 2011 – 2016

REG-3: Elementaire REG-controle van de eigen gebouwen

Omschrijving Opstellen van een checklist met elementaire REG-maatregelen en controle van de gemeentelijke gebouwen. De maatregelen kunnen betrekking hebben op elektrische toestellen uitschakelen wanneer niet in gebruik, controle van lichten die 's avonds nog branden, tochtgaten dichten, nutteloze verlichting verwijderen, preventief nazicht van verwarmingsinstallaties, nauwkeurig nazicht van de afstelling van de regelsystemen,....

Doelgroep Eigen diensten
Betrokkenen milieudienst, dienst patrimonium, technische dienst
Termijn 2011-2016

REG-4: Stimuleren van energiebesparende maatregelen door middel van subsidies

Omschrijving Het gemeentebestuur zal aan particulieren subsidies verlenen voor energiebesparende maatregelen. Het subsidiereglement zal worden uitgebreid waarbij bij voorkeur wordt voorgebouwd op bestaande toelagen van andere instanties of overheden (Eandis, provincie, Vlaams Gewest ...) om de personeelsinzet te beperken. Er wordt samengewerkt met het lokaal Wooninfopunt en met het steunpunt duurzaam bouwen.

Doelgroep Bevolking
Betrokkenen milieudienst, financiële dienst, Wooninfopunt, Steunpunt Duurzaam bouwen
Termijn 2011 – 2016

REG-5: Sensibilisatie rond rationeel energiegebruik

Omschrijving	Het gemeentelijk beleid zal erop gericht zijn om het duurzame en efficiënte gebruik van energie maximaal te stimuleren en te promoten naar haar inwoners toe. Bij sensibilisatie omtrent rationeel energiegebruik zal de link worden gelegd met de binnenlucht kwaliteit (ventilatie). Deze sensibilisatie zal gericht zijn naar alle inwoners met bijzondere aandacht voor kansengroepen. De gemeente werkt hiervoor samen met andere instellingen zoals het steunpunt Duurzaam Bouwen, LOGO, IGO Leuven (energiescans), het wooninfopunt.
Doelgroep	Bevolking
Betrokkenen	milieudienst, informatiedienst, OCMW Bierbeek, IGO Leuven, Wooninfopunt, Steunpunt Duurzaam Bouwen, LOGO
Termijn	2011 – 2016

REG-6: Energie-efficiënte bouw bij eigen projecten

Omschrijving	Ieder nieuw project van bouw, herbouw of renovatie zal getoetst worden aan energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Indien nuttig wordt hiervoor een checklist opgemaakt. De duurzaamheidsambtenaar zal vanaf de vroege planfase betrokken worden om een maximale integratie mogelijk te maken. Deze projecten zullen bij sensibilisatiecampagnes als voorbeeld dienen. Hierbij dient ook aandacht besteed te worden aan de binnenlucht kwaliteit. Eén van de grotere projecten is de bouw van een nieuw gemeentehuis waarbij een laag energiepeil en gebruik van hernieuwbare energiebronnen wordt nagestreefd.
Doelgroep	Bevolking
Betrokkenen	Gemeentebestuur, dienst grondgebiedzaken, LOGO
Termijn	2011-2016

3.7.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

Het provinciaal energiebeleid kadert vooral in de klimaatbeleid. Dit gaat over doelstellingen en maatregelen om de klimaatverandering te beperken tot een maximale opwarming van 2°C in de hoop op die manier al te negatieve ecologische gevolgen te vermijden. Maar het zijn vooral de economische gevolgen, namelijk de kosten van de klimaatverandering en de kwestie van de toekomstige energie-, water- en voedselvoorziening die de beleidsvoerders tot actie aanzetten.

Ook voor onze provincie staan naast milieubelangen economische en sociale belangen op het spel, zoals: tewerkstelling in de productie van (her)nieuw(bar)e energietoepassingen, bij de installateurs/importeurs van die toepassingen, en bij aanbieders van energiediensten en energieadvies, betaalbaar wonen en duurzame sociale huisvesting in Vlaams-Brabant en een beleidsmatig antwoord op de stijgende energie- en voedselprijzen.

Voor het provinciebestuur als ‘bedrijf’ gelden natuurlijk ook alle financiële en strategische overwegingen i.v.m. met de beheersing van de energiekosten en risico’s, de voorbeeldfunctie en legitimatie van een openbaar bestuur, enz.

Om in deze kritische overgangsfase zowel de ecologische als de economische en sociale doelstellingen te vrijwaren, is het belangrijk dat de maatregelen van de verschillende beleidsniveaus op elkaar zijn afgestemd en mekaar versterken. Daarom is een coherent provinciaal energie- en klimaatbeleid nodig dat doorwerkt op de onderliggende beleidsniveaus en -domeinen en dat de lokale vertaling is van de krijtlijnen die op hogere beleidsniveaus werden uitgetekend.

Het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 ziet voor de lokale besturen een belangrijke rol weggelegd in het versterken van het gewestelijk klimaatbeleid. Een belangrijk deel van de Vlaamse doelstelling zal behaald worden via kleinschalige projecten in provincies, gemeenten en steden. De hoofdlijnen van het provinciaal Kyoto-beleid werden door de deputatie goedgekeurd op 24 januari 2008. Er werd tevens bepaald dat de doelstellingen van het Kyotobeleid dienden te worden opgenomen in het provinciaal milieubeleidsplan.

Het rechtstreekse energieverbruik van een gemiddeld gezin (2,6 personen) in Vlaams-Brabant kan geschat worden op minstens 42.500 kWh per jaar, namelijk:

- energieverbruik voor verwarming: 25.242 kWh (gemiddelde Vlaams-Brabant)
- energieverbruik voor koken en warm water: 2.326 kWh (Vlaams gemiddelde)
- verbruik elektriciteit (verlichting, huishoudelijke apparaten): 3.500 kWh (Vlaams gemiddelde)
- energieverbruik voor autoverplaatsingen: 11.472 kWh (Vlaams gemiddelde)
- energieverbruik voor andere verplaatsingen en reizen, tuinonderhoud, vrije tijdsbestedingen ...

Bovenstaande cijfers laten toe te berekenen dat ‘Jan met de pet’ naar schatting 36,6% van het energetisch finaal verbruik in Vlaanderen in 2004 (of ongeveer 360 PJ) rechtstreeks kan beïnvloeden (voornamelijk via keuzes m.b.t. verwarming en transport).

Aangezien uit enquêtes blijkt dat de gemiddelde Belg gelooft dat de oplossingen niet bij hem moeten gezocht worden, ligt hier zeker een uitdaging. Wij moeten duurzamer bouwen, wonen en leven.

De provincie wil burgers, verenigingen en gemeenten helpen deze uitdaging aan te gaan door het aanbieden van:

- financiële steun (o.a. REG-premies)
- informatie (campagnes, beurs, infoloketten, voorbeeldprojecten)
- vorming voor doelgroepen (waaronder ook kansarmen).

De provincie kan ook deelnemen aan campagnes van derden en deze financieel en logistiek ondersteunen of inspelen op campagnes van de Vlaamse overheid zoals ‘Oktober, hou het sober, de Maand van de Energie’, Dikke-Truiendag, enz.

De provincie Vlaams-Brabant heeft hiervoor een project uitgewerkt rond duurzaam bouwen en wonen met bijhorende doelstellingen:

- Sensibilisatie en communicatie rond duurzaam bouwen en wonen: De verschillende doelgroepen dienen bewust gemaakt te worden van de impact van bouwen en wonen op het milieu. Duurzaam bouwen en wonen betekent: spaarzaam omgaan met energie en water, zorgen voor een goede isolatie en ventilatie, toepassing van actieve en passieve zonne-energie, gebruikmaken van de meest milieuvriendelijke materialen De provincie voert een communicatie rond duurzaam (ver)bouwen met de betrokken doelgroepen via sensibilisatie en andere communicatie-instrumenten.
- Subsidiebeleid rond duurzaam bouwen en wonen: Ter aanvulling van de sensibilisatie- en informatieacties rond duurzaam bouwen en wonen wil de provincie verschillende doelgroepen ook financieel ondersteunen. Het plaatsen van dak- en muurisolatie en superisolerende beglazing zijn zeer effectieve, kostenefficiënte en prioritaire maatregelen die door bijkomende premies zeker nog extra gestimuleerd kunnen worden. Door een premie te geven voor het installeren van een zonneboiler wordt ook hernieuwbare energie gestimuleerd. Deze subsidies zijn afgestemd op de bestaande subsidiemaatregelen van de federale, Vlaamse en gemeentelijke overheden. Er wordt tevens ondersteuning gegeven aan sensibilisatieprojecten van verenigingen rond duurzaam bouwen en wonen.
- Bevorderen van samenwerkingsverbanden rond duurzaam bouwen en wonen: Samenwerkingsverbanden rond duurzaam bouwen (met gemeenten, intercommunales,

verenigingen, bedrijven, sociale huisvestingsmaatschappijen enz.) worden opgericht met het oog op het stimuleren van doelgroepgerichte en gebiedsgerichte acties en het uitvoeren van voorbeeldprojecten (bv. duurzame sociale woningbouw, duurzame bedrijventerreinen). De oprichting van een provinciaal steunpunt of platform Duurzaam Bouwen, met de hulp van Europese en/of Vlaamse subsidies, behoort tot de mogelijkheden. In het kader van het lokaal woonbeleid wordt er een loketwerking uitgebouwd waar inwoners van Vlaams-Brabant zich kunnen informeren rond duurzaam bouwen en wonen. De intergemeentelijke projecten in het kader van het Lokaal Woonbeleid zijn, wat Vlaams-Brabant betreft, momenteel bijna gebiedsdekkend en incorporeren o.a. bestaande Woonwinkels. Dit kader biedt kansen om ook informatie over REG-premies, campagnes, dubo-advies, praktijkvoorbeelden, enz. via bestaande (en nieuwe) lokale informatiepunten (Woonwinkels, huisvestingsconsulenten ...) te verspreiden.

3.8 BODEM

3.8.1 Algemene situering en beleidskader

Bodemaantasting wordt veroorzaakt of geaccentueerd door menselijke activiteiten zoals land- en tuinbouw op basis van ongeschikte methodes, industriële activiteiten, toerisme, stedelijke en industriële bouwactiviteiten enz. Deze activiteiten hebben een negatief effect doordat zij de bodem verhinderen zijn economische, maatschappelijk en ecologische functies te vervullen. De bedreigingen zijn verontreiniging, afdichting, erosie, afname van het organisch materiaal, verzilting en verdichting.

Het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering beoogt een wettelijk kader tot stand te brengen dat moet toelaten de beslissingen inzake bodemsanering op systematische wijze te treffen, de prefinanciering daarvan te verzekeren en de kosten daarvan te verhalen. Om dit te bewerkstelligen voorziet het decreet in een regeling voor de identificatie van verontreinigde gronden, een register van verontreinigde gronden, een regeling voor nieuwe en voor historische bodemverontreiniging en een bijzondere regeling voor de overdracht van gronden. Het werd nader uitgewerkt in het Vlaams Reglement betreffende de bodemsanering (1996).

3.8.2 Beschrijving van de bestaande toestand

Bierbeek kende in het verleden nagenoeg geen industriële activiteiten. Grootschalige bodemverontreiniging is dan ook niet gekend. De gekende sites zijn een aantal stortens van huishoudelijk afval en benzinestations. Als landelijke gemeente kent Bierbeek wel veel landbouwactiviteiten. Bodemproblemen zoals verdichting en erosie zijn vooral gerelateerd aan deze activiteiten. Deze worden echter behandeld in hoofdstuk 3.3. (Water).

3.8.3 Knelpuntenanalyse

BO-1: De gemeente beschikt nog niet over een compleet register van verontreinigde gronden. Ook de potentieel verontreinigde gronden op basis van de milieu- en exploitatievergunningen werden nog niet systematisch in kaart gebracht.

BO-2: In geval van calamiteit beschikt de gemeente niet over een systeem om snel te kunnen optreden en ingrijpen.

3.8.4 Doelstellingen

De gemeente zal meewerken aan de uitvoering van het Vlaams bodembeleid binnen de eigen gemeentelijke diensten. Daarnaast neemt de gemeente ook initiatieven om de inwoners te sensibiliseren. Bij het verlenen van vergunningen voor tijdelijke grondopslagplaatsen baseert de gemeente zich op de code van goede praktijk opgesteld door OVAM.

3.8.5 Actieplan

BO 1: Opmaak van een inventaris van risicogronden

Omschrijving Er wordt een inventaris opgemaakt van risicogronden conform de geldende regelgeving.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen Dienst Grondgebiedzaken, milieuambtenaar

Termijn 2011-2016

BO 2: Implementeren van de regelgeving grondverzet

Omschrijving De gemeente zal bij de uitvoering van werken de regelgeving met betrekking tot grondverzet respecteren.

Doelgroep Gemeentediensten

Betrokkenen Dienst Grondgebiedzaken, milieuambtenaar

Termijn 2011-2016

BO 3: Aanstellen van een bodemsaneringsdeskundige

Omschrijving Er wordt een erkend bodemsaneringsdeskundige aangesteld om de nodige vaststellingen te kunnen doen in geval van acute bodemverontreiniging. De gemeente zal stalen laten nemen bij meldingen van bodemverontreiniging en OVAM inlichten.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen Dienst Grondgebiedzaken, milieuambtenaar

Termijn 2011-2016

BO 4: Sensibiliseren en ondersteunen van de bevolking inzake stookolietanks

Omschrijving De bevolking zal geïnformeerd worden over de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden bij het gebruik van stookolietanks. De gemeente zal tevens onderzoeken of het mogelijk is de bevolking te ondersteunen, informatief, logistiek, en eventueel financieel bij een buitendienststelling van een stookolietank.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen Dienst Grondgebiedzaken, milieuambtenaar

Termijn 2011-2016

3.8.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

In het provinciaal milieubeleidsplan spreekt men vooral over bodem in het kader van interne milieuzorg. De inspanningen voor interne milieuzorg vloeien voort uit de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse overheid voor provinciale besturen (2008-2013) en andere wetgeving (decreet bestrijdingsmiddelen, Vlarea, bodemdecreet, EPC-wetgeving,...). Men wil daarbij voornamelijk gevallen van bodemverontreiniging voorkomen, vaststellen en beperken. Hierbij zal men de wettelijke verplichtingen inzake bodemonderzoek uitvoeren en preventief optreden tegen bodemverontreiniging via risicobeheersing.

3.9 Duurzame ontwikkeling

3.9.1 Algemene situering en beleidskader

Duurzame ontwikkeling is een langetermijnproces dat door een langetermijnvisie - 2050 en verder - gedragen worden. Deze langetermijnvisie, een kader voor verdere beleidsmatige invulling en maatschappelijke actie, vormt het kompas dat aangeeft in welke richting we moeten gaan om onze samenleving te verduurzamen.

Vlaanderen heeft een politieke verantwoordelijkheid voor duurzame ontwikkeling, zowel voor zijn eigen burgers als mondiaal. Met het Vlaams Decreet Duurzame Ontwikkeling ging Vlaanderen het engagement aan om een beleid te voeren dat gericht is op Duurzame Ontwikkeling. Het decreet legt vast dat het Vlaamse beleid duurzame ontwikkeling een inclusief, gecoördineerd en participatief beleid is waarbij afgesproken beleidslijnen door elke minister op eigen wijze vertaald worden voor zijn of haar beleidsdomein.

Het decreet Duurzame Ontwikkeling bepaalt dat er na het aantreden van een nieuwe Vlaamse Regering een Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (VSDO) opgesteld moet worden. De VSDO is geen actieplan, maar een strategienota, waarin de focus ligt op de formulering van een visie en langetermijndoelstellingen, die vervolgens in het reguliere beleid (plannings- en besluitvormingsinstrumenten) moeten doorwerken en verder worden geoperationaliseerd. Met de VSDO wil Vlaanderen een stevige bijdrage leveren aan de mentaliteitsverandering, aan een bewustwording van duurzame ontwikkeling en aan een nieuwe denk- en handelingsvisie ten aanzien van overheid, bedrijfsleven en consument. Een langetermijnvisie 2050 is daarbij richtinggevend. De klemtoon ligt op de noodzaak om het beleid te enten op fundamentele langetermijnveranderingen via processen van (systeem)innovatie en maatschappelijke transitie. De transitie in systemen en dimensies die fundamenteel zijn om de maatschappij te verduurzamen, vormen dan ook een belangrijke peiler van de Strategie voor Duurzame Ontwikkeling: het systeem van wonen en bouwen, het materialensysteem, het energiesysteem, het mobiliteitssysteem, het voedselsysteem, het gezondheidssysteem, het kennissysteem, de economische dimensie, de socio-culturele dimensie, de ecologische dimensie, de internationale dimensie en de institutionele dimensie.

Het streven naar een duurzame maatschappij in 2050 is een engagement dat de Vlaamse overheid vol overtuiging neemt. Maar ze kan het niet alleen: ze deelt die verantwoordelijkheid met alle andere maatschappelijke actoren. De langetermijnvisie is dan ook opgesteld in overleg met het middenveld en de strategische adviesraden, en ieder zal zijn steentje moeten bijdragen om de transitie te verwezenlijken.

De gemeente dient dus mee te werken aan de uitvoering van de VSDO. Daarnaast ondersteunt de gemeente conform artikel 2 van het gemeentedecreet van 15 juli 2005, initiatieven die het bewustzijn en de kennis van duurzame ontwikkeling bij inwoners en doelgroepen verhogen. De gemeente streeft hierbij naar een gecoördineerde, integrale, participatieve en beleidsoverschrijdende aanpak van ecologische, sociale en economische thema's.

Duurzame ontwikkeling is eigenlijk het kader waaraan het volledige milieubeleid dient opgehangen te worden. Duurzame ontwikkeling vind je dan ook terug in alle hoofdstukken van dit milieubeleidsplan. Toch zijn er een aantal zaken die in dit hoofdstuk extra in de kijker worden geplaatst.

3.9.2 Beschrijving van de bestaande toestand

SENSIBILISATIE EN COMMUNICATIE

In het gemeentelijke infoblad, de infogids en de website worden al verschillende jaren artikels inzake duurzame ontwikkeling gepubliceerd, ondermeer betreffende de stedenband met Oña te Ecuador, solidariteitsacties, Bierbeek als Fairtradegemeente, duurzaam leven,....

Daarnaast worden er ook activiteiten georganiseerd zoals filmvoorstellingen, lezingen, workshops, infoavonden, actie koffiestop, FairTrade@Work, uitwisselingen in het kader van de verbroedering van de gemeente met San Felipe de Oña, geldinzamelingsacties t.v.v. humanitaire doelen, organisatie van boerenmarkten, ondersteuning van CSA (Community Supported Agriculture),

DUURZAAM BOUWEN EN WONEN

De gemeente Bierbeek voert rond duurzaam bouwen en wonen een actieve communicatie van gemeentelijke en andere initiatieven naar alle burgers toe via het gemeentelijk infoblad, de website, de gemeentelijke infogids (met info over huisvesting, stedenbouw en ruimtelijke ordening, het wooninfopunt, inzage van plannen, een woning huren, een woning of bouwgrond kopen, sociale leningen). Er wordt inhoudelijke informatie verstrekt en vragen van (ver)bouwers worden beantwoord over algemene aspecten van duurzaam bouwen door de milieudienst, de dienst stedenbouw en het wooninfopunt (www.wooninfopunten.be) van de gemeente. Ook worden een hele waaier aan folders aangeboden aan potentiële (ver)bouwers. Zowel aan het loket als door het wooninfopunt wordt informatie gegeven inzake mogelijke premies en indien nodig wordt hulp geboden voor het opzoeken en aanvragen van premies. Indien nodig verwijst men door naar andere instanties (bv. VIBE). Zowel het loket als het wooninfopunt zijn op regelmatige basis toegankelijk buiten de kantooruren. Daarnaast worden ook verschillende acties gevoerd rond duurzaam wonen en bouwen, zoals samenaankoop van dakisolatie, het organiseren van BouwTeams, allerlei infoavonden,...

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Bierbeek maakte in 2006 kenbaar dat het een Fairtradegemeente wou worden. Op 23 februari 2008 werd aan Bierbeek de titel van Fairtradegemeente overhandigd. Om deze titel te behalen moesten Bierbeek zes criteria behalen:

- De gemeente stimuleert en gebruikt Fairtradeproducten: Koffie, thee, fruitsap, snoepjes, wijn, suikertjes en koekjes bij de koffie;
- Er zijn een aantal winkels en horecazaken die Fairtradeproducten aanbieden;
- Er zijn ook een aantal organisaties die Fairtradeproducten gebruiken;
- Er is voldoende aandacht via het gemeentelijk infoblad, de gemeentelijke website, e-berichten, lokale pers, gebruik van een spandoek, een vlag en banners bij allerlei publieksevenementen;
- Er is een actieve trekkersgroep;
- Er is aandacht voor duurzame producten en consumptie via de organisatie van de boerenmarkten i.s.m. Landbouwrapad Bierbeek en informatieve en logistieke ondersteuning voor Voedselteams. In alle filialen van het gemeentelijk cultuurcentrum kan men fairtradeproducten bestellen. Bierbeek neemt ook al enkele jaren deel aan Fairtrade@Work. Er werden Fairtradegemeente-borden geplaatst langs de invalswegen naar Bierbeek.

STIMULEREN OF ONDERSTEUNEN VAN INITIATIEVEN M.B.T. DUURZAME ONTWIKKELING IN EEN NOORD-ZUIDCONTEXT

Het gemeentebestuur van Bierbeek vindt een kwaliteitsvolle internationale samenwerking een noodzakelijk hefboom om de armste landen en bevolkinggroepen bij te staan in de zoektocht naar meer welvaart en meer welzijn. Dit beleid is ook bedoeld om de Bierbekenaren te sensibiliseren. Naast een aantal solidariteitsacties met Broederlijk Delen, 11.11.11, Vredeseilanden, ... is Bierbeek sinds 1998 verbroederd met het Andesdorp San Felipe de Oña in Ecuador. In 2002 werd van start gegaan met een programma voor duurzame watervoorziening, daarna gevolgd door een project rond afvalwaterzuivering. Eind 2007 werd

een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De gemeente heeft in haar goedgekeurd convenant ontwikkelingssamenwerking milieugerelateerde acties opgenomen. Zo worden er acties uitgevoerd voor jongerenuitwisseling, duurzaam watergebruik en participatief beheer ervan, duurzaam gemeenschapstoerisme en scholenuitwisseling. Tot 2011 vielen al deze acties binnen het kader van het Vlaams Convenant. Voor het uitvoeren van deze acties worden werkreizen door de ambtenaar Internationale Samenwerking en worden er delegatiereizen georganiseerd met mandatarissen, ambtenaren en vrijwilligers uit het middenveld. Ter gelegenheid van deze reizen worden steeds een aantal activiteiten georganiseerd zoals tentoonstellingen, uitwisselingen met betrokkenen van andere verbroederingsprojecten, bezoeken, presentaties,....

De gemeente geeft ook subsidies aan organisaties/verenigingen voor sensibiliserende activiteiten (Noordwerking) en voor projecten in het Zuiden (Zuidwerking). Tenslotte worden er ook een aantal subsidies gegeven aan Broederlijk Delen, 11.11.11, werkgroep Siddharta (Ethiopië), Psychiatrisch centrum Dr.Guislain Lubumbashi (Congo) (project NGO Caraes), Jambianschool Zanzibar (Tanzania Liggo Naftora (Senegal), CDI-Bwamanda, Buskers for Botshabela (Republiek Zuid-Afrika), Protos, Vredesilanden, noodhulp voor actie 12-12, noodhulp voor Rode Kruis.

DOORLICHTEN VAN EIGEN BELEID

Om het lokale beleid rond duurzame ontwikkeling te kunnen evalueren is het in de eerste plaats nuttig de inspanningen hieromtrent in kaart te brengen. Daarom werd in 2004 geopteerd om als gemeente mee te werken aan het pilootproject van het Steunpunt Lokale Agenda 21 inzake de duurzaamheidsspiegel. Toen werd voorgesteld bij een volgende evaluatie van de duurzaamheidsspiegel ook andere adviesraden uit te nodigen. In 2005 werd de duurzaamheidsspiegel dan gebruikt als aanvulling op de milieubarometer om het beleid inzake milieu en duurzaamheid te evalueren. Hiertoe werden in 2005 verschillende raden en de particuliere inwoners uitgenodigd om samen met de milieuraad hierover te reflecteren. In 2006 was Bierbeek "laureaat van de Vlaamse Duurzaamheidsspiegel 2006". Bierbeek was één van de twee gemeenten die in een proeffase de duurzaamheidsspiegel 2008 uit kon testen. Onder meer op basis van deze ervaringen en commentaren onderging het instrument nog een aantal wijzigingen voor het op de Vlaamse steden en gemeenten werd losgelaten. Die aanpassingen hebben ertoe geleid dat de drempel voor het invullen ervan lager is. Bij deze test werd een open milieuraad georganiseerd in samenwerking met het GRIS en werden de andere adviesraden, lokale verenigingen en inwoners uitgenodigd.

EDUCATIE VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

In het kader van de millenniumdoelstellingen rond landbouw worden i.s.m. de landbouwraad de 'eigen' duurzame landbouwproducten gepromoot.

De GRIS (Gemeentelijke Raad voor Internationale Samenwerking) en milieuraad organiseren op regelmatige basis infoavonden, lezingen en workshops. De leden van deze adviesraden worden ook uitgenodigd voor vormingsavonden inzake duurzame ontwikkeling.

Daarnaast wordt op (bijna) jaarlijkse basis een 'Ecuador dag' voor de Bierbeekse lagere scholen georganiseerd. Daar worden telkens een aantal workshops verzorgd inzake eerlijke handel, ontwikkelingssamenwerking en noord-zuidproblematieken. De leerlingen krijgen via de workshops ook inzicht in de link tussen wereldwijde consumptie, armoede en rijkdom. De gemeente begeleidt de scholen ook indien zij een engagement aangaan om mondiale trajecten te volgen of formele scholenbanden aan te gaan.

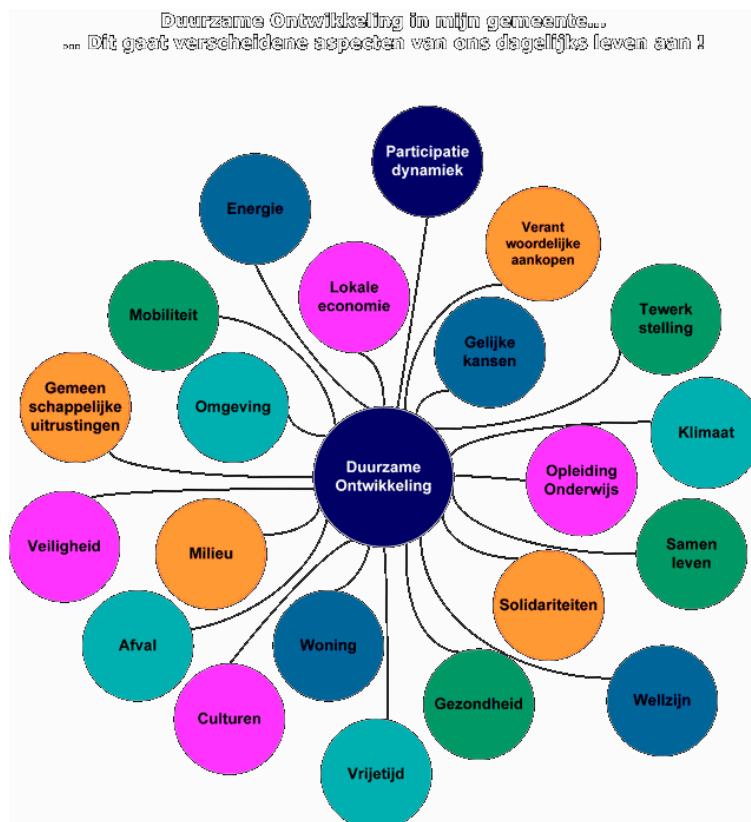
3.9.3 Knelpuntenanalyse

DO-1: Hoewel er op vele vlakken reeds een minimum aan beleid voorhanden is, zijn er ook nog verschillende werkpunten:

- lokale economie en werkgelegenheid: duurzame inplanting van bedrijven en het stimuleren van milieuvriendelijk bedrijfsbeleid;
- landbouw: het promoten van gesloten kringlopen en van biologische landbouw;
- duurzaam watergebruik: sensibilisatie en het in rekening brengen van de functie en de kwaliteit van waterlopen in de ruimtelijke plannen;
- energie: inperken van energiegebruik, zowel intern als bij de inwoners;
- leefomgeving en wonen: structureel verbeteren van de woonkwaliteit
- gezondheid: een gezonde leefomgeving voor de bewoners, met name de problematiek van bio-ecologisch bouwen, stralingen (GSM, Wifi, ...) en GGO's.

DO-2: Veel initiatieven vinden ad hoc plaats en er worden weinig onderlinge verbanden gelegd. Hierdoor wordt er soms minder efficiënt gewerkt en stranden initiatieven eerder. De gemeente poogt wel een degelijk duurzaamheidskader te voorzien, maar slaagt hier nog niet altijd in. Nochtans is een procesmatige benadering essentieel om te komen tot een echte verduurzaming.

DO-3: Hoewel duurzame ontwikkeling een zaak van alle diensten is, ontbreekt vaak nog de kennis bij de ambtenaren over hoe men zijn dienst kan verduurzamen. Ook bij het grote publiek is het concept 'duurzame ontwikkeling' miskend. Vorming en educatie zijn hierbij essentieel.



Figuur – Duurzame ontwikkeling is een zaak van alle diensten

3.9.4 Doelstellingen

De lokale overheid bevindt zich dichtbij de milieuproblemen, staat het dichtst bij de burgers en draagt samen met overheden op alle andere niveaus verantwoordelijkheid voor het welzijn van de mensheid en de natuur. Daarom speelt de gemeente een sleutelrol bij de verandering van leef-, productie-, consumptie- en ruimtelijke-orderingspatronen.

De gemeente hanteert hiervoor 5 principes:

- Het voorzorgsprincipe: "beter voorkomen dan genezen": De beste garantie voor een duurzame ontwikkeling krijgen we als we voorzichtig omspringen met onze grondstoffen en als we proberen om zoveel mogelijk schade te voorkomen;
- "Think globally, act locally": Alhoewel duurzame ontwikkeling voornamelijk gaat over mondiale problemen kan iedereen zijn steentje bijdragen. We verwijzen graag naar het gezegde "als iedereen voor z'n deur veegt is heel de straat proper";
- Participatie: duurzame ontwikkeling gaat niet alleen over het milieu of sociale problemen maar gaat over heel onze samenleving. Het is dan ook van zeer groot belang dat iedereen betrokken is bij een duurzaam beleid;
- Het principe "de vervuiler betaalt" betekent dat diegene die schade toebrengt aan het milieu deze ook moet herstellen;
- Evenwicht tussen socio-culturele waarden, ecologie en economie.

De gemeente moet om tegemoet te komen aan de knelpunten informatie verspreiden en het grote publiek bewust maken omtrent het aanleren van een meer verantwoordelijk consumptiepatroon die duurzame ontwikkeling eerbiedigt. Hierbij is sensibilisatie en educatie over de problematiek van duurzame ontwikkeling essentieel. Daarnaast moet de gemeente de bevolking aansporen om tot een wijziging van het consumptiegedrag te komen. Tevens moet er vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente aandacht zijn voor duurzame ontwikkeling in alle activiteiten van de gemeente.

3.9.5 Actieplan

DO 1: Sensibilisatie rond duurzame ontwikkeling

Omschrijving Sensibilisatie omvat het verspreiden van informatie rond natuur en/of milieu of rond de Noord-Zuidproblematiek via allerlei informatiekkanalen. Bij sensibilisatie rond duurzame ontwikkeling moet minimaal een sociaal en een milieulijk aanwezig zijn, Linken worden gelegd tussen huidige gedragspatronen en de gevolgen voor andere landen, voor toekomstige generaties,...

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen milieudienst, dienst internationale samenwerking, informatiedienst

Termijn 2011-2016

DO 2: Duurzaam bouwen en wonen

Omschrijving De gemeente organiseert of ondersteunt campagnes die bouwers en verbouwers sensibiliseert duurzaam te bouwen en verbouwen (BouwTeams, infoavonden, samenaankopen,...). In het vergunningenbeleid of in stedenbouwkundige verordening worden criteria met betrekking tot duurzaam bouwen en wonen opgenomen. Daarnaast organiseert de gemeente een informatiepunt op het vlak van Duurzaam Bouwen en Wonen (Wooninfopunt en loketfunctie). Ook financieel wordt Duurzaam Bouwen en Wonen ondersteund door middel van premies en gratis planadvies via het provinciaal steunpunt Duurzaam Bouwen.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen Dienst Grondgebiedzaken, Wooninfopunt, Steunpunt Duurzaam Bouwen

Termijn 2011-2016

DO 3: Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Omschrijving De gemeente organiseert of ondersteunt participatieve initiatieven waaraan bedrijven en omwonenden deelnemen met betrekking tot de ecologische en sociale rol van de deelnemende bedrijven. Ook in haar aankoopbeleid houdt de gemeente ook rekening met sociale aspecten (vb. Fair trade...)

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen milieudienst, dienst internationale samenwerking

Termijn 2011-2016

DO 4: Initiatieven duurzame ontwikkeling in een Noord-Zuidcontext

Omschrijving De gemeente organiseert of ondersteunt activiteiten waarbij gewezen wordt op verbanden tussen de leefwijze in de geïndustrialiseerde landen en problemen in ontwikkelingslanden, en de verwevenheid van ecologische, sociale en economische problemen op mondiaal vlak. Daarnaast heeft de gemeente in haar goedgekeurd convenant ontwikkelingssamenwerking een milieugerelateerde actie opgenomen. Vanaf 2011 zal men naast het Vlaams Convenant ook terug instappen in het federaal programma inzake ontwikkelingssamenwerking.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen milieudienst, dienst internationale samenwerking

Termijn 2011-2016

DO 5: Eigen beleid doorlichten naar duurzaamheid

Omschrijving De gemeente voert in samenwerking met adviesraden een algemene doorlichting uit van het eigen beleid in de verschillende sectoren zijnde: toerisme, landbouw, mobiliteit, ruimtelijke ordening, openbare werken, economie, onderwijs, sociaal beleid, sociale voorzieningen, jeugd, cultuur, sport en vrije tijdsbeleid, milieu en energie. Dit kan op basis van de duurzaamheidsspiegel of via andere instrumenten.

Doelgroep Bevolking

Betrokkenen alle gemeentelijke diensten

Termijn 2011-2016

DO 6: Educatie voor duurzame ontwikkeling

Omschrijving De gemeente organiseert of ondersteunt vormingen voor adviesraden in verband met een thema gelieerd aan duurzame ontwikkeling. De principes van het goedgekeurd Vlaams implementatieplan educatie voor duurzame ontwikkeling worden op gemeentelijk niveau onderschreven en geïmplementeerd.

Doelgroep gemeentelijke adviesraden

Betrokkenen gemeentelijke diensten

Termijn 2011-2016

3.9.6 Aantakende projecten uit het provinciaal milieubeleidsplan

Duurzame ontwikkeling is het kader waaraan het provinciaal milieubeleidsplan is opgehangen. Vier van de acht hoofdstukken zijn hierop terug te brengen:

- duurzaam bouwen en wonen: Duurzaam bouwen en wonen stimuleren bij verschillende doelgroepen in samenwerking met gemeenten en Vlaams-Brabantse partners actief op vlak van bouwen en wonen. Dit gaat van sensibilisatie en communicatie tot subsidiebeleid en het bevorderen van samenwerkingsverbanden;
- duurzame consumptie: Bewustmaking van specifieke consumenten (aankopers binnen gezin, tuiniers ...) via gemeenten of specifieke intermediairen (verenigingen, compostmeesters...) om te kiezen voor duurzame alternatieven (beter voor het milieu, met respect voor de maatschappij, en tegen een eerlijke prijs) voor bepaalde producten en consumptieartikelen. Dit omvat sensibilisatie rond duurzaam productgebruik, rond het voorkomen, hergebruiken, en verwijderen van huishoudelijk afval en rond duurzame voedselconsumptie;
- duurzaam samenleven: Milieuhinder en milieuverontreiniging zijn vaak het gevolg van sociale en economische onevenwichten. Een duurzame samenleving daarentegen gaat uit van een evenwichtige ecologische, sociale en economische ontwikkeling. Doelstelling van het project is doelgroepen bewust te maken rond gewoonten en levensstijlen op het vlak van mobiliteit, wonen, werken, ontspanning en vrije tijd die het 'samen leven' en het milieu onder druk zetten. Er worden acties opgezet in het kader van het milieuhinderbeleid, het beleid rond duurzame ontwikkeling en het mobiliteitsbeleid die de duurzaamheid van de samenleving verhogen. Naast een sensibiliserend en ondersteunend milieuhinderbeleid omvat dit de promotie van het concept 'duurzame ontwikkeling' en van duurzame mobiliteit;
- duurzaam ondernemen: Vlaams-Brabantse (kleine) kmo's helpen om meer milieuverantwoord te ondernemen. Verantwoord afvalbeheer vormt samen met energiebeheer de hoofdbrok. Aandacht voor bodemverontreiniging, grondverzet, duurzame mobiliteit, bouwen en bedrijventereinen volgt de actualiteit. De uitbouw van het milieu-infopunt (mik) en promotie van duurzaam ondernemen vormen de twee subdoelstellingen.